

Framställning till riksdagen 2021/22:RB1

Årsredovisning för Sveriges riksbank 2021

Till riksdagen

Sveriges riksbank överlämnar härmed Riksbankens årsredovisning för 2021 till riksdagen. I enlighet med 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) innehåller årsredovisningen en förvaltningsberättelse, en balansräkning, en resultaträkning och en bedömning av den interna styrningen och kontrollen.

I förvaltningsberättelsen redogör Riksbanken för hur banken har bedrivit penningpolitiken, främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende samt utfört övriga uppdrag under räkenskapsåret.

Direktionen föreslår

att riksdagen fastställer Riksbankens resultaträkning och balansräkning för räkenskapsåret 2021 enligt förslaget i årsredovisningen.

Stockholm den 14 februari 2022

På direktionens vägnar

STEFAN INGVES

/Heléne Jutenäs

Stefan Ingves, Cecilia Skingsley, Anna Breman, Martin Flodén, Per Jansson och Henry Ohlsson har deltagit i beslutet.

Amanda Johansson har varit föredragande.

Innehållsförteckning

Till riksdagen	1
Riksbankschefens kommentar	4
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSEN	8
Verksamhet och strategi.....	8
Organisation och ledning	16
Ett fast penningvärde – prisstabilitet.....	21
Tillgångsförvaltning	34
Ett stabilt finansiellt system.....	52
Säkra och effektiva betalningar	60
Bankgemensamma områden	67
Forskningen ger underlag till policybesluten.....	67
Statistik och informationsförsörjning	68
Internationellt samarbete	69
Kommunikation.....	75
Verksamhetsstöd och it.....	77
Arbetsplatsen och medarbetarna.....	77
Intern styrning och kontroll	79
Hantering av risker	79
Beredningsplanering	81
BALANSRÄKNING OCH RESULTATRÄKNING	83
Sammanfattning.....	83
Redovisningsprinciper	86
Balansräkning	91
Resultaträkning.....	94
Kassaflödesanalys.....	95
Noter	98
Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden.....	119
Femårsöversikt.....	123
BEDÖMNING AV INTERN STYRNING OCH KONTROLL	126
BILAGOR	
Riksbankens avdelningar och deras uppgifter.....	127
Riksbankens remissarbete.....	129
Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2021	130
Ordlista	131

Riksbankschefens kommentar

År 2021 blev ännu ett pandemiår, men världsekonomin återhämtade sig och krisåtgärderna började trappas ned. I Sverige kom vi tillbaka till ungefär samma tillväxtbana som rådde före pandemin, och därmed ligger vi nu också över den nivå på ekonomisk aktivitet som vi hade då. Vår bedömning är att Riksbankens krisåtgärder 2020–2021 har varit viktiga för att stabilisera ekonomin genom pandemin, som när detta skrivs på nytt har överraskat genom mutationen omikron. Åtgärderna har också varit nödvändiga för att möjliggöra att vi på lite längre sikt klarar inflationsmålet. En annan viktig uppgift har varit att fortsätta arbetet med att anpassa vår del av betalinfrastrukturen så att betalningar ska kunna göras snabbt och över landsgränserna på ett säkert och stabilt sätt. Tillsammans med BIS invigde vi också det nordiska innovationscentret i Stockholm som ska ha fokus på bland annat betalningar och cybersäkerhet.

Penningpolitiken har bidragit till en stark återhämtning – men uthållighet behövs

Vid årets början var läget ganska osäkert. Vaccinationerna hade precis kommit igång, och det var svårt att förutspå utvecklingen. Riksbanken fortsatte under första halvåret det krisprogram som hade sjuösatts under 2020, men mot mitten av året var vaccinationsprogrammen i västvärlden och i stora delar av tillväxtmarknaderna utrullade med goda resultat. Det fanns förhoppningar om att länderna skulle öppna i takt med att vaccinationerna fortskred och tillväxtprognoserna blev därför optimistiska.

Under hösten blev det allt tydligare för oss att återhämtningen inte skulle bli så friktionsfri som man hade hoppats. Vi ser det i Sverige, med fortsatt hög arbetslöshet i vissa sektorer samtidigt som det är brist på arbetskraft i andra. På flera håll i världen rapporteras om olika typer av flaskhalsar när produktionen eller transporterna av varor inte kan hålla jämna steg med konsumenternas efterfrågan. Globala energipriser har också ökat kraftigt. Inflationen har stigit på många håll, och under senare delen av året har centralbanksvärlden alltmer fokuserat på risken för att detta ska påverka inflationsförväntningarna och innebära att den för höga inflationen ska få fäste mer långsiktigt. Vi ser dock inga tydliga tecken på det i Sverige, utan vår bedömning är att en expansiv penningpolitik behövs ännu en tid. Det är nödvändigt att hålla räntorna låga för att vi ska komma ur de senaste årens situation, där problemet ju har varit att inflationen har varit för låg. Risken för ytterligare bakslag i pandemin finns förstås också, där inte minst stora skillnader i vaccinationsgrad mellan olika länder skapar en osäkerhet om utvecklingen.

Men även om återhämtningen inte blir helt jämn kvarstår bilden att vi kommer ur den här krisen betydligt snabbare än vid tidigare allvarliga ekonomiska

kriser. Penningpolitiken behöver dock vara uthållig för att vi ska nå vårt inflationsmål. Vid årets sista penningpolitiska möte annonserade vi att vi tror att räntorna kommer att ligga kvar på 0 procent under kommande år för att höjas under senare delen av 2024.

Krisåtgärderna trappas ned – men långvariga effekter på Riksbankens balansräkning

På frågan om när krisåtgärderna ska avslutas har jag hela tiden svarat: när det inte riskerar att skada ekonomin. I takt med att läget i ekonomin stabiliserades minskade också efterfrågan på våra krisåtgärder. Det var skälet till att vi i september avvecklade vårt särskilda program för företagsutlåning via banker, programmen för lån i svenska kronor på längre löptider och de särskilda dollarlånena. Vi fortsatte att köpa olika värdepapper men drog under året gradvis ned på takten i våra köp.

Men även med en lägre köptakt ökade innehavet. Det uppgick i slutet av året till drygt 920 miljarder kronor, vilket motsvarar knappt 20 procent av BNP. Vår prognos är att det kommer att ligga på ungefär den nivån under 2022, för att sedan gradvis minska. Detta ställer stora krav på vår tillgångsförvaltning, där vi har haft ett skärpt fokus på riskhanteringen. Riksbanken har också utnyttjat möjligheten att genom riskavsättningar omfördela vinster och utdelningar över tiden. På så sätt har vi förstärkt den buffert som behövs för att hantera eventuella förluster.

Stabilitetsriskerna har ökat – behov av åtgärder för en bättre framtida jämvikt

Riksbanken har i många år pekat på riskerna med hushållens höga skuldsättning kopplat till höga och stigande bostadspriser. Att hushållens skulder har stigit under lång tid beror bland annat på att bostadsmarknaden har fungerat dåligt och på att skattesystemet inte är så väl utformat ur ett finansiellt stabilitetsperspektiv. Men det beror även på att räntorna har fallit, som ett resultat främst av ett allt lägre globalt realränteläge.

Något som har diskuterats under året är om centralbankernas krisåtgärder har spätt på de redan höga bostadspriserna. Riksbankens köp av bostadsobligationer har spelat en roll i så måtto att bostadsobligationsmarknaden har fortsatt att fungera så att bostadsinvesteringar har kunnat finansieras. Det var enligt min mening absolut nödvändigt att se till att så skedde. Bostadsobligationsmarknaden är dominerande i det svenska finansiella systemet. Problem där riskerar också att snabbt spridas vidare till många andra marknader, med högre räntor överlag och sämre tillgång till nödvändiga internationella marknader. Det här innebär inte att vi ser mindre allvarligt på stabilitetsriskerna kopplade till bostadsmarknaden. Vi upprepade under året i flera sammanhang vår

bedömning att det är angeläget med breda reformer inom bostads- och skattepolitiken. I brist på sådana reformer kan det behövas nya makrotillsynsåtgärder för en bättre framtida jämvikt.

Förutom att hantera de aktuella hoten mot stabiliteten förstärkte Riksbanken sin analys av frågor kopplade till hållbarhet och klimatrisker. Riksbanken presenterade bland annat en ny klimatrappport med en samlad beskrivning av arbetet på detta område.

Under året invigdes också BIS nordiska innovationscenter som kommer att främja även Riksbankens analys av finansiella stabilitetsrisker inom till exempel cybersäkerhetsområdet.

Intensivt förändringsarbete inom den finansiella infrastrukturen

Vid sidan av det ekonomiska läget och räntepolitiken är nog sedlar och mynt det som Riksbanken mest förknippas med, åtminstone hos den lite äldre befolkningen. Men bland de yngre är det inte lika självklart så. Riksbanken ser det dock som viktigt att även i framtiden kunna erbjuda ett tryggt betalningsmedel till allmänheten. I dagens värld betyder det att ett digitalt alternativ till papperssedlar behöver finnas. I slutändan är det en fråga för riksdagen, men för att det ska finnas en reell valmöjlighet krävs det förberedelser. Det arbete där vi förbereder oss för att kunna ta fram en fungerande elektronisk krona – e-kronan – fortsatte under året.

Mer i det tysta sker en i det närmaste revolutionerande utveckling inom de europeiska finansiella infrastruktursystemen. Det kan låta abstrakt, men vad det handlar om är förändringar inom it-plattformar och rutiner för hur data ska överföras som gör det möjligt för företag och privatpersoner att skicka betalningar och göra andra finansiella transaktioner. Det här är förändringar som i grunden påverkar det svenska finansiella systemet. Vi vill gärna se på svenska betalningar som en nationell fråga, men så är det inte längre. Våra svenska system är sammanlänkade med utländska aktörers. När förändringar sker i omvärlden behöver vi följa vad som sker och anpassa oss, till exempel när det gäller legala frågor.

Riksbanken avser att med full kraft verka för en positiv utveckling mot en effektiv och säker betalmarknad. Vi behöver vara alerta och nytänkande för att kunna gripa de möjligheter som utvecklingen ger. Riksbanken slöt under året ett avtal med Eurosystemet som innebär att vi kan använda deras plattform för omedelbara betalningar. Vi fattade också ett inriktningsbeslut om att använda Eurosystemets plattformar för avveckling av stora betalningar och värdepappersaffärer. Vårt arbete under året har därmed tagit oss lite närmare Riksbankens vision att svenskarna ska kunna göra betalningar snabbt och säkert och till låga kostnader, inom landet och över gränserna, dygnet runt, året runt – med centralbankspengar.

Organisation och arbetssätt – mot det nya normala

Medarbetarnas kompetens och stora engagemang har varit helt avgörande för våra möjligheter att genomföra krisprogrammet och samtidigt bedriva ett intensivt utvecklingsarbete. Det här är inte mindre imponerande då arbetsförhållandena varit ovana och möjligheterna att träffas bitvis mycket begränsade.

Personalstyrkan har samtidigt växt under året, med förstärkningar inom bland annat it, betalningar, finansmarknadsfrågor, krisberedskap och verksamhetsstöd i form av juridisk kompetens. Jag är särskilt imponerad av att alla nyanställda har kommit in i verksamheten så bra i detta speciella läge.

Vi vet nu att det med dagens teknologi är fullt möjligt att utföra många arbetsuppgifter på distans, och en bit in i pandemin såg vi konturerna av en värld där resandet – både det dagliga och mer långväga – minskar. Att kunna arbeta hemma då och då kan underlätta livspusslet, och det är en möjlighet som många av Riksbankens medarbetare efterfrågar.

Men det blev också väldigt tydligt att vi är sociala varelser och att utvecklingsarbete och gott samarbete i längden också kräver fysiska möten. Vi behöver så att säga kombinera teknikens möjligheter med människors behov av att träffas, och hitta något lagom i det hela. Riksbanken har under året bedrivit ett projekt, Hållbara arbetsformer, för att göra just det. Vi införde i december en möjlighet att teckna avtal för distansarbete på mer regelbunden basis. Detta löper ett år på prov och det ska bli spännande att se hur vi kan kombinera arbete på distans med arbete på kontoret på ett bra sätt.

Det har sammanfattningsvis varit ett år med hög aktivitet och många spännande frågor för Riksbanken, och det är med stolthet jag redovisar årets arbete. Jag vill rikta mitt stora tack till alla medarbetare för mycket goda insatser.

Riksbankens räkenskaper visar på ett resultat på –36 miljoner kronor för räkenskapsåret 2021. Förutom den finansiella redovisningen finns i denna årsredovisning en övergripande beskrivning av Riksbankens aktiviteter inom bankens huvudområden. För mer detaljerade beskrivningar finns referenser till publikationer och rapporter som offentliggjorts under året samt hänvisning till Riksbankens webbplats. Ordlistan i bilaga 4 underlättar läsningen genom att förklara viktiga ord och begrepp.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSEN

Verksamhet och strategi

Sveriges riksbanks vision är att vara en nytänkande centralbank med hög beredskap som utför sin uppgift: att arbeta för en stark och säker ekonomi. Under 2021 betonades arbetet med att stödja svensk ekonomi och den ekonomiska återhämtningen efter pandemin.

Riksbankens uppdrag, uppgifter och roll

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken ansvarar för penningpolitiken med målet att upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken har också i uppgift att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla ett fast penningvärde, vilket innebär att inflationen ska vara låg och stabil. Riksbanken har preciserat ett mål för inflationen som säger att den årliga förändringen i konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) ska vara 2 procent.

Riksbankens penningpolitik inriktas på att uppfylla inflationsmålet och samtidigt stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken, vars syfte är att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning. Förutom att stabilisera inflationen runt inflationsmålet strävar Riksbanken därför även efter att stabilisera produktion och sysselsättning runt långsiktigt hållbara utvecklingsbanor. Inflationsmålet är dock överordnat.

För att påverka inflationen och den ekonomiska utvecklingen beslutar Riksbanken om nivån på sin styrränta, den så kallade reporäntan. Dessutom publicerar Riksbanken efter varje penningpolitiskt möte sin prognos över reporäntan, den så kallade reporäntebanan. Reporäntan och reporäntebanan påverkar andra räntor i ekonomin och därmed den ekonomiska aktiviteten och inflationen. Riksbanken kan även påverka räntorna på andra sätt, till exempel genom att köpa olika värdepapper.

Ett säkert och effektivt betalningsväsende – finansiell stabilitet

Riksbanken ska enligt riksbankslagen även främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Det kan Riksbanken göra genom att på olika sätt bidra till stabiliteten i det finansiella systemet och genom att se till att det går att göra

betalningar på ett säkert och effektivt sätt. Riksbanken får enligt riksbankslagen tillhandahålla ett centralt betalningssystem som banker och andra aktörer kan använda för att göra betalningar. De konton som Riksbanken tillhandahåller används också för att genomföra penningpolitiken och att i krissituationer tillföra extra likviditet för att stabilisera marknader och finansiella institut. Riksbankens kapacitet att agera ”bankernas bank” är en förutsättning både för att uppfylla målet om prisstabilitet och för att främja finansiell stabilitet.

Säker och effektiv kontantförsörjning

Riksbanken har ensamrätt att ge ut sedlar och mynt i Sverige och att ansvara för kontantförsörjningen. Detta innebär att Riksbanken tillhandahåller sedlar och mynt, makulerar uttjänta sedlar och mynt och löser in ogiltiga sedlar. Målet är att säkerställa att sedlar och mynt är av hög kvalitet och att Riksbankens kontantförsörjning är säker och effektiv. Allmänheten och de företag som hanterar kontanter ska ha ett stort förtroende för sedlar och mynt och för kontantförsörjningen. Riksbanken följer också utvecklingen på betalningsmarknaderna och analyserar användningen av kontanter och alternativa betalningsmedel i ekonomin för att vid behov kunna anpassa sin verksamhet till förändringar i samhället.

Säkra och effektiva finansiella överföringar

Riksbanken äger och driver det centrala betalningssystemet RIX som gör det möjligt för marknadsaktörerna att göra finansiella överföringar sinsemellan utan kredit- eller likviditetsrisker. De flesta transaktioner i svenska kronor som inte görs internt i en enskild bank hanteras i någon form genom RIX. Därmed har RIX en avgörande betydelse för att det svenska finansiella systemet ska fungera väl, och därför har Riksbanken satt höga mål för dess tillgänglighet och funktion.

RIX har dessutom stor betydelse för det penningpolitiska styrsystemet. Räntorna på deltagarnas konton i Riksbanken är nämligen direkt kopplade till reporäntan. Dessa räntor påverkar de kortare räntorna på de finansiella marknaderna. Riksbanken genomför också själv olika transaktioner genom RIX, exempelvis penningpolitiska transaktioner av olika slag, och lämnar krediter vid extraordinära åtgärder, när sådana är motiverade.

Förebyggande arbete och krishantering

Att kontantförsörjningen och betalningssystemet mer generellt fungerar väl är en förutsättning för stabilitet i det finansiella systemet och därmed det ekonomiska systemet i stort. I linje med internationell praxis definierar Riksbanken finansiell stabilitet som att det finansiella systemet upprätthåller sina grundläggande funktioner och dessutom har motståndskraft mot störningar som hotar dessa funktioner. Det är viktigt att såväl Riksbanken som andra länders

centralbanker tillsammans med andra myndigheter arbetar för att minska risken för finansiella kriser och ser till att man har förmågan att hantera allvarliga störningar som kan uppkomma i det finansiella systemet.

Riksbanken arbetar med att förebygga hot mot den finansiella stabiliteten genom att löpande analysera utvecklingen i det finansiella systemet och i ekonomin i övrigt samt genom att uppmärksamma risker som byggs upp. Analysen fokuserar främst på de stora bankerna i Sverige (SEB, Swedbank, Handelsbanken, Nordea och Danske Bank) samt de marknader och den infrastruktur som är viktiga för deras finansiering och riskhantering. Infrastruktursystemen som ingår i Riksbankens övervakning är: Riksbankens betalningssystem RIX, Euroclear Sweden AB:s avvecklingssystem för värdepapper (VPC-systemet), Nasdaq Clearing AB:s centrala motpartssystem för finansiella derivat, råvaruderivat samt repor och Bankgirocentralen BGC AB:s betalningssystem för clearing av massbetalningar.

Riksbanken ger rekommendationer dels till banker och andra aktörer på de finansiella marknaderna, dels till lagstiftaren och andra myndigheter med målet att upplysa om risker och lämpliga åtgärder för att minska dessa.

Riksbanken påverkar också utformningen av lagar och regler för tillsyn och krishantering genom att aktivt delta i arbetet i flera internationella organisationer.

Flera myndigheter i Sverige ansvarar för att främja finansiell stabilitet. Ett samarbete mellan myndigheterna bedrivs bland annat i Finansiella stabilitetsrådet. Rådet är ett mötesforum och inte ett beslutsfattande organ. Det innebär att de representerade myndigheterna kan föra fram sina åsikter om vad de tycker ska åtgärdas, men beslut om vilka åtgärder som ska sättas in fattas självständigt av myndigheterna inom deras respektive ansvarsområden. Om en finansiell kris inträffar delar Riksbanken, Finansinspektionen, Finansdepartementet och Riksgälden ansvaret för att hantera krisen på ett sätt som minimerar de samhällsekonomiska kostnaderna.

Riksbanken kan bidra till att hantera en finansiell kris på olika sätt: genom normala penningpolitiska åtgärder, genom att tillföra extra likviditet till det finansiella systemet, genom stöd till en enskild bank i form av utlåning mot säkerhet, genom att kommunicera Riksbankens bedömningar och genom samarbete med andra myndigheter och organisationer i Sverige och i utlandet.

Riksbankens självständiga ställning

Riksbanken är en myndighet under riksdagen. Riksdagen utser ledamöterna i riksbanksfullmäktige, och riksbanksfullmäktige utser i sin tur ledamöterna i Riksbankens direktion. Fullmäktige ska också övervaka och kontrollera direktionens arbete.

Riksbankens direktion fattar de penningpolitiska besluten utan att vare sig söka eller ta instruktioner från någon annan. Genom att delegera uppgiften att

upprätthålla ett stabilt penningvärde till Riksbanken har riksdagen gett penningpolitiken ett långsiktigt perspektiv och skapat förutsättningar för att inflationsmålet ska uppfattas som trovärdigt.

Den självständiga ställningen tar sig också uttryck i Riksbankens finansiella oberoende som säkras bland annat genom att Riksbanken har ett tillräckligt stort eget kapital och har rätt att förvalta finansiella tillgångar. Syftet med tillgångsförvaltningen är att säkerställa att banken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag, exempelvis genom att genomföra penningpolitiken, ha beredskap att intervensera på valutamarknaden och kunna ge tillfälligt likviditetsstöd till banker. Tillgångarna måste därför vara sammansatta så att Riksbanken alltid har beredskap och förmåga att utföra uppdragen.

Öppenhet och kommunikation

Riksbanken lägger stor vikt vid att vara öppen och tydlig i sin verksamhet. En bred krets av utomstående ska kunna förstå vad Riksbanken gör och varför. Genom att Riksbanken är öppen och tydlig med vad som ligger till grund för de penningpolitiska besluten ökar trovärdigheten för inflationsmålet. Öppenhet skapar dessutom förtroende för hur Riksbanken bedömer och hanterar förhållanden på de finansiella marknaderna. Att Riksbanken redogör för sina bedömningar bidrar också till att marknadsaktörerna kan bilda sig en uppfattning om den ekonomiska utvecklingen och riskerna i det finansiella systemet.

Riksbankens självständiga ställning ställer samtidigt stora krav på kommunikation och insyn i Riksbankens verksamheter så att dessa kan granskas och utvärderas av allmänheten och riksdagen. På Riksbankens webbplats publiceras därför löpande ränteprognooser, pressmeddelanden, tal och artiklar, direktions och fullmäktiges protokoll samt rapporter om Riksbankens verksamhet och analysarbete.

Översyn av riksbankslagen

Regeringen beslutade i december 2016 att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att göra en översyn av det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen. Kommittén lämnade den 29 november 2019 sitt slutbetänkande En ny riksbankslag (SOU 2019:46) till regeringen. Riksbanksfullmäktige och Riksbankens direktion lämnade i april 2020 sina remissvar på slutbetänkandet. Riksbanken kompletterade i mars 2021 sitt remissvar med en rättsutredning om förslaget till en ny riksbankslag och dess förenlighet med svensk grundlag och EU-rätten. Där noterades att Riksbankskommitténs slutbetänkande föreslår en omfattande reform av det regelverk som styr Riksbanken i dag och att detta innebär ett helt nytt juridiskt förhållningssätt till Riksbankens ställning och oberoende. Bedömningen i rättsutredningen var att Riksbankskommitténs förslag leder till en snävare definition av vad som är penningpolitik och ECBS-relaterade uppgifter och till en inskränkning av Riksbankens oberoende i strid med de krav som ställs i unionsrätten.

Riksbanken tog i maj 2021 del av regeringens lagrådsremiss med förkortad delningstid. Riksbanken noterade i sitt delningssvar att endast ett fåtal av de synpunkter som Riksbanken hade lämnat i sitt remissvar hade vunnit gehör. Riksbanken underströk att synpunkterna från remissvaret kvarstår och föreslog därutöver ett antal ändringar i förslaget för att förbättra och förtydliga den nya lagen.

Regeringen lade den 28 oktober 2021 fram propositionen En ny riksbankslag. Riksbanken gav i en promemoria till riksdagens finansutskott förslag på begränsade justeringar i regeringens förslag som, inom ramen för den av regeringen föreslagna lagstiftningsansatsen, skulle underlätta och effektivisera Riksbankens arbete.

Verksamhetsstyrning, målbild och strategi

Riksbankens mål, uppdrag och organisation framgår av riksbankslagen, Riksbankens arbetsordning och Riksbankens instruktion. Riksbankens arbete styrs av en strategisk plan, en årlig verksamhetsplan och interna regelverk i form av policyer, regler och rutinbeskrivningar.

Figur 1 Riksbankens målbild 2019–2023

I december 2018 beslutade direktionen om en ny strategisk plan för åren 2019–2022. Planen utgick från tre övergripande mål och uppdrag för verksamheten: Prisstabilitet, Säkra och effektiva betalningar och Ett stabilt finansiellt system. För att klara av att nå målen även när förutsättningarna för arbetet förändras behöver Riksbanken vara ”en nytänkande centralbank med hög beredskap”, som formuleringen löd i visionen för 2022.

Den strategiska planen innehåller fem prioriterade utvecklingsområden som den årliga verksamhetsplaneringen utgår från: En betalmarknad för framtiden, Kommunikation i nya former, Uppdaterad omvärldsanalys, Stärkt beredskap och Utvecklande arbetsplats.

Riksbankens mål för den löpande verksamheten följs upp med hjälp av indikatorer. Efter varje tertial får direktionen uppföljningsrapporter som sammanfattar statusen för den löpande verksamheten, utvecklingsarbetet, budgeten och de operativa och finansiella riskerna. I samband med uppföljningen diskuteras om resultatet motiverar nya åtgärder eller omprioriteringar.

Omprioriteringar på grund av coronapandemin

Pandemin förstärkte de argument som låg bakom den strategiska planen. Vissa områden som digital kommunikation, digitala arbetsformer, utvecklad krisberedskap, nya typer av marknadsoperationer och en utveckling av it-stödet påskyndades. Tillsammans med de prioriterade satsningarna på betalningsområdet bidrog detta dessutom till att Riksbanken behövde anställa mer personal än vad som prognostiserats vid tidigare beslut om den strategiska planen.

Andra utvecklingsområden drabbades av förseningar i och med att Riksbanken fokuserade på krisåtgärder och på grund av att övergången till en ny it-leverantör blev försenad. Några projekt försenades dessutom eftersom arbetet krävde fysiska möten. Eftersom den strategiska planen fortfarande är relevant beslutade direktionen under året att förlänga den strategiska planen med ett år, till att gälla till och med 2023.

Intern krishantering under coronapandemin

Krishanteringen med anledning av coronapandemin fortlöpte under hela 2021. Åtgärder genomfördes löpande under året för att anpassa arbetet efter rådande restriktioner och rekommendationer. Under det första halvåret dominerade distansarbete, men de som behövde vara i Riksbankens lokaler för att bedriva Riksbankens kritiska verksamhet hade möjlighet att vara det.

Sedan regeringen presenterade planen för att åter öppna upp samhället har Riksbanken anpassat verksamheten och tillåtit allt fler att arbeta från kontoret. Under hösten skedde en successiv återgång till kontoret som huvudarbetsplats. Pandemin är dock ännu inte över och Riksbanken fortsätter att ha hög beredskap att snabbt anpassa verksamheten och sina arbetssätt till rådande omständigheter.

Riksbanken följde löpande upp medarbetarnas arbetssituation, såväl via deras närmsta chefer som via regelbundna enkäter. Medarbetarna fick löpande information om Riksbankens riktlinjer för arbetsformer under pandemin via sina chefer, genom information på intranätet och vid digitala möten med Riksbankens ledning.

Hållbarhet och miljö

Riksbankens arbete med att främja långsiktig hållbarhet har under senare år blivit en alltmer integrerad del i Riksbankens policyarbete. Det är särskilt klimatförändringarna som har varit i fokus och det finns flera skäl till detta.

För det första: Klimatförändringarna och de åtgärder som sätts in för att motverka dem kommer sannolikt att påverka den ekonomiska utvecklingen. Omställningen till en mindre fossilbaserad ekonomi kan leda till stora förändringar i ekonomin och i enskilda priser. Penningpolitiken syftar normalt sett inte till att påverka priser på enskilda varor som exempelvis energi. Men om energipriserna stiger och detta leder till förväntningar om en allmän prisuppgång och därmed inflation kan penningpolitiken behöva ta hänsyn till detta. Det penningpolitiska prognos- och analysarbetet behöver därför utvecklas för att ta hänsyn till klimatförändringarna, vilket beskrivs mer i avsnittet om prisstabilitet.

För det andra: Klimatförändringarna kan skapa finansiella risker. Dessa behöver Riksbanken ta hänsyn till i sin tillgångsförvaltning, och 2018 fattades beslut om att hållbarhet ska vara en faktor i förvaltningen av valutaservan. Likaså i de tillgångsköp som genomförs som en del av penningpolitiken, se avsnittet Tillgångsförvaltning.

För det tredje: I Riksbankens arbete med finansiell stabilitet ingår att analysera och övervaka risker och sårbarheter i det finansiella systemet. När de klimatrelaterade riskerna nu blir allt tydligare är det naturligt att de också ingår i analysen.

Riksbanken deltar aktivt i flera internationella forum där arbetet med att uppmärksamma, hantera och motverka klimatrelaterade finansiella risker intensifierats. Till exempel är Riksbanken med och leder en arbetsgrupp inom Baselkommitténs Task Force on Climate-related Financial Risks. Riksbanken har därtill under året deltagit aktivt i arbeten inom Network for Greening the Financial System (NGFS) som handlar dels om klimathänsyn i den penningpolitiska implementeringen, dels om riktlinjer för centralbankers rapportering av klimatrelaterade risker. Det internationella samarbetet är av särskild vikt eftersom det krävs globala åtgärder för att effektivt bemöta hotet från klimatförändringarna. Riksbankens arbete inom området finns närmare beskrivet i avsnittet om internationellt samarbete under Bankgemensamma områden.

Riksbanken har sedan 2020 en hållbarhetsstrategi. Under 2021 publicerades en Klimatrapport som beskriver Riksbankens roll i arbetet för att motverka klimatrelaterade risker.

På samma sätt som policyarbetet successivt utvecklas för att ta hänsyn till klimatförändringar, förändras hållbarhetsredovisningen i takt med att data görs tillgängliga och metoder utvecklas. Riksbanken har under flera år publicerat olika mått som rör det interna miljöarbetet, se tabell 1. Nytt för 2021 är att Riksbanken mäter och publicerar koldioxidavtrycket från Riksbankens portfölj av företagsobligationer, se avsnittet Tillgångsförvaltning.

Tabell 1 Uppföljningsmått ekologiskt hållbar utveckling

	2019	2020	2021
Utsläpp av koldioxid från tjänsteresor (ton), totalt per anställd	1,31	0,23	0,08
Energiförbrukning, totalt (MWh)	5 580	5 408	5 785
Energiförbrukning, totalt per anställd (MWh per kvadratmeter)	16,7 (0,21)	15,0 (0,21)	14,6 (0,22)

Anm.: Med anställd avses här genomsnittligt antal årsarbetare. Utsläpp av koldioxid från tjänsteresor omfattar sedan andra halvåret 2021 även utsläpp från tågresor.

Källa: Riksbanken.

Organisation och ledning

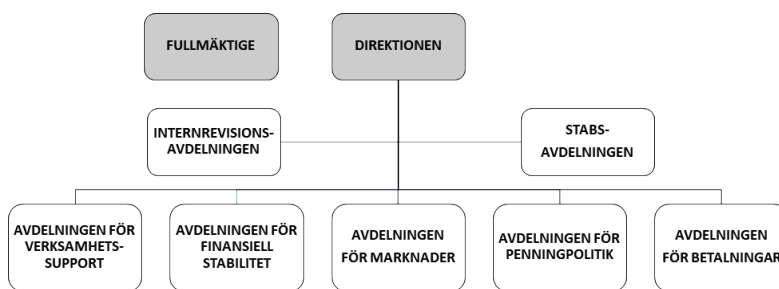
Riksbankens verksamhet leds av sex direktionsledamöter som utses av riksbanksfullmäktige. Fullmäktige består av representanter utsedda av riksdagen. Riksbanken är organiserad i sju avdelningar, som i sin tur består av olika enheter. I Riksbankens ledningsgrupp ingår sex avdelningschefer och kommunikationschefen. Under året gjordes en översyn av Riksbankens it-organisation, vilket ledde till att en ny avdelning för it och digitalisering inrättades den 1 januari 2022.

Ledning och organisation

Riksbanken leds av en direktion som utses av riksbanksfullmäktige. Direktionen ansvarar för bankens verksamhet, medan fullmäktige utser ledamöterna i direktionen och fastställer Riksbankens arbetsordning.

Riksbanken var under 2021 organiserad i sju avdelningar (se figur 2 och bilaga 1). Sedan den 1 januari 2022 organiseras Riksbanken i åtta avdelningar, efter att direktionen i december 2021 beslutade att it och digitalisering skulle inrättas som en egen avdelning i stället för att vara en del av avdelningen för verksamhetssupport. En ledningsgrupp bestående av cheferna för samtliga avdelningar utom internrevisionsavdelningen har till uppgift att samordna och följa upp verksamheten. Chefen för kommunikationsenheten ingår också i ledningsgruppen, och chefen för stabsavdelningen är ordförande.

Figur 2 Riksbankens organisation under 2021

Riksbanksfullmäktige består av elva ledamöter och lika många suppleanter. Ledamöter och suppleanter utses av riksdagen efter allmänna val för en mandatperiod på fyra år. Nuvarande fullmäktige utsågs efter valet 2018. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Fullmäktige bestod under året av följande ledamöter: Susanne Eberstein (ordförande), Michael Lundholm (vice ordförande), Hans Hoff, Hans Birger Ekström, Bo Broman, Marie Granlund, Peter Helander, Ali Esbati, Chris Heister, Mikael Eskilandersson och Caroline Helmersson Olsson. Suppleanter under året var Agneta Gille, Jonas Jacobsson Gjörtler, Thomas Strand, Sofia Fölster (till och med den 23 februari 2021), Malin Löfsjögård (från och med den 19 mars 2021), Josef Fransson, Mathias Tegnér, Roger Tiefensee, ClasGöran Carlsson, Maria Plass, Sammy Almedal och Agneta Börjesson.

Riksbanksfullmäktiges uppgifter

Fullmäktige utser ledamöterna i Riksbankens direktion och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Fullmäktige fastställer också Riksbankens arbetsordning som anger hur Riksbankens övergripande organisation ska se ut och reglerar vissa lednings- och beslutsfrågor. Fullmäktige beslutar också om utformningen av sedlar och mynt.

Fullmäktige lämnar förslag till riksdagen om hur Riksbankens resultat ska disponeras och yttrar sig till riksdagen i fråga om direktionsledamöternas ansvarsfrihet.

Enligt förarbetena till ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank har fullmäktige dessutom till uppgift att följa och kontrollera hur Riksbanken bedriver sin verksamhet och hur direktionsledamöterna leder verksamheten. Fullmäktiges ordförande och vice ordförande får närvara vid och yttra sig under direktionens sammanträden, men de har inte förslags- eller rösträtt. Fullmäktige har även en revisionsfunktion vars arbete utförs av externa konsulter.

Direktionen samråder med fullmäktige om framställningar och formella skrivelser med förslag till riksdagen och regeringen som avser ändringar i författningar eller andra åtgärder från statens sida. Fullmäktige lämnar dessutom remissyttranden inom sitt verksamhetsområde.

Ordföranden och vice ordföranden lämnar vanligtvis två gånger per år en redovisning om fullmäktiges arbete till riksdagens finansutskott.

Under 2021 sammanträdde fullmäktige vid tio tillfällen.

En redogörelse för fullmäktiges verksamhet presenteras i fullmäktiges framställning till riksdagen 2021/22:RB2 Riksbanksfullmäktiges förslag till vinstdisposition 2021 med mera.

Riksbankens direktion

Riksbankens direktion består av sex ledamöter med mandatperioder på fem eller sex år. Fullmäktige utser en ordförande i direktionen som samtidigt ska vara chef för Riksbanken och minst en vice ordförande som samtidigt ska vara förste vice riksbankschef.

Direktionens uppgifter

Direktionen har ett gemensamt ansvar för verksamhetens inriktning, utveckling och effektivitet. Direktionen fastställer Riksbankens organisation mer i detalj i Instruktionen för Sveriges riksbank. Vidare fattar direktionen beslut om penning- och valutapolitiken, betydelsefulla frågor inom området finansiell stabilitet, betalningsfrågor och om Riksbankens tillgångsförvaltning. Direktionen beslutar också om strategiska mål, verksamhetsplan och budget. Riksbankschefen har i uppdrag att följa upp verksamheten mot fastställda planer och mot den beslutade budgeten. Riksbankschefen är också chef för avdelningscheferna.

Direktionen fattar gemensamma beslut vid sina sammanträden. Under 2021 höll direktionen totalt 23 sammanträden (varav 5 penningpolitiska möten). Därutöver har direktionen fattat 18 beslut per capsulam.

Direktionen ska minst två gånger om året lämna en skriftlig redogörelse för penningpolitiken till riksdagens finansutskott. Under 2021 deltog direktionsledamöter i riksdagen vid två öppna utfrågningar om penningpolitiken, en öppen utfrågning om finansiell stabilitet och en öppen utfrågning om Riksbankens rapport till riksdagen: Redogörelse för penningpolitiken 2020.

Direktionens ledamöter

Under 2021 bestod direktionen av följande ledamöter:

Stefan Ingves

Stefan Ingves är riksbankschef och ordförande i direktionen. Han tillträdde posten den 1 januari 2006. Sedan dess har han fått sitt mandat förlängt två gånger av fullmäktige, senast i september 2017 med ytterligare fem år fram till och med den 31 december 2022.

Stefan Ingves är medlem i Europeiska centralbankens (ECB) allmänna råd och förste vice ordförande i Europeiska systemrisknämnden (ESRB). Han är sedan 2006 styrelseledamot i Bank for International Settlements (BIS) och valdes i november 2021 till vice ordförande för BIS. Han är sedan 2007 ordförande i BIS Banking and Risk Management Committee (BRC) och vidare Sveriges representant i Internationella valutafondens (IMF) guvernörsstyrelse, ledamot i Nordic Baltic Macroprudential Forum (NBMF) och medlem i Finansiella stabilitetsrådet.

Cecilia Skingsley

Cecilia Skingsley är förste vice riksbankschef sedan den 8 november 2019. Hon tillträdde posten som vice riksbankschef den 22 maj 2013 för en mandatperiod på sex år och fick under 2019 ett förlängt mandat med ytterligare sex år fram till och med den 22 maj 2025. Hon representerar Riksbanken i Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI). Hon är även riksbankschefens ställföreträdare i ECB:s allmänna råd samt ledamot i ESRB:s

styrelse och ledamot i dess rådgivande tekniska kommitté (ATC). Inom ramen för G20:s agenda för förbättrade gränsöverskridande betalningar leder hon en arbetsgrupp inom områdena interoperabla plattformar, stablecoins och digitala centralbanksvalutor. Vidare är Cecilia Skingsley ordförande i Betalningsrådet och Kontanthanteringsrådet samt medlem i Finansiella stabilitetsrådet.

Anna Breman

Anna Breman är vice riksbankschef. Hon tillträdde posten den 1 december 2019 för en mandatperiod på sex år som löper fram till och med den 30 november 2025. Hon representerar Riksbanken i Nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén (NBMFC) och i IMF-samarbetet mellan Sverige, Nederländerna, Belgien och Schweiz (G4). Vidare är Anna Breman Riksbankens representant i The Network for Greening the Financial System (NGFS). Hon är även ställföreträdare i Internationella monetära och finansiella kommittén (IMFC-deputies) och ansvarar för Riksbankens tekniska assistans (TA).

Martin Flodén

Martin Flodén är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 22 maj 2013 för en mandatperiod på fem år. Under 2018 fick han ett förlängt mandat med ytterligare sex år som löper fram till och med den 21 maj 2024. Han representerar Riksbanken i OECD:s kommitté Working Party 3 (WP3), Baselkommittén (BCBS), Financial Stability Board (FSB) Regional Consultative Group for Europe (RCG-E) och Bellagiogruppen.

Per Jansson

Per Jansson är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 1 januari 2012. Sedan dess har han fått sitt mandat förlängt två gånger av fullmäktige, senast i augusti 2021 med ytterligare sex år som löper fram till och med den 31 december 2027. Han representerar Riksbanken i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFK) och Committee on the Global Financial System (CGFS) inom BIS. Vidare är Per Jansson riksbankschefens ställföreträdare i BIS styrelse.

Henry Ohlsson

Henry Ohlsson är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 12 januari 2015 för en mandatperiod på sex år och fick under 2020 ett förlängt mandat med ytterligare fem år som löper till och med den 11 januari 2026. Han representerar Riksbanken i ECB:s International Relations Committee (IRC), FSB:s Regional Consultative Group for Europe (RCG-E) och sedan 2019 är han en av två ordförande för FSB RCG-E.

Direktionens sidouppdrag

Om en direktionsledamot vill ta ett sidouppdrag vid sidan om anställningen vid Riksbanken ska detta godkännas av fullmäktige och prövas vartannat år. Stefan Ingves är invald som ledamot i Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (Iva). Uppdraget är vilande. Han är även styrelseordförande i Toronto Centre. Martin Flodén är "research fellow" vid Centre for Economic Policy Research och ingår även i en referensgrupp för ett projekt inom Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). Henry Ohlsson är ledamot i Nordiska skattevetenskapliga forskningsrådet och Skatteakademien. Därutöver är han affilierad till Uppsala Center for Fiscal Studies och Uppsala Center for Labour Studies. Anna Breman sitter med i Advisory Board, ett rådgivande organ i Swedish House of Finance.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Efter det kraftiga fallet i BNP 2020 skedde det en stark återhämtning under 2021. Enligt Riksbankens prognos i november kommer BNP att öka med 4,7 procent under 2021. Inflationen (KPIF), som också föll kraftigt 2020, steg under 2021 och var i genomsnitt 2,4 procent. Penningpolitiken inriktades på att stödja den ekonomiska återhämtningen och att få inflationen varaktigt nära inflationsmålet. Under 2021 hölls reporäntan kvar på 0 procent och tillgängsköpen fortsatte.

Ekonomi under 2021

Pandemin fortsatte att påverka den ekonomiska aktiviteten runt om i världen även 2021. I Sverige började dock effekterna av pandemin att mildras under våren och försommaren när smittspridningen minskade och allt fler blev vaccinerade. Flera restriktioner började också avvecklas, vilket förbättrade förutsättningarna för en uppgång i efterfrågan. Efter förra årets kraftiga nedgång i BNP, skedde en stark återhämtning i Sverige, men också i omvärlden. De kraftiga BNP-fallen under pandemins inledning återhämtades i stort sett under 2021. Återhämtningen gick dessutom något snabbare än väntat (se diagram 1 och 2).

Pandemin påverkade den ekonomiska aktiviteten på flera sätt, bland annat genom större variationer i efterfrågan på såväl varor som tjänster och mer ansträngda globala leveranskedjor. Dessutom begränsades produktion och varuhandel av brist på insatsvaror, som halvledare, och av fraktbolagens svårigheter att möta efterfrågan. På många håll uppstod även flaskhalsar i tjänsteproduktionen.

Svårigheterna att möta efterfrågan på varor ledde till uppgångar i råvaru- och transportpriser. Detta medförde, med viss fördröjning, att också produktpriserna steg. Det började även synas tecken på att konsumentpriserna för till exempel varor steg snabbare, även om det fanns skillnader mellan olika länder. I Sverige påverkades konsumentpriserna huvudsakligen av de snabbt stigande energipriserna. Inflationen (KPIF) blev högre 2021 än den varit på flera år, men rensat för energipriser var uppgången måttligare (se diagram 3).

Variationerna i KPIF var förhållandevis stora under året. De tvära kasten hade börjat redan 2020 när pandemin bröt ut, bland annat till följd av svängningar i energipriserna och förändrade konsumtionsmönster.

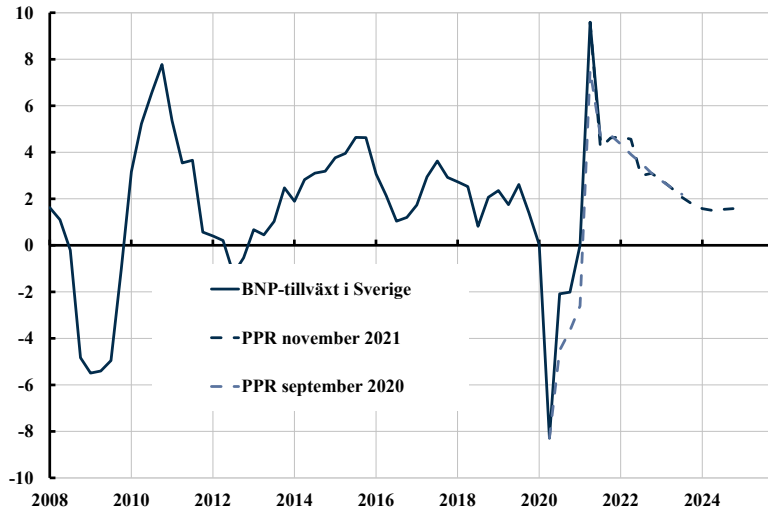
Med tanke på att den ekonomiska aktiviteten minskade så kraftigt och inflationen föll så snabbt i början av pandemin var de långsiktiga inflationsförväntningarna påfallande stabila, även om de marknadsbaserade inflationsförväntningarna sjönk under 2020. Fallet blev dock kortvarigt och under 2021 var dessa förväntningar en bit strax över 2 procent (se diagram 4). Inflationsförväntningarna enligt enkätmätningar sjönk också under 2020, men

var tillbaka på runt 2 procent under 2021. Den samlade bilden visar alltså att de långsiktiga inflationsförväntningarna var nära inflationsmålet på 2 procent under 2021.

Den svenska kronan försvagades kraftigt i samband med pandemiutbrottet, men försvagningen var tillfällig och kronan förstärktes under resterande delen av 2020 när riskviljan ökade och utvecklingen stärktes på de finansiella marknaderna. Under 2021 var kronans utveckling stabilare med relativt små rörelser (se diagram 5).

Diagram 1 BNP-tillväxten i Sverige

Årlig procentuell förändring

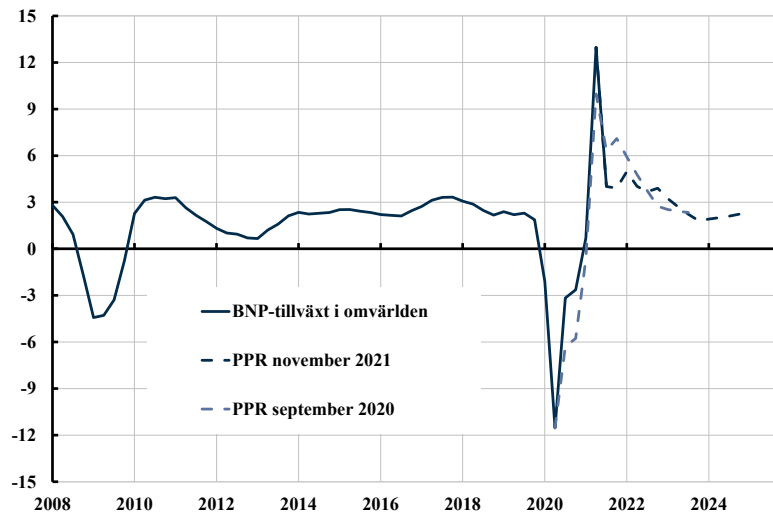

Anm.: Diagrammet visar den senaste utfallsserien, vilken kom efter Riksbankens prognos i november. Streckade linjer avser Riksbankens prognos i september 2020 respektive november 2021.

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram 2 BNP-tillväxten i omvärlden

Årlig procentuell förändring

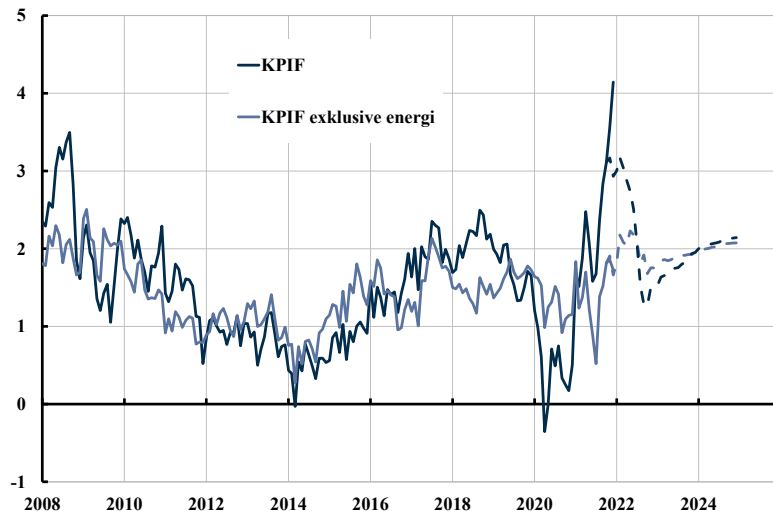

Anm.: BNP i omvärlden är sammanvägd med vikterna i kronindex (KIX). Streckade linjer avser Riksbankens prognos i september 2020 respektive november 2021.

Källor: Nationella källor och Riksbanken.

Diagram 3 KPIF och KPIF exklusive energi

Årlig procentuell förändring

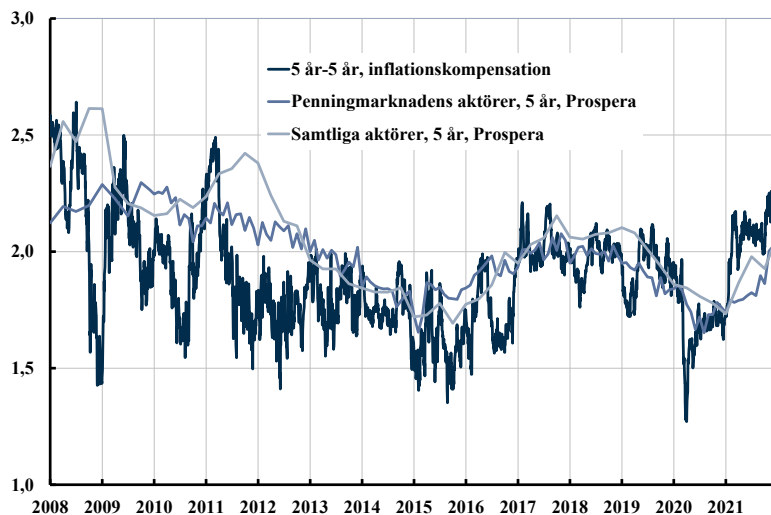

Anm.: KPIF är konsumentprisindex (KPI) med fast ränta. Streckade linjer avser Riksbankens prognos i november 2021.

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram 4 Långsiktiga inflationsförväntningar

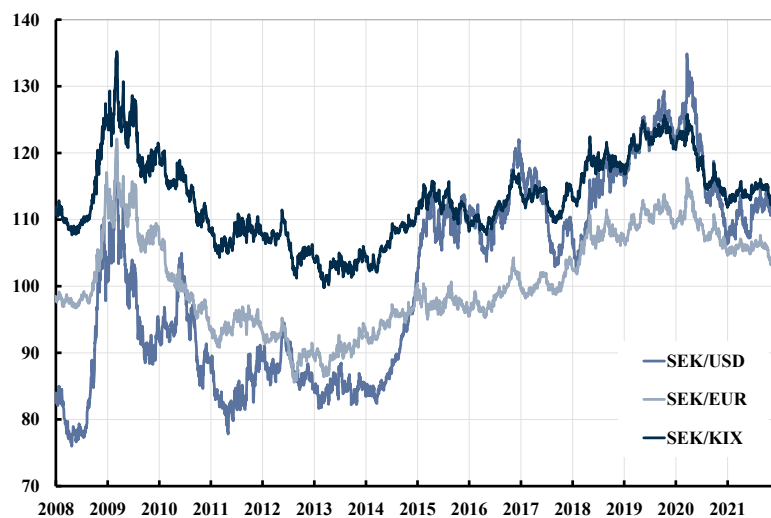
Procent

Anm.: Inflationskompensationen avser en femårig period med start om fem år, räknad utifrån obligationsräntor. Både inflationskompensationen och förväntningarna från Prospera avser KPI.
Källor: Kantar Sifo Prospera och Riksbanken.

Diagram 5 Kronans nominella växelkurs mot KIX, euron och amerikanska dollarn

Index, 1992-11-18 = 100

Anm.: KIX (kronindex) är ett viktat genomsnitt mot valutor i 32 länder som är viktiga för Sveriges handel med omvärlden. Ett högre värde indikerar en svagare växelkurs.
Källor: Nationella källor och Riksbanken.

Penningpolitiken och penningpolitiska möten

Riksbankens direktion höll fem penningpolitiska möten under 2021. I anslutning till dessa publicerades en penningpolitisk rapport med prognoser för inflationen och den ekonomiska aktiviteten samt motiveringar till de penningpolitiska besluten.

Penningpolitiken 2021 inriktades på att stödja den ekonomiska återhämtningen efter den kraftiga nedgången under 2020 och att få inflationen varaktigt nära inflationsmålet. I mars 2020 lanserade Riksbanken ett omfattande program för tillgångsköp i penningpolitiskt syfte för att motverka de negativa ekonomiska konsekvenserna av pandemin. Programmet har justerats ett antal gånger sedan dess. I november 2020 utökades beloppet i programmet från 500 upp till 700 miljarder kronor och förlängdes till december 2021. Programmet innefattade omfattande köp av svenska statsskuldväxlar och statsobligationer, obligationer utgivna av svenska kommuner och regioner samt Kommuninvest i Sverige AB (kommunobligationer), säkerställda obligationer utgivna av svenska kreditinstitut samt obligationer och certifikat utgivna av svenska icke-finansiella företag. Diagram 6 visar tillgångsköpen för varje månad under 2021 och diagram 7 visar hur Riksbankens och andra större centralbankers balansräkningar sedan 2008 har blivit allt större till följd av omfattande tillgångsköp. I diagram 8 visas reporäntan och reporäntebanan vid de ordinarie penningpolitiska beslutstillfällena.

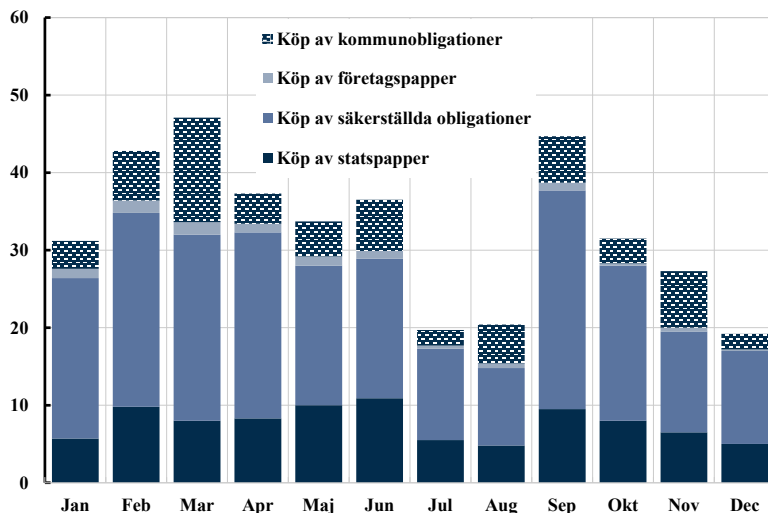
På det första penningpolitiska mötet 2021 den **9 februari** lämnades reporäntan oförändrad på 0 procent. Tillgångsköpen inom ramen om 700 miljarder kronor och erbjudandet om likviditet inom alla de program som lanserades under 2020 fortsatte för att ge stöd åt återhämtningen och inflationen.

Inför det penningpolitiska mötet i april fortsatte den ekonomiska återhämtningen, även om direktionen bedömde att det skulle dröja innan inflationen mer varaktigt skulle vara nära målet på 2 procent. På mötet den **26 april** beslutades att penningpolitiken behövde vara fortsatt expansiv för att stödja ekonomin och inflationen. Reporäntan och dess bana de kommande åren låg kvar oförändrad på 0 procent, samtidigt som tillgångsköpen och erbjudandet om likviditet fortsatte.

Under våren och försommaren fortsatte återhämtningen i god takt, men direktionen framhöll att pandemin ännu inte var över. Återhämtningen gick i olika takt i olika delar av världen och det kunde uppstå nya varianter av viruset med risker för bakslag. Den svenska ekonomin utvecklades starkt men inflationstrycket var fortfarande måttligt. Vid det penningpolitiska mötet den **30 juni** beslutades om oförändrad reporänta på 0 procent och att banan för reporäntan skulle ligga på denna nivå under den kommande treårsperioden. Det beslutades också att det under fjärde kvartalet skulle köpas obligationer till ett sammanlagt nominellt belopp om 68,5 miljarder kronor. Det innebar att köptakten fortsatte att trappas ned men att ramen för köpen på 700 miljarder kronor skulle komma att utnyttjas fullt ut fram till slutet av 2021.

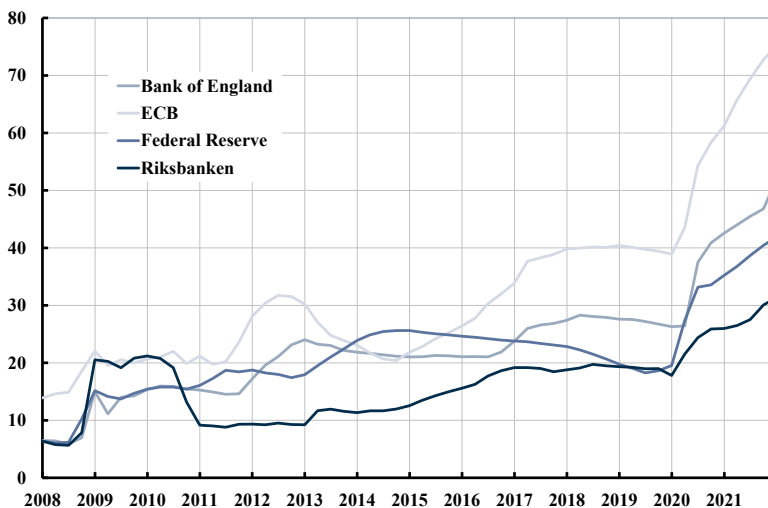
Den globala ekonomiska återhämtningen fortsatte under sommarmånaderna, även om risken för nya bakslag till följd av pandemin kvarstod. BNP-tillväxten var hög i såväl Sverige som omvärlden. Inflationen hade dessutom varit oväntat hög de senaste månaderna, till stor del på grund av snabbt stigande energipriser. Det fanns flera orsaker till att energipriserna steg, men en viktig sådan var att nivåerna i vattenmagasinen i Norge och Sverige var ovanligt låga för årstiden. Inflationsprognosen för det kommande året reviderades upp, men direktionen betonade att penningpolitiken bör se igenom effekter som tillfälligt påverkar inflationen. Penningpolitiken behövde vara fortsatt expansiv för att inflationen mer varaktigt skulle ligga nära målet. På det penningpolitiska mötet den **20 september** beslutade direktionen att hålla reporäntan oförändrad på 0 procent, och man bedömde att räntan skulle vara kvar på den nivån under den kommande treårsperioden. Riksbanken skulle fortsätta att köpa värdepapper under återstoden av 2021 enligt tidigare beslut och prognosen var att innehavet skulle vara ungefär oförändrat under 2022. Direktionen beslutade också att vissa lånefaciliteter som lanserades under pandemin nu skulle avslutas och att vid årsskiftet återställa kraven på de säkerheter som bankerna måste lämna när de lånar från Riksbanken.

Inflationen rensad för energipriser väntades fortsätta att stiga något inför det penningpolitiska mötet i november och vara strax över 2 procent till slutet av sommaren 2022. För att inflationen ska vara nära inflationsmålet på lite sikt bedömdes att penningpolitiken behövde ge fortsatt stöd till ekonomin. Vid det penningpolitiska mötet den **24 november** beslutades därför att behålla reporäntan på 0 procent. Direktionen beslutade också att Riksbanken under första kvartalet 2022 skulle köpa obligationer för 37 miljarder kronor för att kompensera för kommande förfall. Man beslutade också att köpa svenska statskuldväxlar till ett sådant sammanlagt nominellt belopp att Riksbankens innehav av statsskuldväxlar upprätthålls på en nivå kring 20 miljarder kronor. Direktionens prognos var att innehavet av värdepapper kommer att vara ungefär oförändrat under 2022, vartefter det gradvis minskar, och att reporäntan höjs under senare delen av 2024.

Diagram 6 Riksbankens tillgängsköp under 2021*Miljarder kronor*

Anm.: Statspapper innefattar köp av såväl obligationer som växlar utgivna av staten medan företagspapper avser köp av obligationer och certifikat utgivna av företag.

Källa: Riksbanken.

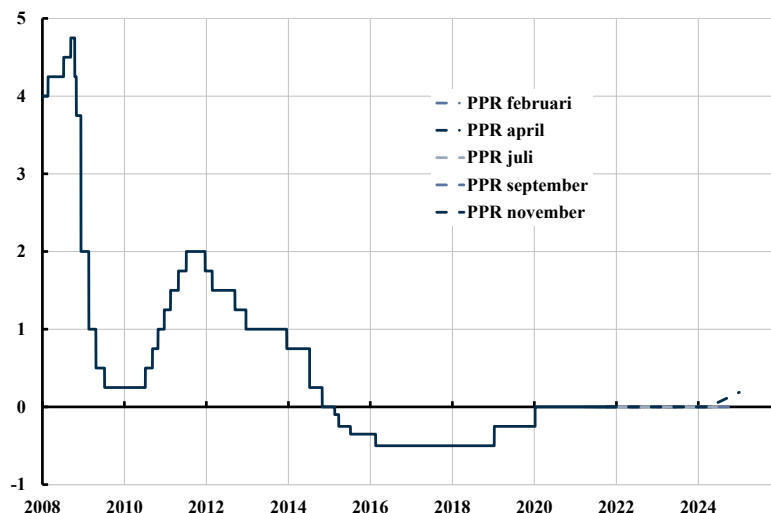
Diagram 7 Balansomslutningens storlek i förhållande till BNP hos olika centralbanker*Procent av BNP*

Anm.: BNP beräknas som summan av innevarande kvartal och de tre föregående kvartalen. För de kvartal som BNP ännu inte publicerats används den senast publicerade BNP-statistiken.

Källor: Bank of England, ECB, Federal Reserve, nationella källor, SCB och Riksbanken.

Diagram 8 Reporäntan och reporänteprognoser 2021

Procent

Anm.: Den heldragna linjen är utfall (dagsdata), och de streckade linjerna är Riksbankens prognoser (kvartalsmedelvärden). Prognoserna för februari, april, juli och september är identiska.

Källa: Riksbanken.

Måluppfyllelse

Riksbankens penningpolitik utvärderas varje år av riksdagens finansutskott. Som underlag till utvärderingen sammanställer Riksbanken rapporten Redogörelse för penningpolitiken, vilken publiceras i mars efter det år som utvärderas. Redogörelsen för 2021 överlämnas alltså till riksdagen i mars 2022. I redogörelsen ingår bland annat en beskrivning av Riksbankens måluppfyllelse och den ekonomiska utvecklingen under det gångna året.

Målet för Riksbankens penningpolitik är att stabilisera inflationen runt inflationsmålet. Den ska samtidigt stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken i syfte att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning. Riksbanken bedriver därmed vad som brukar kallas för en flexibel inflationsmålspolitik. En viktig förutsättning för att kunna ta hänsyn till andra faktorer än inflationen är att förtroendet för inflationsmålet upprätthålls. Inflationen och den ekonomiska aktiviteten utsätts dock ständigt för oväntade störningar, som det kan ta tid att motverka. Det betyder att avvikelser från det siffrsatta inflationsmålet enskilda år snarare är regel än undantag.

Inflationen

Den genomsnittliga inflationen (KPIF) var 2019 strax under målet på 2 procent medan den under 2020 föll kraftigt till 0,5 procent, på grund av pandemin och kraftigt fallande energipriser (se tabell 2). Utfallet 2021 var dock högre och blev 2,4 procent. Rensat för energipriser (KPIF exklusive energi) blev inflationsuppgången måttligare och landade på 1,4 procent, det vill säga något

under målet och på ungefär samma nivåer som 2019 och 2020. En stor del av ökningen i KPIF berodde med andra ord på stigande energipriser.

Tabell 2 Jämförelse mellan olika inflationsmått

Årlig procentuell förändring, årsgenomsnitt

	2019	2020	2021
KPIF	1,7	0,5	2,4
KPIF exkl. energi	1,6	1,3	1,4

Anm.: KPIF är konsumentprisindex (KPI) med fast ränta.

Källa: SCB.

Den ekonomiska aktiviteten

Den flexibla inflationsmålpolitiken innebär att Riksbanken utöver att stabilisera inflationen på 2 procent också strävar efter att stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken. I praktiken innebär det att försöka stabilisera den ekonomiska aktiviteten runt en trendmässig bana. Det finns dock inte ett entydigt mått som perfekt kan fånga den ekonomiska aktivitetens avvikelse från trend. Riksbanken gör därför en bedömning utifrån flera olika mått. De viktigaste är BNP-gapet, timgapet och sysselsättningsgapet (som visar BNP:s, arbetstimmarnas och sysselsättningens avvikelser från sina respektive trendmässiga banor).

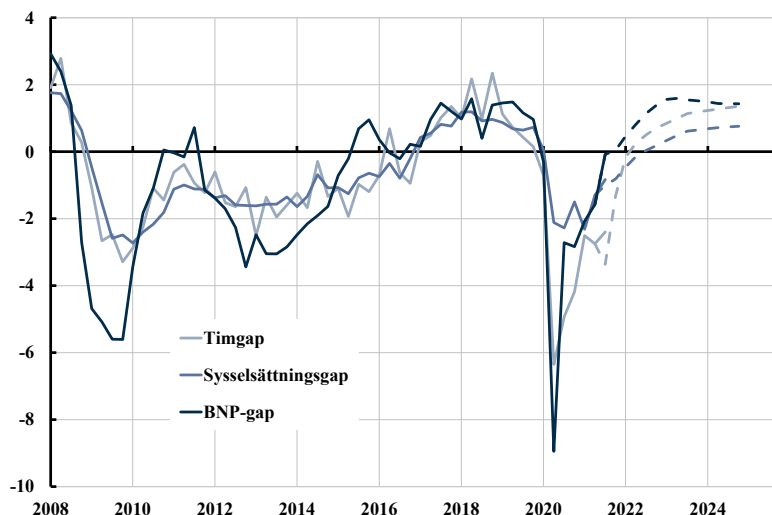
Enligt de viktigaste måtten på den ekonomiska aktiviteten var den lägre än normalt under större delen av 2021 (se diagram 9). Aktiviteten steg dock och i slutet av året var den nära en normal nivå.

Systemet med korttidspermitteringar dämpade nedgången i sysselsättningen under pandemin och förhindrade en större ökning av antalet konkurser. Men det innebar också att antalet arbetade timmar i ekonomin föll mer än sysselsättningen, eftersom permitterad personal gick ned i arbetstid samtidigt som de fortfarande var sysselsatta. Detta var skälet till att nedgången i BNP-gapet blev större än nedgången i sysselsättningsgapet.

Arbetslösheten dröjde sig kvar på en förhöjd nivå under 2021 trots att efterfrågan växte (se diagram 10). Pandemin innebar att det blev svårare för vissa grupper att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden, bland annat för att de redan hade varit arbetslösa under lång tid. Arbetskraftsdeltagandet föll i början av pandemin men återhämtade sig förhållandevis snabbt. Sysselsättningsgraden är inte tillbaka på nivån som rådde strax före pandemiutbrottet. Men det kan vara en konsekvens av att SCB under perioden gjort förändringar i den arbetskraftsundersökning som ligger till grund för statistiken. Justeras sysselsättningsgraden för den uppskattade effekten av dessa förändringar har den återhämtat sig, vilket också stöds av annan statistik såsom kortperiodisk sysselsättningsstatistik.

Diagram 9 BNP-, sysselsättnings- och timgap

Procent

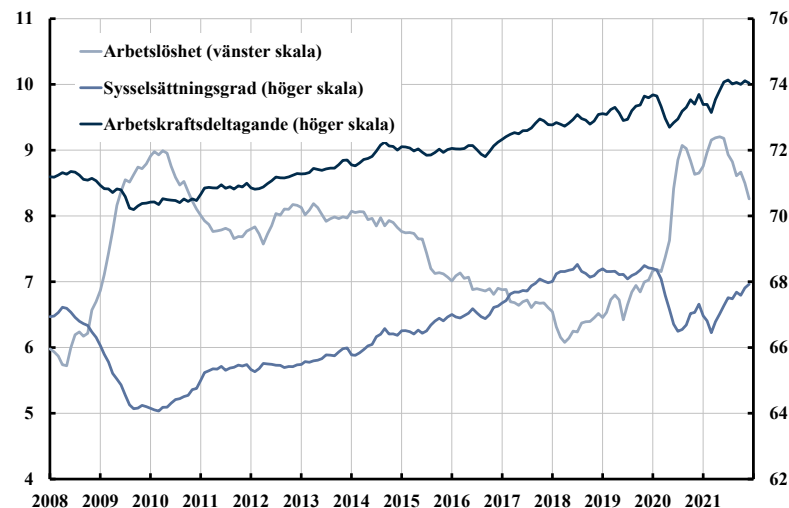

Anm.: Gapen avser BNP:s, antalet arbetade timmars respektive antalet sysselsattas avvikelse från Riksbankens bedömda trender. De streckade linjerna avser Riksbankens prognos i november 2021. I januari anpassades AKU till EU:s nya förordning för arbetsmarknadsstatistiken. Sysselsättningsstatistiken för i år är därför inte fullt ut jämförbar med tidigare år. För mer information om förändringarna se faktarutan i Penningpolitisk rapport april och fördjupningen ”AKU-omläggningen och Riksbankens arbetsmarknadsbedömning” i Penningpolitisk rapport februari.

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram 10 Arbetskraftsdeltagande, sysselsättningsgrad och arbetslöshet

Procent

Anm.: Säsongrensade data. Tre månaders glidande medelvärde. Uppgifterna avser personer i åldern 15–74 år. Arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden mäts i procent av befolkningen. Arbetslösheten mäts i procent av arbetskraften. I januari anpassades AKU till EU:s nya förordning för arbetsmarknadsstatistiken. Det innebär att arbetsmarknadsstatistiken för i år inte är fullt ut jämförbar med tidigare år. För mer information om förändringarna se faktarutan i Penningpolitisk rapport april och fördjupningen ”AKU-omläggningen och Riksbankens arbetsmarknadsbedömning” i Penningpolitisk rapport februari.

Källa: SCB.

Penningpolitiskt utvecklingsarbete

Det penningpolitiska utvecklingsarbetet under året inriktades dels på de ekonomiska konsekvenserna av pandemin, dels på effekter av penningpolitiken. Arbetet med att analysera hållbarhet i ett penningpolitiskt perspektiv fortsatte också.

Ekonomiska konsekvenser av pandemin

Pandemin medförde att den ekonomiska aktiviteten föll kraftigt i stora delar av världen under våren 2020. Regeringar och centralbanker började då bedriva en mycket expansiv ekonomisk politik för att mildra de ekonomiska konsekvenserna för hushåll och företag. Riksbanken satsade främst på att ge likviditetsstöd till bankerna och på att köpa finansiella tillgångar. Detta värnade bankernas roll som kreditförsörjare, mildrade friktionerna på viktiga finansieringsmarknader och säkerställde att det penningpolitiska genomslaget från reporäntan till olika marknadsräntor fortsatte att fungera. I en artikel i Penning- och valutapolitik 2021:1 beskrevs i detalj vilka åtgärder Riksbanken satte in, händelseförloppet på de finansiella marknaderna under våren och sommaren 2020 samt hur utlåningen till hushåll och företag utvecklades.

Pandemin drabbade den svenska arbetsmarknaden hårt. Arbetslösheten steg och sysselsättningen minskade. Samtidigt var många anställda korttidspermitterade, vilket höll sysselsättningen uppe. I Ekonomiska kommentarer nummer 1 2021 visades hur den svenska arbetsmarknaden hade utvecklats dithills under pandemin och vilken utveckling vi kan förvänta oss på längre sikt utifrån tidigare erfarenheter och forskning. Enligt kommentaren väntas antalet sysselsatta och arbetade timmar bli långsiktigt lägre och arbetslösheten långsiktigt högre. Men hur stora de långsiktiga effekterna på arbetsmarknaden blir är mycket svårt att veta, även i efterhand, då de inte är direkt observerbara.

I Ekonomiska kommentarer nummer 7 2021 redovisades en analys av Riksbankens enkäter om inflationsförväntningarna. Kommentaren behandlade framför allt ”oenighet” i svaren, det vill säga i vilken utsträckning olika respondenter avviker från varandra. Genom att ta hänsyn till denna oenighet kan man få en mer nyanserad bild av hur väl förankrat inflationsmålet är än vad man får genom att enbart titta på genomsnittet eller medianen. Analysen visade att oenigheten ökade något efter pandemiutbrottet. Om denna oenighet är kopplad till förankringen av inflationsmålet kan det vara relevant för Riksbankens policyarbete.

Med hjälp av data från Riksbankens historiska monetära statistik analyserades i en artikel i Penning- och valutapolitik 2021:2 hur de olika pandemier som drabbat Sverige sedan början av 1800-talet påverkat demografi, BNP och inflation. I artikeln diskuterades också vilka slutsatser man kan dra av historien vad gäller effekterna av den pågående pandemin. Men man konstaterade att det i praktiken är svårt att göra av flera skäl, exempelvis är dagens samhälle väldigt annorlunda sett till kunskapsläge, utbud av medier, teknik och sjukvård.

Effekter av penningpolitiken

I februari 2015 började Riksbanken köpa svenska statsobligationer i större skala. Syftet var att återföra inflationen mot målet och stimulera ekonomin genom att säkerställa att svenska räntor förblev låga. Utrymmet att sänka reporäntan hade vid denna tidpunkt blivit allt mindre och dessutom hade flera andra centralbanker börjat köpa statsobligationer i större omfattning. I en artikel i Penning- och valutapolitik 2021:1 analyserades bland annat vilka effekter Riksbankens statsobligationsköp 2015–2017 hade fått på de finansiella marknaderna. En av slutsatserna i studien var att köpen via olika kanaler hade gjort penningpolitiken mer expansiv, eftersom de bidrog till lägre räntor och en svagare växelkurs.

De senaste årens negativa styrräntor i flera ekonomier har lett till en diskussion om hur effektiva negativa räntor egentligen är. I ett bidrag till den diskussionen visades i Ekonomiska kommentarer nummer 9 2021 att Riksbankens reporänta samvarierat starkt med de räntor som låntagare mött även när reporäntan varit negativ. Enligt studien var reporäntan således ett effektivt instrument för att styra låneräntorna även när den var svagt negativ. I en genomgång av forskningslitteraturen visades i Ekonomiska kommentarer nummer 2 2021 att de genomsnittliga effekterna på produktion och inflation varit positiva när centralbankerna utökat sina tillgångsköp.

Riksbanken behöver följa hur fördelningen av inkomster och förmögenheter utvecklas över tiden. Inkomst- och förmögenhetsskillnader kan påverka tillväxtpotentialerna i ekonomin och förändringar av fördelningen kan påverka vilken effekt penningpolitiken får på den ekonomiska aktiviteten. I Ekonomiska kommentarer nummer 11 2021 redogjordes för tio vanliga frågor och svar om fördelningseffekter och penningpolitik. Det konstaterades bland annat att det av flera skäl skulle vara svårt att använda penningpolitiken aktivt för fördelningspolitiska syften. En mindre expansiv penningpolitik skulle kunna bidra till att bromsa tillgångspriserna, men detta skulle i så fall ske till priset av högre arbetslöshet. Så även om det sammantagna slutresultatet skulle kunna bli en jämnare fördelning, skulle läget i praktiken förvärras för redan svaga grupper. En sådan politik skulle vara svår att motivera. Över en längre period, som löper över både låg- och högkonjunkturer, kommer dessutom effekterna av penningpolitiken på inkomst- och förmögenhetsfördelningen att till stor del ta ut varandra.

Hållbarhet i ett penningpolitiskt perspektiv

Riksbanken deltar i det globala nätverket Network for Greening the Financial System (NGFS) som arbetar för att finansiella företag och myndigheter ska integrera klimat- och miljörelaterade risker i sitt arbete. Sommaren 2021 publicerade NGFS flera scenarier för hur klimatförändringarna kan påverka den ekonomiska utvecklingen. Riksbanken redovisade i Ekonomiska kommentarer nummer 14 2021 en översikt av NGFS scenarier med fokus på den globala och

svenska utvecklingen. Enligt scenarierna är de ekonomiska kostnaderna i termer av BNP förhållandevis små på global nivå, vilket är i linje med tidigare studier. Detta gäller även för Sverige där kostnaderna är ännu mindre. I beräkningarna har man tagit hänsyn till kostnader för extremväder och klimatomställningen. Däremot finns inte risker för tippningspunkter med i beräkningarna, det vill säga kritiska brytpunkter som inträffar när en förändring i klimatsystemet är så stor att klimatet ändras tvärt och inte återgår till det ursprungliga tillståndet även om orsaken till förändringen försvinner. Det råder dock stor osäkerhet om tippningspunkter, men de skulle sannolikt medföra stora kostnader om de inträffar.

I ett pågående projekt studerar Riksbanken också hur klimatförändringarna kan påverka variationerna i priser och produktion i Sverige. I projektet används historiska väderdata för att studera sambanden mellan stigande temperatur, priser och produktion. Resultat från studien ska enligt planerna publiceras under 2022.

Artiklar med inriktning på penningpolitik och fördjupningar i den penningpolitiska rapporten finns publicerade på Riksbankens webbplats, tillsammans med övriga publicerade studier från Riksbankens samtliga avdelningar.

Tillgångsförvaltning

Riksbankens expansiva penningpolitik med fortsatta köp av svenska värdepapper bidrog till att storleken på balansräkningen ökade under 2021. Den ökade även i och med att Internationella valutafonden (IMF) gav Riksbanken en ökad tilldelning av särskilda dragningsrätter (SDR). Dessutom ändrades balansräkningens sammansättning av att Riksbanken påbörjade en övergång till en helt egenfinansierad valutareserv. Sammantaget över året ökade balansslutningen med 270,3 miljarder kronor och uppgick till 1 564,2 miljarder kronor vid årets slut.

Finansiella tillgångar och skulder

Riksbanken förvaltar finansiella tillgångar för att säkerställa att banken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag. Riksbankens expansiva penningpolitik har inneburit att merparten av tillgångarna utgörs av tillgångar i svenska kronor. Dessa består bland annat av de svenska statsobligationer som Riksbanken köpte under perioden 2015–2021. Under coronapandemin 2020–2021 köpte Riksbanken även svenska statsskuldväxlar, säkerställda obligationer (bostadsobligationer), kommunobligationer och företagsobligationer. Till tillgångarna hör även Riksbankens utlåning mot säkerhet till penningpolitiska motparter och tillfälliga penningpolitiska motparter.

En annan stor del av tillgångarna utgörs av guld- och valutareserven. Denna säkerställer att Riksbanken vid behov kan ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta och intervensera på valutamarknaden. Valutareserven består av räntebärande värdepapper i utländsk valuta med hög likviditet och låg kreditrisk, i huvudsak statsobligationer.

Bland Riksbankens tillgångar finns också fordringar på IMF eftersom Riksbanken är den myndighet i Sverige som ansvarar för de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i fonden. Riksbanken har beredskap att använda guld- och valutareserven för att låna ut pengar till IMF, som i sin tur lånar ut pengar till länder som har problem med betalningsbalansen.

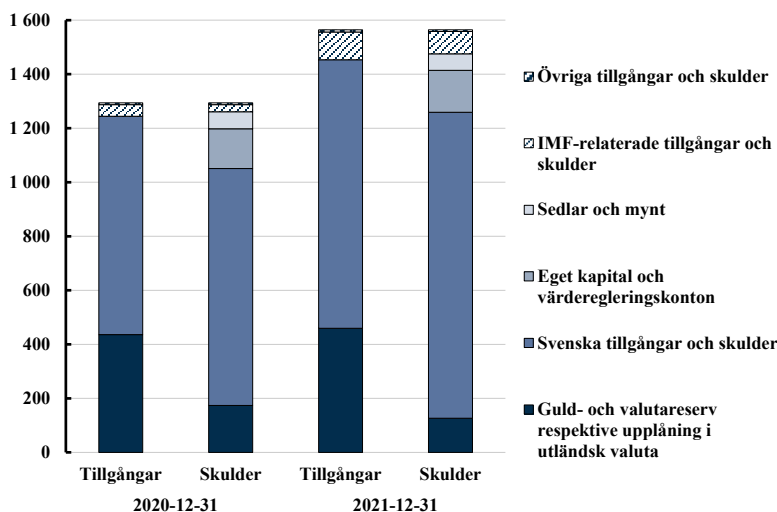
Riksbankens finansiella skulder består till största delen av inlåning i svenska kronor. Denna inlåning är huvudsakligen en följd av att Riksbanken köpt svenska värdepapper. Genom köpen har Riksbanken tillfört en stor mängd likviditet till banksystemet och därmed ökat bankernas likviditetsöverskott. När bankerna placerar överskottet hos Riksbanken uppstår en skuld till bankerna.

Riksbanken har även finansiella skulder i utländsk valuta till Riksgälden. Dessa skulder utgörs av amerikanska dollar och euro som Riksbanken lånat upp via Riksgälden i syfte att finansiera valutareserven. I början av 2021 beslutade Riksbanken att ersätta lånen från Riksgälden med inlåning i svenska

kronor från banker. Riksbanken avser att köpa utländsk valuta på valutamarknaden i jämn takt över en längre tidsperiod och betala köpen med svenska kronor. Detta medför att bankernas inlåning i kronor ökar på Riksbankens balansräkning. Samtidigt kommer Riksbanken att återbetala valutalånen hos Riksgälden i den takt de förfaller. På så sätt får Riksbanken en egenfinansierad valutareserv.

Diagram 11 Riksbankens balansräkning i slutet av 2020 respektive 2021

Miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Tabell 3 Riksbankens finansiella tillgångar och skulder i slutet av 2021

Miljoner kronor

	Tillgångar	Skulder	Avkastning		
			Ränta	Valuta	Total
Guld- och valutareserv	460 981	–	–4 441	33 103	28 662
Guldreserv	66 680	–	–	3 783	3 783
Valutareserv	394 301	–	–4 441	29 320	24 879
Valutalån	–	127 408	–1 525	–10 221	–11 746
IMF	102 804	82 288	9	1 457	1 466
Penningpolitiska instrument	999 166	1 123 075	–3 015	–	–3 015
Värdepapper i SEK	980 098	–	–3 613	–	–3 613
In- och utlåning	19 068	1 123 075	598	–	598
Totalt	1 562 951	1 332 771	–8 972	24 339	15 367

Anm.: Tabellen visar finansiella tillgångar och skulder i Riksbankens balansräkning. Beräkningen av avkastningen baseras på både tillgångar och skulder och redovisas i tabellen för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

Under 2021 ökade balansomslutningen med 270,3 miljarder kronor till 1 564,2 miljarder kronor, främst till följd av att Riksbanken köpte värdepapper i svenska kronor (se diagram 11). Riksbankens eget kapital (inklusive årets resultat och värderingskonton) ökade med 7,8 miljarder kronor till 155,2 miljarder kronor, vilket huvudsakligen beror på att den svenska kronan försvagades under året. Vid utgången av året uppgick värdet på Riksbankens finansiella tillgångar till 1 563,0 miljarder kronor (se tabell 3). Den totala avkastningen på Riksbankens finansiella tillgångar och skulder uppgick till 15,4 miljarder kronor.

Penningpolitiska instrument

Under året fortsatte Riksbanken att genomföra stödåtgärder för att mildra coronapandemins effekter på svensk ekonomi (se avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet för mer information om dessa stödåtgärder). Riksbankens köp av svenska värdepapper bidrog till att Riksbankens tillgångar i svenska kronor ökade under året. Köpen av värdepapper har tillsammans med Riksbankens strävan efter att skapa en egenfinansierad valutareserv inneburit att inlåningen i svenska kronor har ökat markant. Vid årets slut uppgick det sammanlagda marknadsvärdet på Riksbankens penningpolitiska tillgångar och skulder till 999,2 respektive 1 123,1 miljarder kronor (se tabell 4).

Tabell 4 Riksbankens penningpolitiska instrument i slutet av 2021

Miljoner kronor

	Tillgångar	Skulder	Avkastning
Värdepapper i svenska kronor	980 098	–	–3 613
Statsobligationer	425 608	–	–1 065
Statsskuldväxlar	19 972	–	–33
Säkerställda obligationer	414 862	–	–2 067
Kommunobligationer	107 349	–	–472
Företagsobligationer	12 307	–	23
Företagscertifikat	–	–	1
In- och utlåning i penningpolitiskt syfte	19 068	1 123 075	598
Lån för vidareutlåning till företag	16 000	–	57
Månadsvisa marknadsoperationer	3 000	–	–
Stående faciliteter	68	588 068	541
Riksbankscertifikat	–	535 007	0
Totalt	999 166	1 123 075	–3 015

Anm.: Tabellen visar penningpolitiska tillgångar och skulder i Riksbankens balansräkning. Beräkningen av avkastningen baseras på både tillgångar och skulder och redovisas i tabellen för Riksbankens nettofordringar. Källa: Riksbanken.

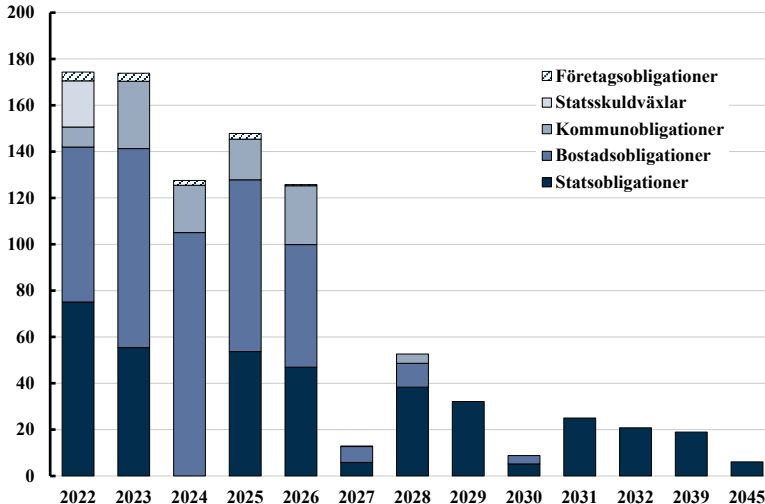
Ökat innehav av värdepapper i svenska kronor

Riksbanken har sedan februari 2015 använt köp av svenska statsobligationer som ett verktyg för att göra penningpolitiken mer expansiv. För att mildra de ekonomiska effekterna av coronapandemin har Riksbanken även ökat innehavet av svenska värdepapper utöver köp gjorda eller planerade före coronapandemin. Inom ramen för detta program köpte Riksbanken under 2021 svenska statsobligationer, statsskuldväxlar, säkerställda obligationer (bostadsobligationer), kommunobligationer och företagspapper (företagsobligationer och företagscertifikat). Samtliga köp under året genomfördes på andrahandsmarknaden och bestod till största delen av säkerställda obligationer.

Vid årets slut uppgick det sammanlagda marknadsvärdet på innehavet av svenska värdepapper till 980,1 miljarder kronor. Den genomsnittliga återstående löptiden för värdepapperen var då 3,8 år och deras återstående löptid sträckte sig mellan 17 dagar och 24 år (se diagram 12). Avkastningen på dem uppgick under året till $-3,6$ miljarder kronor, eller $-0,6$ procent.

Diagram 12 Riksbankens innehav av svenska värdepapper i slutet av 2021 och tid för förfall

Miljarder kronor

Anm.: Diagrammet visar det nominella värdet på Riksbankens innehav av svenska värdepapper och när de olika typerna av värdepapper förfaller.

Källa: Riksbanken.

Merparten av köpen utgjordes av svenska säkerställda obligationer

Under 2021 fortsatte Riksbanken att köpa svenska säkerställda obligationer utgivna av sju olika bolag: Danske Hypotek AB, Länsförsäkringar Hypotek AB, Nordea Hypotek AB, Skandinaviska Enskilda Banken AB, Stadshypotek AB, AB Sveriges Säkerställda Obligationer och Swedbank Hypotek AB. Totalt sett köpte Riksbanken säkerställda obligationer till ett nominellt värde om 224,7 miljarder kronor. Därmed stod säkerställda obligationer för den största

delen av de totala värdepappersköpen under året. Vid årets slut uppgick marknadsvärdet på Riksbankens innehav av säkerställda obligationer till 414,9 miljarder kronor.

Riksbanken fortsatte även att köpa svenska statsobligationer och kommunobligationer

Under året köpte Riksbanken svenska nominella och reala statsobligationer till ett sammanlagt nominellt värde om 45,5 miljarder kronor. Den större delen av detta belopp, 33,8 miljarder kronor, avsåg nominella statsobligationer. Vid årets slut uppgick marknadsvärdet på Riksbankens innehav av svenska statsobligationer till 425,6 miljarder kronor.

Riksbanken köpte även obligationer utgivna av svenska kommuner och regioner samt Kommuninvest i Sverige AB. Totalt sett över året köpte Riksbanken kommunobligationer till ett nominellt värde om 64,0 miljarder kronor. Merparten av detta belopp, 60,2 miljarder kronor, avsåg köp av obligationer utgivna av Kommuninvest i Sverige AB. Utöver dessa obligationer köpte Riksbanken även obligationer utgivna av 17 olika kommuner och regioner. Vid årets slut uppgick marknadsvärdet på Riksbankens sammanlagda innehav av kommunobligationer till 107,3 miljarder kronor.

Hållbarhet är en faktor vid köpen av företagsobligationer

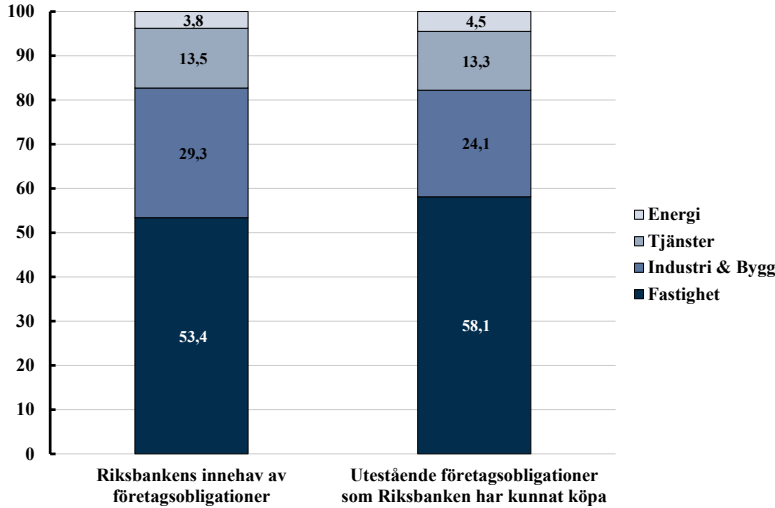
Riksbanken fortsatte även att köpa företagsobligationer utgivna av svenska icke-finansiella företag. Köpen genomfördes både bilateralt och genom anbudsförfaranden. Sammantaget köpte Riksbanken företagsobligationer till ett nominellt värde om 10,0 miljarder kronor, varav obligationer till ett värde om 9,2 miljarder kronor köptes bilateralt. Köpen genomfördes med en strävan om att få det totala innehavet av företagsobligationer att spegla marknaden för företagsobligationer när det gäller såväl branscher och emittenter som fördelningen mellan fast och rörlig kupong, löptid och kreditbetyg. Under året fördelades köpen mellan de branscher där det fanns obligationer som uppfyllde Riksbankens kriterier. Vid årets slut uppgick marknadsvärdet på Riksbankens innehav av företagsobligationer till 12,3 miljarder kronor. Innehavet bestod då av företagsobligationer utgivna av 51 olika företag och merparten av innehavet, 53,4 procent, bestod av obligationer utgivna av svenska fastighetsbolag (se diagram 13).

Precis som andra centralbanker har Riksbanken en skyldighet att hantera finansiella risker som följer av de åtgärder som vidtas i penningpolitiskt syfte. Eftersom hållbarhets- och klimatrisker kan skapa finansiella risker tillämpar Riksbanken från och med januari 2021 en så kallad normbaserad negativ screening vid köp av företagsobligationer. Detta innebär att Riksbanken endast köper obligationer utgivna av företag som efterlever internationella standarder och normer för hållbarhet. Under 2021 började Riksbanken dessutom att beräkna och publicera koldioxidavtrycket för sitt innehav av företagsobligationer. Detta är ett första steg mot att redovisa de klimatrelaterade riskerna på

Riksbankens balansräkning. Genom att redovisa koldioxidavtrycket vill Riksbanken bidra till att främja transparensen kring klimatrelaterad information.

Diagram 13 Riksbankens innehav av företagsobligationer i slutet av 2021

Procent

Anm.: Diagrammet visar en branschupplad jämförelse mellan Riksbankens innehav av företagsobligationer och företagsobligationer som Riksbanken har kunnat köpa sedan köpen påbörjades i september 2020 och som fortfarande var utestående i slutet av 2021.

Källa: Riksbanken.

Köpen utökades med svenska statsskuldväxlar

Riksbankens köp av svenska värdepapper utökades under året till att även omfatta svenska statsskuldväxlar. Köpen inleddes i januari 2021 och sammantaget köpte Riksbanken statsskuldväxlar till ett nominellt värde om 46,5 miljarder kronor, varav 26,5 miljarder förföll under året. Vid årets slut uppgick marknadsvärdet på Riksbankens innehav av svenska statsskuldväxlar till 20,0 miljarder kronor.

Låg efterfrågan på att sälja företagscertifikat till Riksbanken

Utöver företagsobligationer fortsatte Riksbanken även att köpa företagscertifikat utgivna av svenska icke-finansiella företag. Intresset för att sälja företagscertifikat till Riksbanken var dock lågt under 2021, och i oktober valde därför Riksbanken att i ett första steg övergå från veckovisa anbud till anbud varannan vecka. Erbjudandet om att köpa företagscertifikat avslutades sedan vid årets slut. Under året köpte Riksbanken företagscertifikat till ett sammanlagt belopp om 0,7 miljarder kronor. De köpta certifikaten förföll under året.

Riksbanken avslutade de extraordinära utlåningsfaciliteterna i svenska kronor och amerikanska dollar

I inledningen av coronakrisen under 2020 införde Riksbanken flera olika utlåningsfaciliteter för att garantera tillgången på likviditet i det finansiella systemet. För att ytterligare stärka bankernas tillgång till likviditet sänkte Riksbanken även kraven på de säkerheter som bankerna kan använda när de lånar av Riksbanken. Dessutom infördes motparts-kategorin Tillfällig penningpolitisk motpart för att temporärt utöka antalet motparter som fick möjlighet att delta i Riksbankens program för vidareutlåning till företag.

Under 2021 beslutade Riksbanken att avsluta utlåningsfaciliteterna som lanserades under 2020. Riksbanken beslutade även att avsluta möjligheten att ansöka om att bli tillfällig penningpolitisk motpart och att från och med den 3 januari 2022 återställa kraven på de säkerheter som bankerna måste lämna när de lånar av Riksbanken.

Merparten av lånen för att stödja bankernas utlåning till företag förföll under året

Under 2020 inrättade Riksbanken ett program i svenska kronor där penningpolitiska motparter och tillfälliga penningpolitiska motparter fick låna av Riksbanken för att kunna fortsätta att ge lån till svenska icke-finansiella företag. I mars 2021 slutade Riksbanken att erbjuda lån under detta program och införde i stället ett likartat program med förenklade villkor. Ingen efterfrågade dock några lån inom ramen för det nya programmet och i september valde Riksbanken att avsluta programmet.

Inom ramen för det tidigare programmet förföll och återbetalades merparten av lånen under året. Endast en mindre andel lån förlängdes och vid årets slut kvarstod lån om 16,0 miljarder kronor med en längsta återstående löptid om drygt sju månader. Under perioden 2020–2021 lånade Riksbanken ut sammanlagt 164,5 miljarder kronor för vidareutlåning till företag. Rambeloppet för detta program uppgick till 500 miljarder kronor.

Efterfrågan var låg även på Riksbankens utlåning med tre respektive sex månaders löptid

Under 2021 fortsatte Riksbanken att erbjuda de penningpolitiska motparterna att låna obegränsad mängd svenska kronor med tre respektive sex månaders löptid. Inledningsvis erbjöds lånen i veckovisa marknadsoperationer, men när läget på de finansiella marknaderna hade stabiliserats i maj ändrades erbjudandet från veckovisa till månadsvisa marknadsoperationer. Läget på marknaderna fortsatte därefter att vara stabilt och då denna typ av lån inte heller efterfrågats i någon större utsträckning, valde Riksbanken i september att avsluta även de månadsvisa marknadsoperationerna. Vid årets slut kvarstod ett lån om 3,0 miljarder kronor med förfall i februari 2022. Sammantaget under perioden 2020–2021 lånade Riksbanken ut 34,7 miljarder kronor under detta program.

Ingen efterfrågan på lån i amerikanska dollar

Under 2021 fortsatte Riksbanken att erbjuda de penningpolitiska motparterna att låna amerikanska dollar, men inga lån efterfrågades under året. Detta program avslutades den 1 oktober. Under perioden 2020–2021 lånade Riksbanken ut sammanlagt 2,0 miljarder dollar under detta program vars rambelopp uppgick till 60 miljarder dollar.

Ökad inlåning i penningpolitiskt syfte

Det svenska banksystemet har ett likviditetsöverskott gentemot Riksbanken, som under de senaste åren huvudsakligen skapats genom att Riksbanken köpt svenska värdepapper av bankerna. Under 2021 ökade likviditetsöverskottet ytterligare när Riksbanken köpte utländsk valuta i syfte att övergå till en egenfinansierad valutareserv och när Riksbanken i maj levererade 6,8 miljarder kronor till statskassan. Detta beror på att både köpen av valuta och inleveransen finansierades genom att Riksbanken ökade inlåningen från bankerna.

Banker som är penningpolitiska motparter till Riksbanken får placera likviditetsöverskottet hos Riksbanken genom penningpolitiska instrument i form av stående inlåningsfacilitet över natten och riksbankscertifikat med en veckas löptid. Bankernas placeringar innebär att Riksbanken har en skuld till bankerna. Vid årets slut uppgick denna skuld till 1 123,1 miljarder kronor, vilket är en ökning med 248,5 miljarder kronor från föregående år. Under året medförde den negativa inlåningsräntan om –0,10 procent (reporäntan minus 0,10 procentenheter) att den totala inlåningen genererade 541 miljoner kronor i räntetäkter.

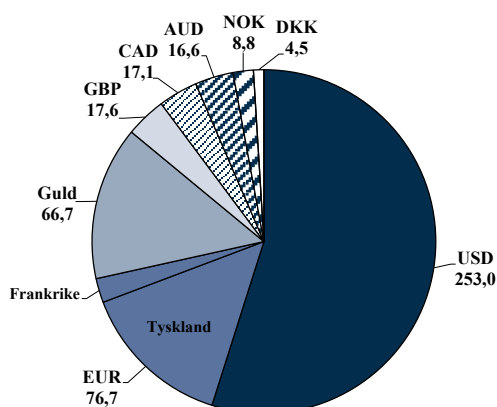
Guld- och valutareserven

Guld- och valutareserven ska förvaltas så att Riksbanken alltid står redo att uppfylla sina åtaganden. Reserven måste därför vara utformad så att den kan användas för att ge tillfälligt likviditetsstöd till banker verksamma i Sverige, fullgöra Sveriges del i IMF:s internationella långivning och intervensera på valutamarknaden. Dessutom är reserven utformad för att sprida Riksbankens finansiella risker och ge en långsiktig avkastning som bidrar till att värna Riksbankens finansiella oberoende.

Riksbankens beredskap att med kort varsel kunna ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta ställer stora krav på guld- och valutareservens sammansättning. I valutareserven finns därför till största delen sådana valutor som efterfrågas av bankerna när de behöver likviditetsstöd och sådana tillgångar som snabbt kan omvandlas till likvida medel, främst statsobligationer i amerikanska dollar och euro (se diagram 14).

Diagram 14 Guld- och valutareservens sammansättning i slutet av 2021

Miljarder kronor

Anm.: Diagrammet visar marknadsvärdet på guld- och valutareserven inklusive upplupna räntor.
Källa: Riksbanken.

Inga större förändringar i valutareserven under året

Riksbankens direktion beslutar om en finansiell risk- och investeringspolicy som fastställer principerna för Riksbankens investeringar i guld- och valutareserven. I policyn anges vilka begränsningar som gäller för förvaltningen. Detta görs med utgångspunkt i det så kallade beredskapsbehovet som anger vilka valutor Riksbanken behöver hålla i valutareserven av beredskapsskäl. Riksbanken tar även hänsyn till avkastning och risk när valutareservens sammansättning bestäms. Vidare tar Riksbanken hänsyn till hållbarhet i valet av tillgångar. Till exempel gör Riksbanken en bedömning utifrån hållbarhetsfaktorer som klimat, socialt ansvar och styrning innan nya tillgångar kan inkluderas i valutareserven. Dessutom väljer Riksbanken i den mån det är möjligt en sammansättning av tillgångar som begränsar det sammanlagda koldioxidavtrycket i valutareserven, utan att det får för stor negativ effekt på avkastningen.

Under 2020 sålde Riksbanken tillgångar i valutareserven motsvarande 10 miljarder amerikanska dollar i syfte att öka beredskapen att erbjuda lån i amerikanska dollar till svenska banker. Under 2021 fortsatte Riksbanken att ha likvida medel tillgängliga av beredskapsskäl. Dessa medel var dels placerade på ett konto hos Federal Reserve, dels investerade i räntebärande värdepapper med kort löptid utgivna av Bank for International Settlements (BIS). Under året placerade Riksbanken en större andel av de likvida medlen på kontot hos Federal Reserve eftersom detta periodvis gav en högre ränta än placeringarna hos BIS med allra kortast löptid. I övrigt gjordes inga betydande förändringar i valutareservens sammansättning, och reservens räntekänslighet, mätt som modifierad duration, hölls oförändrad kring 3,5.

Riksbanken anslöt sig till Federal Reserves FIMA-facilitet

Under 2021 beslutade Riksbanken att förlänga det tillfälliga swapavtal som ingicks med den amerikanska centralbanken (Federal Reserve) under 2020. Avtalet gav Riksbanken möjlighet att låna amerikanska dollar i utbyte mot kronor. Detta valutaarrangemang behövde dock inte användas under året och avtalet löpte ut den 31 december 2021.

I december 2021 beslutade Riksbanken att ansluta sig till repofaciliteten FIMA som Federal Reserve erbjuder. Faciliteten infördes 2020 och var till en början tillfällig, men i juli 2021 beslutade Federal Reserve att göra den till en stående facilitet. Genom faciliteten kan Riksbanken erhålla amerikanska dollar genom att sälja amerikanska statspapper till Federal Reserve och samtidigt komma överens om att köpa tillbaka värdepappren nästa dag till ett förutbestämt pris. Genom att ansluta sig till faciliteten har Riksbanken fått ytterligare ett verktyg för att vid behov likvidisera valutareserven.

Riksbanken genomförde valutaväxlingar för en egenfinansierad valutareserv

Valutareserven finansieras i dag på två olika sätt: dels genom Riksbankens egen finansiering som består av eget kapital, utgivna sedlar och mynt samt inlåning från banker, dels genom lån av utländsk valuta på den internationella kapitalmarknaden via Riksgälden. I januari 2021 beslutade Riksbanken att ersätta den upplånade delen av valutareserven med egen finansiering genom inlåning från banker. Det innebär att Riksbanken avser att växla svenska kronor mot amerikanska dollar och euro. Totalt planerar Riksbanken att växla till sig 14,5 miljarder amerikanska dollar och 5,5 miljarder euro.

Växlingarna inleddes den 1 februari 2021 och är tänkta att genomföras i jämn takt över en längre tidsperiod. Syftet med att sprida ut växlingarna på detta sätt är att minimera effekten på valutamarknaden och på kronans växelkurs. Detta eftersom växlingarna inte har något penningpolitiskt syfte och därmed inte genomförs för att påverka kronans växelkurs. Sammantaget över året köpte Riksbanken utländsk valuta för motsvarande 57,0 miljarder kronor, och vid årets slut hade Riksbanken växlat till sig 4,6 miljarder amerikanska dollar och 1,7 miljarder euro.

Under året förföll valutalån från Riksgälden om sammanlagt 5,0 miljarder dollar och 1,5 miljarder euro. Riksbanken betalade tillbaka lånen när de förföll.

Guldreserven behövs oförändrad

Riksbanken har en guldreserv som uppgår till 125,7 ton guld. Att Riksbanken äger guld beror till stor del på guldets historiska koppling till sedlar och mynt. Riksbanken var under en period med bland annat guldmyntfot skyldig att lösa in sedlar mot guld. Numera är guld det en finansiell tillgång som i likhet med valutareserven syftar till att säkerställa att Riksbanken kan utföra sina uppdrag. Riksbankens guldreserv förvaras av centralbankerna i Storbritannien (Bank of

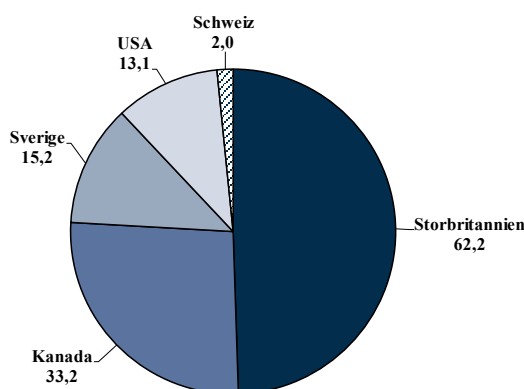
England), Kanada (Bank of Canada), USA (Federal Reserve Bank of New York) och Schweiz (Swiss National Bank) samt i Riksbankens egen depå i Sverige (se diagram 15).

Att förvara allt guld på ett ställe skulle innebära en för stor säkerhetsrisk; därför förvarar Riksbanken guldreserven på olika ställen i världen. Nästan hälften av guldreserven förvaras i Storbritannien där världens största kommersiella guldmärnad, London Bullion Market, har sin bas. Denna marknad är den mest likvida och centrala marknadsplatsen för handel med fysiskt guld. Genom placeringen hos Bank of England kan en stor del av Riksbankens guld omsättas med mycket kort varsel om så skulle behövas. Guldets kan på så sätt betraktas som en likvid tillgång.

I likhet med under tidigare år förvarade Riksbanken guld även för annan centralbanks räkning under 2021.

Diagram 15 Guldreservens förvaring i slutet av 2021

Ton

Källa: Riksbanken.

Positiv avkastning på guld- och valutareserven

Under året uppgick ränteavkastningen på valutareserven, inklusive priseffekter, till -4,4 miljarder kronor eller -1,3 procent. Eftersom valutorna i reserven förstärktes mot kronan var valutaavkastningen positiv och uppgick till 29,3 miljarder kronor eller 8,2 procent. Avkastningen på valutareserven uppgick därmed till 24,9 miljarder kronor.

Guld handlas och prissätts i amerikanska dollar, och under året minskade guldpriset uttryckt i dollar med 3,9 procent. Eftersom dollarn förstärktes mot kronan ökade dock guldpriset uttryckt i kronor med 6,0 procent. Avkastningen på Riksbankens guldinnehav uppgick därmed till 3,8 miljarder kronor.

Riksbankens finansiella åtagande mot IMF

Riksbanken bidrar till IMF:s finansiering via insatskapital och lånearrangemang och har beredskap att använda guld- och valutareserven för att möta åtagandena mot fonden (se tabell 5). Riksbankens åtaganden mot IMF beskrivs närmare i avsnitten Internationellt samarbete och Balansräkning och resultaträkning.

Under 2021 ökade Riksbankens återstående finansiella åtagande mot IMF med sammanlagt 6,3 miljarder särskilda dragningsrätter (SDR). Åtagandet ökade främst till följd av att IMF gjorde en ny generell tilldelning av SDR. Riksbanken fick 4,2 miljarder SDR, vilket medförde att Riksbankens totala tilldelning av SDR ökade till 6,5 miljarder. Under året förändrades det återstående åtagandet även när Riksbankens bilaterala kreditavtal med IMF minskades till förmån för ett större åtagande i lånearrangemanget New Arrangements to Borrow (NAB). Riksbankens bilaterala kreditavtal minskades från 7,4 till 3,2 miljarder SDR samtidigt som åtagandet i lånearrangemanget NAB dubblade till 4,5 miljarder SDR.

Tabell 5 Riksbankens återstående finansiella åtagande mot IMF

Miljoner SDR och kronor

	2021-12-31		2020-12-31	
	SDR	SEK	SDR	SEK
Särskilda dragningsrätter (SDR)	12 794	162 078	4 438	52 475
Insatskapital (kvot)	3 283	41 585	3 413	40 360
New Arrangements to Borrow	4 458	56 481	2 159	25 532
Kreditavtal	3 188	40 387	7 400	87 499
Poverty Reduction and Growth Trust	777	9 843	777	9 187
Totalt återstående åtagande	24 500	310 374	18 187	215 053

Anm.: Åtagandet som gäller särskilda dragningsrätter (SDR) är beräknat som ett tilldelat belopp plus två gånger det tilldelade beloppet minskat med Riksbankens innehav av SDR. Enligt IMF-stadgarna kan Riksbanken bli ålagd att köpa SDR mot utländsk valuta till ett belopp som innebär att Riksbankens sammanlagda innehav av SDR uppgår till högst 300 procent av den ordinarie tilldelningen. Se även not 2, 22 och 41 i avsnittet Balansräkning och resultaträkning för en mer utförlig redogörelse för åtagandet mot IMF.

Källa: Riksbanken.

Under året ökade Riksbankens fordringar på IMF med 59,7 miljarder kronor till 102,8 miljarder kronor (se tabell 3). Fordringarna ökade främst när innehavet av SDR ökade till följd av att Riksbanken fick en större tilldelning av SDR. Den förändrade tilldelningen påverkade även Riksbankens skulder då tilldelningen redovisas som en skuld i balansräkningen. Sammantaget ökade Riksbankens skulder till IMF med 55,7 miljarder kronor och uppgick till 82,3 miljarder kronor vid årets slut. Ränteavkastningen på nettofordringarna uppgick under året till 9 miljoner kronor.

Analys av Riksbankens resultat och eget kapital

Riksbankens resultat påverkas av hur kronans växelkurs samt de internationella och svenska räntorna utvecklas. De senaste årens fallande räntor har medfört att marknadsvärdet på Riksbankens värdepapper stigit, och detta har inneburit tillfälligt högre avkastning och resultat. Efter en lång period med låga räntor är dock ränteintäkterna från Riksbankens värdepapper förhållandevis låga. Visserligen har marknadsräntorna börjat stiga igen under 2021, men det har också inneburit att marknadsvärdet på värdepapperna fallit. Detta har försämrat årets resultat. Samtidigt har kronan blivit svagare under året, vilket gör att värdet i kronor på Riksbankens utländska tillgångar har ökat. Sammantaget blev Riksbankens totala resultat 14 610 miljoner kronor för 2021. Men det redovisade resultatet, som bland annat exkluderar de orealiserade valutaeffekterna under året, är -36 miljoner kronor (se avsnittet Resultatmätt och seignorage).

Riksbankens intäkter kommer i huvudsak från avkastningen på de finansiella tillgångarna. Riksbankens kostnader kan delas in i räntekostnader som kommer från de räntebärande skulder som Riksbanken har, och kostnaderna för att driva bankens verksamhet (förvaltningsnettot). Skillnaden mellan intäkterna och kostnaderna utgör Riksbankens resultat.

I likhet med flera andra centralbanker har Riksbanken en räntefri del av skuldsidan i form av sedlar och mynt, men även eget kapital kan ses som ett räntefritt kapital. Detta ger förutsättningar för ett positivt räntenetto som kan bidra till Riksbankens totala resultat. Den del av resultatet som kan hänföras till sedlar och mynt brukar benämnas seignorage (se avsnittet Resultatmätt och seignorage). Hur stor nettoavkastningen blir på lång sikt beror dock inte bara på seignoraget utan även på hur stor skillnad det i genomsnitt är mellan tillgångarnas och skuldernas räntenivåer.

De stödåtgärder som Riksbanken har genomfört under åren 2020 och 2021 har medfört att balansräkningen har förändrats, och detta får även konsekvenser för Riksbankens resultat och finansiella risker. Tillgångarna i form av värdepapper i svenska kronor har ökat, samtidigt som inlåningen i kronor ökat på motsvarande sätt. I februari 2021 inleddes även övergången till en egenfinansierad valutareserv (se ovan), vilket också successivt ökar inlåningen i Riksbanken.

Inlåningen i kronor utgör numera den största delen av Riksbankens skuldsida och denna skuld är räntebärande. Räntekostnaden för den är direkt kopplad till Riksbankens räntestyrningssystem eftersom räntan för inlåning är reporäntan frånräknad 10 baspunkter. Om reporäntan höjs kommer det att leda till att Riksbankens räntekostnader omedelbart ökar. Nettoeffekten på resultatet av värdepappersinnehaven beror således på hur reporäntan utvecklas i förhållande till avkastningen på de värdepapper Riksbanken har köpt.

Eftersom Riksbankens tillgångar till stor del har långa räntebindningstider, och inlåningen i kronor sker till en kortfristig ränta, kan intäkter och kostnader

hamna i otakt och nettoresultatet komma att variera mer än tidigare. Detta brukar kallas att ränterisken ökar.

Riksbankens resultat är känsligt för ränteförändringar

Den totala avkastningen på Riksbankens innehav av värdepapper i svenska kronor var negativ under 2021. Eftersom ränteuppgången höll i sig under stora delar av året sjönk innehavets marknadsvärde och den totala avkastningen (ränteintäkter plus förändring i marknadsvärde) blev därmed negativ. Men eftersom den genomsnittliga räntan för den penningpolitiska inlåningen var negativ, det vill säga strax under 0 procent, blev finansieringens bidrag till resultatet positiv.

Om de svenska räntorna fortsätter att stiga kommer det befintliga värdepappersinnehavet att minska den totala avkastningen på Riksbankens tillgångar på kort sikt. Samtidigt kommer nya värdepappersköp till högre räntor att ge högre ränteintäkter på längre sikt. Merparten av Riksbankens värdepapper i svenska kronor är förvärvade som stödåtgärd under coronapandemin och har i genomsnitt en kortare löptid än Riksbankens värdepappersinnehav i utländsk valuta. Hur stor avkastningen blir på längre sikt kommer även att bero på i vilken utsträckning Riksbanken gör återinvesteringar när obligationerna förfaller.

Köpen under 2020 och 2021 har till stor del omfattat säkerställda obligationer, som generellt sett ger en något högre avkastning än exempelvis statsobligationer, men samtidigt är dessa förknippade med lite högre ränterisk. Sammantaget har det stora värdepappersinnehavet medfört att Riksbankens resultat har blivit mer känsligt för ränteförändringar.

Den totala avkastningen på Riksbankens innehav av utländska värdepapper var positiv under 2021. Likt svenska räntor steg internationella långfristiga räntor under stora delar av året, vilket bidrog till en negativ avkastning. Kronan försvagades dock under året och bidrog till en positiv valutaavkastning som var större än värdeminskningen på grund av räntorna.

De större centralbankerna fortsätter att föra en expansiv penningpolitik. Samtidigt signalerar flera centralbanker att en nedtrappning av tillgångsköp kan komma mycket snart, och i en del fall har den redan har inletts. Marknadsprissättningen indikerar dessutom förväntningar på höjda styrräntor de kommande åren. Om de utländska räntorna stiger eller den svenska kronan stärks kan Riksbanken komma att göra förluster på valutareserven.

Att Riksbanken successivt övergår till en egenfinansierad valutareserv betyder att Riksbanken inte är beroende av att med jämna mellanrum förnya valutalånen från Riksgälden. Det medför att Riksbanken slipper betala den extra kostnad som de relativt långfristiga lånen för med sig. Med en egenfinansierad valutareserv kommer däremot balansräkningens valutaexponering och ränterisk att öka. Det innebär att Riksbankens resultat på sikt kommer att bli mer känsligt för förändringar i räntor och valutakurser. Den ökade finansiella risken bör dock vägas mot refinansieringsriskerna där de samhällsekonomiska

kostnaderna kan bli betydande om det till exempel vid en finansiell kris inte går att refinansiera valutareserven.

Riksbanken gjorde ingen avsättning för finansiella risker 2021

I och med att Riksbanken på senare år har köpt värdepapper för att göra penningpolitiken mer expansiv (i likhet med flera andra centralbanker), har de finansiella riskerna på balansräkningen ökat. Riksbankens tillgångsköp i svenska kronor under 2020 och 2021 har accelererat den utvecklingen. Även om Riksbankens finansiella tillgångar är av god kreditkvalitet och förknippade med låga risker, så innebär utökningen av balansräkningen att riskerna på balansräkningen totalt sett har ökat. Det beror på att det utökade innehavet av räntebärande värdepapper medför att Riksbankens resultat blir mer känsligt för ränteförändringar. Övergången till en egenfinansierad valutareserv, som inleddes under 2021, bidrar också till att riskerna på balansräkningen ökar. Sammantaget är det ränte- och valutarisk som står för de största riskerna på balansräkningen (se ovan).

När de finansiella riskerna ökar betyder det att Riksbankens resultat kan komma att variera mer än tidigare då balansräkningen var mindre. Riksbanken har visserligen en buffert, i form av orealiserade vinster på värde regleringskonton, eget kapital samt medel som tidigare avsatts för att hantera finansiella risker (från förra året). Bufferten bidrar till Riksbankens finansiella motståndskraft om det skulle uppstå förluster de närmaste åren. Men Riksbanken bedömer att bufferten behöver bli större eftersom riskerna har ökat mer än Riksbankens kapital de senaste åren. Riksbanken kan hantera de ökade riskerna, men för att upprätthålla ett eget kapital som är förenligt med ett finansiellt oberoende på längre sikt är det lämpligt att förstärka Riksbankens riskbuffert när det är möjligt. Enligt Riksbankens beräkningar behöver den samlade bufferten öka med 15–40 miljarder kronor.

Riksbanken har möjlighet att göra avsättningar för finansiella risker enligt riksbankslagen och ECBS:s riktlinje för redovisning. En avsättning förstärker bufferten genom att Riksbanken behåller en del av den utdelningsgrundande vinsten på balansräkningen. Riksbanken började använda möjligheten att göra avsättningar för finansiella risker för redovisningsåret 2020 (5 miljarder kronor), i syfte att stärka bufferten mot risken för framtida förluster. Eftersom Riksbanken inte gjorde någon vinst 2021, vare sig enligt redovisat eller utdelningsgrundande resultat, har direktionen beslutat att inte göra någon avsättning för 2021.

Resultatmätt och seignorage

Riksbankens resultat bestäms av avkastningen på bankens tillgångar, kostnaderna för bankens skulder och kostnaderna för att bedriva verksamheten. Det finns dock flera sätt att beräkna resultatet av verksamheten.

Det bredaste resultatmåttet kan benämnas *totalt resultat* och beskriver hur Riksbankens eget kapital (inklusive årets resultat och värderingskonton) förändrats under året. Det totala resultatet kan delas upp i olika beståndsdelar. Ett sätt är att skilja resultat som är realiserade från sådana som är orealiserade. Realiserade resultat uppstår till exempel när Riksbanken får ränta på banktillgodohavanden och värdepapper, vid försäljning av värdepapper som tidigare köpts eller vid utbetalning av löner. Orealiserade resultat uppstår när marknadsvärdet på tillgångar som banken fortfarande äger förändras, till exempel om priset på ett värdepapper förändras. Ett annat sätt att dela upp Riksbankens resultat är att separera sådant som kan härledas till räntor och värdepappersinnehav från sådant som är relaterat till guld- och valutainnehav.

Det totala resultatet för 2021 uppgick till 14 610 miljoner kronor. I tabell 6 har det totala resultatet delats upp i fyra delar. Det realiserade resultatet från räntor och värdepapper uppgick till -1 329 miljoner kronor. Här ingår Riksbankens ränteintäkter och räntekostnader samt nettoresultatet av samtliga transaktioner och nedskrivningar som avser värdepapper. Dessutom ingår posten övriga intäkter, som i huvudsak består av utdelning på Riksbankens aktier i BIS och avgifter från användarna av betalningssystemet RIX. Därtill kommer kostnader för personal, administration och avskrivningar. Det realiserade resultatet från guld- och valutatransaktioner, inklusive nedskrivningar, uppgick till 1 293 miljoner kronor. Det orealiserade resultatet till följd av ändrade räntor uppgick till -8 400 miljoner kronor medan det som berodde på förändringar i guld- och valutakurser uppgick till 23 046 miljoner kronor.

Tabell 6 Resultatmatrix 2021

Miljoner kronor

	Räntor och värdepapper	Guld och valuta	Totalt
Realiserat resultat	-1 329	1 293	-36
Orealiserat resultat	-8 400	23 046	14 646
Totalt	-9 729	24 339	14 610

Källa: Riksbanken.

Riksbankens *redovisade resultat*, det vill säga det som tas upp i Riksbankens resultaträkning, omfattar allt resultat som har realiserats från räntor och värdepapperstransaktioner liksom från guld- och valutatransaktioner. Riksbankens redovisade resultat för 2021 uppgick således till $-1\,329 + 1\,293 = -36$ miljoner kronor.

Det resultat som ligger till grund för vinstutdelningen till staten, Riksbankens utdelningsgrundande resultat, omfattar såväl realiserat som orealiserat resultat kopplat till räntor och värdepapper men exkluderar det resultat som härör från guld och valuta. Det *utdelningsgrundande resultatet* för 2021 uppgick således till $-1\,329 - 8\,400 = -9\,729$ miljoner kronor. Storleken på själva utdelningen tas fram genom att man beräknar genomsnittet av det utdelningsgrundande resultatet för de senaste fem åren och multiplicerar detta med

80 procent. En sammanställning över hur de olika resultatmått förhåller sig till varandra finns i tabell 7.

Tabell 7 Resultatmått 2021

Miljoner kronor

	Totalt	Redovisat	Utdelnings- grundande
Ränteintäkter	4 557	4 557	4 557
Räntekostnader	-1 645	-1 645	-1 645
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	-2 165	-2 165	-3 458
varav försäljningar av värdepapper	1 488	1 488	1 488
respektive guld och valuta	1 293	1 293	-
varav nedskrivningar av värdepapper	-4 946	-4 946	-4 946
respektive guld och valuta	-	-	-
Nettoresultat av värdeförändringar (orealiserat resultat)	14 646	-	-8 400
varav värdeförändringar på värdepapper	-8 400	-	-8 400
respektive guld och valuta	23 046	-	-
Finansiell riskavstämning	-	-	-
Övriga intäkter	275	275	275
Summa nettointäkter	15 668	1 022	-8 671
Personal- och administrationskostnader samt avskrivningar	-1 058	-1 058	-1 058
varav kostnader för hantering av sedlar och mynt	-146	-146	-146
övriga kostnader	-912	-912	-912
Årets resultat	14 610	-36	-9 729

Källa: Riksbanken.

Vad är seignorage?

Riksbankens *seignorage* är den del av Riksbankens redovisade resultat som kommer från rätten att ge ut sedlar och mynt. Värdet på alla utelöpande sedlar och mynt är upptaget som en skuld i Riksbankens balansräkning. Vid utgången av 2021 uppgick detta värde till 61 462 miljoner kronor. Riksbanken betalar ingen ränta på denna skuld men har kostnader för hanteringen av sedlar och mynt. Av Riksbankens totala kostnader för personal, administration och avskrivningar på 1 058 miljoner kronor utgjorde 146 miljoner kronor beräknade kostnader för kontantförsörjningen, det vill säga hanteringen av sedlar och mynt (se avsnittet Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden).

Genom att ge ut sedlar och mynt kan Riksbanken finansiera tillgångar med samma värde, men Riksbanken har inga öronmärkta tillgångar som exakt svarar mot posten sedlar och mynt. När man uppskattar intäkterna från dessa tillgångar görs därför en schablonberäkning. Eftersom sedel- och myntstockens genomsnittliga andel av balansslutningen var 4,35 procent antas att 4,35 procent av intäkterna kommer från de tillgångar som svarar mot sedlar och mynt. Beräknat på detta sätt kan 175 miljoner kronor av Riksbankens totala ränteintäkter från tillgångar på 4 014 miljoner kronor (4 557 miljoner kronor exklusive ränteintäkter som avser inlåning från Riksbankens motparter på 543 miljoner kronor) sägas komma från dessa tillgångar. På samma sätt kan 121 miljoner kronor av det totala nettoresultatet av finansiella transaktioner, exklusive nedskrivningar och finansiella riskavsättningar, på 2 781 miljoner kronor anses komma från de tillgångar som svarar mot sedlar och mynt. Nettot av Riksbankens intäkter och kostnader som kan hänföras till sedlar och mynt uppgick således till $175 + 121 - 146 = 150$ miljoner kronor. Det är detta belopp som kallas Riksbankens seignorage.

Storleken på Riksbankens seignorage har minskat under de senaste decennierna, vilket beror såväl på det låga ränteläget som på att det totala värdet på utelöpande sedlar och mynt har minskat. Årets seignorage var 822 miljoner kronor lägre än motsvarande värde för räkenskapsåret 2020, främst till följd av att nettoresultatet av finansiella transaktioner var lägre under 2021. Seignoraget för 2021 var även mindre än Riksbankens förvaltningskostnader. Denna jämförelse är viktig, eftersom en förutsättning för att Riksbanken ska anses vara finansiellt oberoende är att Riksbanken kan stå för sina egna kostnader. Med dagens små volymer av utelöpande sedlar och mynt och låga räntenivåer, med långfristiga obligationsräntor nära 0 procent, kan seignoraget förväntas bli fortsatt lågt framöver.

Ett stabilt finansiellt system

Pandemin fortsatte att prägla Riksbankens arbete med finansiell stabilitet under 2021. Medan arbetet under 2020, i både Sverige och andra länder, till stor del handlade om att analysera och hantera mer akuta problem och risker på kortare sikt, försköts fokus under 2021 successivt, i takt med att ekonomin återhämtade sig. Frågor som fick alltmer utrymme gällde effekterna av att stödåtgärder dras tillbaka och vad pandemin innebär för den finansiella stabiliteten på längre sikt. Även andra risker och sårbarheter, exempelvis relaterade till klimatförändringar, diskuterades ofta. Riksbanken fortsatte också sitt arbete för att öka motståndskraften i det svenska finansiella systemet, till exempel genom att ta fram förslag på åtgärder som kan få den svenska företagsobligationsmarknaden att fungera bättre. Riksbanken samarbetade med andra myndigheter i Sverige och internationellt, exempelvis i det finansiella stabilitetsrådet och genom Europeiska systemrisknämnden.

Riksbankens arbete för att stärka det finansiella systemet

Det finansiella systemet har en viktig roll i ekonomin. Att systemet är stabilt och fungerar väl är en förutsättning för att ekonomin ska fungera och växa. En allvarig kris i det finansiella systemet riskerar att leda till omfattande ekonomiska och sociala kostnader. Riksbanken analyserar därför löpande stabiliteten i det finansiella systemet för att tidigt upptäcka förändringar och sårbarheter som kan leda till att det finansiella systemet fungerar sämre. I vissa fall rekommenderar Riksbanken specifika åtgärder för att motverka risker och öka motståndskraften.

Finansiella stabilitetsrisker är fortsatt förhöjda, trots en stark ekonomisk återhämtning

Under året publicerade Riksbanken två finansiella stabilitetsrapporter. I dessa konstaterades att det svenska finansiella systemet under året har fungerat väl. Kreditförsörjningen upprätthölls, viktiga finansieringsmarknader fungerade tillfredsställande och banksektorn hade god lönsamhet. Den finansiella infrastrukturen fungerade väl och tillgängligheten i systemen var god. Den ekonomiska återhämtningen har varit stark, och behovet av pandemirelaterade stödåtgärder har minskat något under året. Såväl i Sverige som i andra länder har vissa stödåtgärder därför börjat avvecklas.

Riskerna för den finansiella stabiliteten bedömdes dock vara förhöjda jämfört med ett normalläge. Visserligen innebar den starka ekonomiska återhämtningen att oron kring de ekonomiska konsekvenserna av pandemin började avta, men det var fortfarande osäkert hur pandemin skulle utvecklas. Problem

med bland annat distributionskedjor och snabbt stigande energipriser bedömdes kunna fortsätta att störa den ekonomiska aktiviteten. Osäkerheten om framtida räntor och om vilka effekter ränteutvecklingen skulle kunna få på tillgångspriserna ansågs också kunna medföra mer turbulens på marknaden. I Sverige fortsatte skuldsättningen bland hushåll och fastighetsföretag att öka under året, medan strukturella risker i banksystemet fortfarande fanns kvar. När ekonomin i Sverige och omvärlden började återhämta sig från krisen blev det alltmer angeläget att återigen öka fokus bland annat på hur olika sårbarheter bäst hanteras.

Vid sidan av att analysera risker kopplade till den pågående utvecklingen och långsiktiga konsekvenser av pandemin fortsatte Riksbanken under året sitt vanliga arbete inom flera områden.

Återhämtning i svensk företagssektor

Företagen i de branscher som drabbades hårt av de ekonomiska konsekvenserna av pandemin, som hotell, restauranger och delar av handeln, fortsatte under året att återhämta sig, delvis till följd av lättade restriktioner. Trots återhämtningen behöver många företag tid för att samla likviditetsbuffertar som kan behövas för att klara av framtida investeringar. Under året återhämtade sig omsättningen i tillverkningsindustrin, men den har upplevt nya utmaningar som brist på komponenter och höga frakt- och energipriser.

Fastighetsföretagen står för ungefär 50 procent av bankernas exponering mot icke-finansiella företag och ungefär 50 procent av utestående volym av företagsobligationer i svenska kronor. Detta gör att störningar i fastighetssektorn kan påverka den finansiella stabiliteten. Under året fortsatte fastighetsföretagen att öka sina skulder relativt sina rörelseresultat, vilket gjorde att riskerna för det finansiella systemet ökade. Det finns också andra skäl till att riskerna ökat och fortsätter att öka: att fastighetsbeståndet koncentrerats till färre ägare och att korsäggande blivit allt vanligare.

Antalet konkurser och rekonstruktioner var under året i nivå med, eller något färre än, åren före pandemin. Det kan delvis förklaras av återhämtningen i ekonomin och stödåtgärderna som riktats till företag. Jämfört med den globala finanskrisen 2008–2009 eller 90-talskrisen i Sverige var konkurserna få.

Hushållssektorns motståndskraft bedöms i nuläget som god, men sårbarheten har ökat

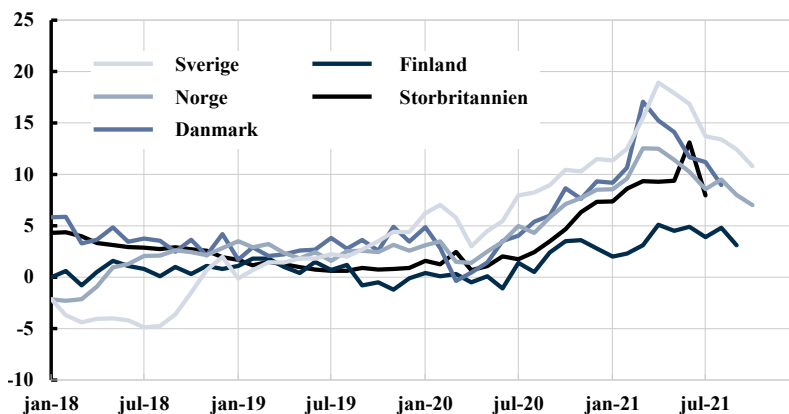
Coronapandemin har påverkat de ekonomiska förutsättningarna för många hushåll. Återhämtningen i svensk ekonomi var dock stark under året, och tack vare en förhållandevis god inkomstutveckling, stigande tillgångspriser och fortsatt låga räntor förbättrades hushållens ekonomiska situation, i takt med att de negativa effekterna av pandemin avtog. Hushållen hade under året en god betalningsförmåga, men om räntorna stiger kan hushållen behöva lägga en betydande del av sin inkomst på räntebetalningar.

Under året fortsatte hushållens skulder att stiga från en redan hög nivå. Detta hänger ihop med att bostadspriserna också stigit kraftigt. Riksbanken har länge påpekat att de höga skulderna i hushållssektorn kan bli särskilt problematiska om den ekonomiska utvecklingen skulle bli betydligt sämre än väntat, i synnerhet om bostadspriserna skulle falla eller om räntorna skulle stiga. Att hushållens skulder har ökat under lång tid beror bland annat på att bostadsmarknaden har fungerat dåligt och att skattesystemet inte är väl utformat ur ett finansiellt stabilitetsperspektiv, men det beror även på att räntorna har fallit som ett resultat främst av ett allt lägre globalt realränteläge. Skuldsättningen bland hushållen är historiskt hög och uppgår till ungefär 200 procent av deras disponibla inkomster.

Bostadspriserna fortsatte att stiga under året men i en långsammare takt. Så var fallet även i många andra länder, även om olika länder befinner sig i olika faser. Under perioden mars 2020 till och med oktober 2021 steg bostadspriserna (HOX Sverige) med 20 procent. Riksbanken bedömer att riskerna med hushållens höga skuldsättning har ökat under pandemin och att detta gör den svenska ekonomin sårbar.

Diagram 16 Bostadspriser i Sverige och internationellt

Årlig procentuell förändring

Anm.: Bostadspriser för Finland, Sverige, Norge och Storbritannien avser priser för både villor och bostadsrätter. Bostadspriser för Danmark avser priser för villor. Serierna är säsongsjusterade. Källor: Macrobond och nationella statistikmyndigheter.

Riksbanken påpekade under året att det behövs åtgärder inom bostads- och skattepolitiken för att komma till rätta med de grundläggande orsakerna till hushållens höga skuldsättning. Om sådana åtgärder inte genomförs i den utsträckning som krävs ökar behovet av ytterligare makrotillsynsåtgärder. Dessa behöver bland annat begränsa hushållens låneutrymme eller minska deras räntekänslighet.

Riksbanken utvecklade under året sin riskanalys ytterligare genom att ta fram en Growth-at-Risk-indikator (GaR). Denna indikator tar bland annat hän-

syn till nivån på Riksbankens systemriskindikator och uppskattar sannolikheten för olika utfall av den ekonomiska tillväxten med fokus på kraftigt negativa utfall.

God lönsamhet i banksektorn, men strukturella risker kvarstår

Storbankerna i Sverige har fortsatt under året kunnat finansiera sig med goda villkor och de har inte behövt dra ned på utlåningen till hushåll och företag. Riksbankens och andra myndigheters åtgärder bidrog till att räntor hölls på låga nivåer, samtidigt som inlåningen från allmänheten ökade, vilket har medfört att bankernas finansieringskostnader har fortsatt att vara låga. Bankerna gick dessutom in i coronapandemin med ett förhållandevis bra utgångsläge, mycket tack vare de striktare krav på deras kapital och likviditet som följde efter den globala finanskrisen 2008–2009. Bankernas kreditförluster var därtill begränsade och lönsamheten stärktes, delvis genom att bolånen ökade. Emellertid har Riksbanken länge påpekat att hushållens höga skuldsättning kan innebära en risk. Dessutom kvarstår sedan länge även andra strukturella risker i den svenska banksektorn. Banksystemet är stort, koncentrerat och sammanlänkat och bankerna har likartade branschexponeringar, som stor exponering mot fastighetsmarknaden. Utvecklingen på bostadsmarknaden och fastighetsföretagens finansieringsstruktur bidrar till att öka sårbarheterna ytterligare och medför risker i bankernas kreditportföljer.

Under året bevakade Riksbanken utvecklingen i företagssektorn i andra länder genom att analysera problemkrediter i euroområdet. En problemkredit är ett lån där låntagaren slutat betala banken enligt lånevillkoren eller där något annat tyder på att låntagaren kommer att få svårt att betala tillbaka lånet. I Riksbankens analys, som publicerades i årets första stabilitetsrapport, framgick bland annat att antalet företag med finansiella problem kan öka i kölvattnet av pandemin och att problemen då kan sprida sig till Sverige genom de svenska bankernas verksamhet utomlands.

Riksbankens köp av säkerställda obligationer och lättade pantsättningskrav bidrog till att stabilisera marknaden för säkerställda obligationer i pandemins inledande skede och till att hålla ränteläget lågt. Under året fortsatte utländska investerare successivt att sälja av sina innehav av säkerställda obligationer i takt med Riksbankens köp. Aktiviteten på andrahandsmarknaden gick ned, vilket Riksbankens köp och den förändrade investerarstrukturen kan ha bidragit till. Bankernas möjligheter att finansiera sig via säkerställda obligationer är dock fortsatt goda och de har emitterat säkerställda obligationer under hela pandemin, vilket lyftes fram i Riksbankens analys i årets andra stabilitetsrapport.

Företagsobligationsmarknaden behöver fungera bättre

Den svenska företagsobligationsmarknaden har växt kraftigt det senaste decenniet. Det är en viktig marknad både för investerarna och för de icke-

finansiella företagen som använder marknaden för sin finansiering. Under coronapandemin blev det tydligt att företagsobligationsmarknaden kunde fungera bättre, framför allt märktes brister i transparensen och likviditeten på andrahandsmarknaden. Sedan pandemins utbrott har Riksbanken arbetat med att ta fram förslag till åtgärder som skulle kunna få marknaden att fungera bättre och ge den större motståndskraft mot framtida störningar. I årets stabilitetsrapporter presenterades flera sådana åtgärder. Det handlar framför allt om att ställa högre krav på de aktörer som på olika sätt är verksamma på marknaden (emittenter, banker och investerare). I slutet av året publicerades även en Riksbanksstudie där förslagen från stabilitetsrapporterna diskuterades mer fördjupat. Riksbanken deltog även i flera rundabordssamtal hos Finansinspektionen, där företrädare för olika delar av marknaden deltog. Syftet med dessa samtal var just att förbättra marknads funktionssätt.

Den finansiella infrastrukturen är under förändring

De finansiella infrastruktursystemen fungerade överlag bra under året. Riksbanken upptäckte emellertid en del sårbarheter i infrastrukturföretagens hantering av operativa risker. En sårbarhet som upptäckts redan tidigare var kopplad till företagets interna styrning och kontroll. Den kvarstod under året även om företagen har gjort vissa förbättringar. En annan sårbarhet var associerad med företagets omfattande utkontraktering av verksamhet. Riksbanken påpekade bland annat att företagen saknade tillräckligt tydliga planer för att säkerställa att deras tjänster alltid kan levereras, även om det skulle uppstå problem med tjänsteleverantörerna.

Det har skett, och kommer framöver att ske, stora förändringar på infrastrukturområdet som påverkar både infrastrukturföretagen och deras deltagare. Det handlar bland annat om att harmonisera processer, vilket är nödvändigt för att infrastrukturen ska vara effektiv även i framtiden. Riksbanken ledde arbetet i ett forum för den svenska värdepappersmarknadens aktörer, där en plan för harmonisering av marknadens post trade-processer fastställdes i början av 2021. Aktörernas arbete med att genomföra planen påbörjades under året.

För centrala motparter (CCP:er) och deras deltagare låg fokus på frågan om hur CCP-landskapet i Europa ska se ut efter Brexit. Brexit har inneburit att de brittiska CCP:ernas möjligheter att framöver erbjuda clearingtjänster i EU kommit att ifrågasättas. En stor andel av clearingen av räntederivat i svenska kronor sker hos den brittiska CCP:n London Clearing House (LCH). Den europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (ESMA) bedömde under 2020 att LCH var systemviktig för EU och enskilda medlemsländer och Riksbanken delade den bedömningen när det gäller clearingen av räntederivat i svenska kronor. Under 2021 undersökte bland annat ESMA om de brittiska CCP:erna skulle få fortsatt tillstånd att erbjuda sina clearingtjänster till europeiska aktörer, eller om tjänsterna är så pass systemviktiga för EU, eller ett

enskilt medlemsland, att det inte är lämpligt ur ett finansiellt stabilitetsperspektiv att clearingen sker utanför EU. I december publicerades slutsatserna av denna undersökning där det framgick att ESMA inte kommer att rekommendera att de brittiska CCP:erna, eller några av deras clearingtjänster i relevanta valutor, bör nekas fortsatt tillstånd.

Riksbanken deltog som utgivare av den svenska kronan i de analyser som pågått hos ESMA respektive Europeiska systemrisknämnden (ESRB). I sin egen analys av frågan hade Riksbanken som utgångspunkt att ränteswapmarknadens funktion i svenska kronor ska kunna upprätthållas, oavsett var i världen handel och clearing sker. En förutsättning för detta är dock att regleringen och tillsynen bedöms vara fullgod i jämförelse med europeisk lagstiftning.

Cyberriskerna fortsatte att öka

Cyberrisker kan påverka den finansiella stabiliteten genom att en cyberattack exempelvis kan orsaka störningar i tillgängligheten för de tjänster som olika finansiella aktörer erbjuder. Riksbanken arbetade under året för att främja en stärkt motståndskraft mot cyberrisker i den finansiella sektorn bland annat genom fortsatta satsningar på ramverket TIBER-SE. Ramverket gör det möjligt att på ett standardiserat sätt testa motståndskraften mot cyberrisker hos kritiska aktörer i det finansiella systemet, och Riksbanken har här en koordinerande roll. Riksbanken har också påtalat att det bland annat behövs en tydligare ansvarsfördelning och samverkan mellan de olika myndigheter som är involverade i arbetet med cyberrisker för att ytterligare förbättra finanssektorns motståndskraft.

Klimatriskerna kan hota den finansiella stabiliteten

Även den finansiella sektorn kan bidra i arbetet med att uppnå klimatmålen. Om klimatriskerna inte avspeglas i tillgångspriserna kan det leda dels till att kapital inte avsätts till hållbara verksamheter, dels till att det uppstår stora, och hastiga, prisförändringar som skapar oro på regionala och globala finansmarknader, om riskerna materialiseras. För att kunna mäta och prissätta klimatrelaterade risker behövs tillgång till relevanta data. Därför följde och stöttade Riksbanken under året arbetet med att främja klimatrelaterad redovisning som påbörjats internationellt.

Under året studerade Riksbanken det svenska banksystemets exponering mot branscher med stora koldioxidutsläpp. Riksbanken påbörjade även en pilotstudie av de tre svenska storbankernas (Handelsbanken, SEB och Swedbank) redovisning av klimatrelaterade risker. Därutöver påbörjade Riksbanken tillsammans med Finansinspektionen en analys av hur de tre svenska storbankernas klimatrelaterade exponeringar kan förväntas stå sig i olika klimatscenarier.

Den transaktionsbaserade referensräntan Swestr har lanserats

Under 2021 fortsatte arbetet med Riksbankens transaktionsbaserade referensränta Swestr (Swedish krona Short Term Rate). Sedan Swestr-noteringen med värdedag den 1 september 2021, som publicerades den 2 september 2021, kan Swestr användas som referensränta i finansiella kontrakt.

En referensränta fungerar som ett gemensamt riktmärke när finansiella kontrakt ska prissättas, till exempel räntebärande värdepapper med rörlig kupong, derivatinstrument eller lån till rörlig ränta. I syfte att säkerställa förtroendet för de referensräntor som används på de svenska finansiella marknaderna mår Riksbanken om att dessa räntor är så tillförlitliga som möjligt. Transaktionsbaserade referensräntor har goda förutsättningar att skapa tillit eftersom de är förankrade i faktiskt genomförda transaktioner. Den traditionella referensräntan i svenska kronor, Stibor, baseras däremot i alltför hög grad på bedömningar.

En testperiod för Swestr genomfördes för värdedagarna från den 26 januari till den 31 augusti 2021. Under testperioden utvärderades såväl Riksbankens som rapportörernas system, processer och rutiner för produktionen av referensräntan. Det mesta fungerade tillfredsställande, men en del lärdomar från testperioden togs även till vara i arbetet med att utforma Riksbankens arrangemang för styrning och kontroll av Swestr och i arbetet med systemförbättringar. Även beräkningsmetoden utvärderades under testperioden, vilket resulterade i att en teknisk justering gjordes. I syfte att tillhandahålla en historik med den beräkningsmetod för Swestr som gäller framöver, publicerade Riksbanken även omräknade Swestr-värden för testperioden.

Under 2021 beslutades även att Riksbanken skulle tillhandahålla kumulativa genomsnittsräntor och index baserade på de fastställda Swestr-noteringarna. Arbetet för att tillhandahålla dessa bedrevs parallellt med testperioden för Swestr och inkluderade bland annat ett remissförfarande, där remissinstanserna överlag uttryckte stöd för Riksbankens föreslagna beräkningsmetoder och former för publicering. Genomsnittsräntor och index baseras endast på de Swestr-noteringar som har värdedag den 1 september 2021 eller senare, och började tillhandahållas successivt från och med den 1 oktober 2021.

Under året etablerade Riksbanken den rådgivande gruppen för Swestr och ledde mötena i denna grupp. Riksbanken arbetade också med att främja användningen av Swestr. Som en del i detta genomförde Riksbanken en enkätundersökning om vilka utmaningar och möjligheter det skulle innebära att ersätta Stibor med Swestr och förde dessutom en dialog med marknadsaktörer.

Finansiella stabilitetsrådet

Tillsammans med regeringen, Finansinspektionen och Riksgälden ingår Riksbanken i det finansiella stabilitetsrådet. Rådet har i uppgift att diskutera eventuella behov av åtgärder för att motverka uppbyggnaden av finansiella obalanser, men fattar inte några beslut om åtgärder. Sådana fattas självständigt av respektive myndighet inom de egna ansvarsområdena.

Under 2021 hade rådet två ordinarie möten. Myndigheterna fortsatte under året att diskutera pandemins ekonomiska effekter på världsekonomin och svensk ekonomi. De konstaterade att effekterna har blivit mindre än vad många först befarade och att en finanskris har kunnat undvikas, delvis tack vare de historiskt omfattande stödåtgärder som satts in runt om i världen. Under året följde rådet upp de åtgärder som satts in av respektive myndighet samt diskuterade hur åtgärderna skulle avvecklas och vilka stabilitetsrisker som finns att ta hänsyn till.

Myndigheterna diskuterade också det faktum att krisen har visat på sårbarheter på obligations- och fondmarknaderna som behöver hanteras. Under året publicerades en Riksbanksstudie som redogör för bristerna på just företagsobligationsmarknaden och vilka åtgärder som behövs för att förbättra situationen. Därutöver diskuterade rådet frågor som rör cybersäkerhet, till exempel behovet av att stärka samarbetet mellan myndigheterna i rådet när det gäller arbetet med cybersäkerhet och dess koppling till finansiell stabilitet. Under hösten 2021 genomförde myndigheterna i rådet även en scenarioövning med cybertema.

Riksbankens finansmarknadsenkät

Två gånger per år skickar Riksbanken ut en finansmarknadsenkät till aktörer som är aktiva på de svenska ränte- och valutamarknaderna. Syftet med enkäten är att få en samlad bild av aktörernas syn på de svenska finansiella marknaderna – hur dessa fungerar, hur marknadsaktiviteten ser ut och vilka risker som aktörerna upplever finns i det svenska finansiella systemet. Rapporten är enbart en redovisning av aktörernas svar och redogör inte för Riksbankens bedömningar.

I vårens enkät uppgav en stor majoritet av aktörerna att de tog låga eller neutrala risker. I höstens enkät var det en högre andel respondenter som ansåg sig ta höga risker, jämfört med i vårens enkät.

Valutamarknaden för svenska kronor upplevdes fungera bra eller mycket bra av en majoritet av respondenterna under både våren och hösten 2021. Likviditeten på avista- och terminsmarknaden bedömdes vara god under hösten.

Tre av tio aktörer uppgav i höstens enkät att den svenska räntemarknaden fungerade bra. Det var färre än under våren 2021 då fyra av tio aktörer ansåg att den fungerade bra. Andelen respondenter som ansåg att likviditeten på marknaderna för statspapper och säkerställda obligationer är dålig eller mycket dålig ökade mellan vårens och höstens enkät för båda tillgångsslagen.

Säkra och effektiva betalningar

Att betalningar är säkra och effektiva är en förutsättning för att den svenska ekonomin ska fungera väl. Betalningar mellan banker och andra finansiella institut slutförs i Riksbankens betalningssystem RIX. Målet är att göra det så smidigt och effektivt som möjligt och Riksbankens bedömning är att RIX-systemet har fungerat bra under 2021. Under coronapandemin har betalningar där man blipper sitt kort och andra digitala betalsätt blivit allt vanligare. Samtidigt används kontanter alltmer sällan. För att möta utvecklingen undersöker Riksbanken om det är möjligt att ge ut ett digitalt komplement till kontanter, så kallade e-kronor. Riksbanken deltar även i det internationella samarbetet samt bevakar och analyserar utvecklingen på betalningsmarknaden. Under våren 2021 öppnade Riksbanken ett kontanthanteringskontor i Jönköping som kan användas för att lämna ut sedlar vid en kris eller allvarlig störning.

Pandemin påskyndar digitaliseringen av betalningsmarknaden

Pandemin har gett digitaliseringen av betalningsmarknaden en extra knuff. Nya aktörer erbjuder snabba och billiga betalningslösningar. Samtidigt ökar intresset för kryptotillgångar. Under coronapandemin har användningen av kontanter minskat i Sverige och många andra länder. I stället har betalningar där man blipper sitt kort, och andra digitala betalsätt, blivit vanligare. För att möta utvecklingen undersöker Riksbanken om det är möjligt att ge ut ett digitalt komplement till kontanter, så kallade e-kronor, och om ett sådant komplement skulle kunna stödja Riksbanken i uppgiften att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Inom ramen för detta arbete driver Riksbanken ett e-kronapilotprojekt.

Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen av betalningar ställer frågan om kontanternas framtid på sin spets. I december 2020 tillsatte regeringen en utredning som ska göra en bred kartläggning av betalningsmarknadens utveckling och analysera statens framtida roll. I utredningens uppdrag ingår att kartlägga hur betalningsmarknaden ser ut och kan komma att se ut i framtiden med utgångspunkt i utvecklingen i Sverige och i andra länder. Utredningen ska ta ställning till behovet av att ge ut digitala centralbankspengar, så kallade e-kronor, och innebörden av begreppet lagliga betalningsmedel i en värld där kontanter används allt mindre. Utredningen ska även kartlägga rollfördelningen mellan staten och näringslivet på betalningsmarknaden och ta ställning till statens framtida roll. Utredningen ska redovisas senast den 30 november 2022.

I november 2021 publicerade Riksbanken Betalningsrapporten. Rapporten beskriver och analyserar utvecklingen på betalningsmarknaden och ska göra

det lättare för utomstående att följa, förstå och utvärdera Riksbankens arbete på betalningsmarknaden. Årets rapport visade att användningen av kort och digitala betalsätt fortsätter att vara hög i Sverige och att denna trend syns allt tydligare även i andra länder.

Riksbanken leder Betalningsrådet, som är ett forum för dialog med betalningsmarknadens aktörer. I samråd med Betalningsrådet fattade Riksbanken under året beslut om att genomföra en kostnadsstudie för betalningar. Syftet är att mäta samhällets kostnader för olika typer av betalningar i Sverige. Studiens resultat är viktigt om man vill kunna utvärdera hur effektiva svenska betalningar är och hur de förhåller sig till andra länder. Riksbanken kommer att samla in uppgifter från bland annat hushåll, företag, offentlig sektor, banker och andra betaltjänstleverantörer. Kostnadsstudien kommer att publiceras i början av 2023.

I september 2021 fattade Riksbanken ett inriktningsbeslut om att använda Eurosystemets plattform för betalningsavveckling, som kallas T2, för stora betalningar i svenska kronor. Riksbanken avser därmed att ersätta den nuvarande it-plattformen för RIX med T2 och undersöker möjligheterna att göra detta. Beslutet grundar sig bland annat i det faktum att betalningsmarknaden blir allt mer global. Exempelvis är banker aktiva i flera länder, vilket gör att kraven på harmonisering och gemensamma standarder ökar. Riksbanken fattade även ett inriktningsbeslut om att ansluta sig till Eurosystemets plattform för värdepappersavveckling, som kallas T2S.

Riksbanken har sedan tidigare ett avtal med ECB för att omedelbara betalningar i svenska kronor ska kunna genomföras på ECB:s plattform, TIPS. Den nya tjänsten som kallas RIX-INST väntas vara klar våren 2022. RIX-INST gör det möjligt för banker eller betaltjänstleverantörer att erbjuda fler typer av tjänster där betalningen sker omedelbart.

Under året bidrog Riksbanken aktivt till det internationella samarbetet kring betalningar. Riksbanken har ingått i en internationell arbetsgrupp som undersöker förutsättningarna för att ge ut digitala centralbankspengar samt deltagit i G7:s arbete med att ta fram gemensamma principer för hur digitala centralbankspengar bör utformas. Riksbanken bidrog även till G20:s arbete med att förbättra och förenkla utlandsbetalningar. Under avsnittet om Internationellt samarbete finns en mer utförlig beskrivning av Riksbankens internationella arbete på betalningsområdet.

E-kronapilot

Den första etappen av Riksbankens projekt för e-kronapilot slutfördes i februari 2021. Syftet med projektet är att lära mer om hur digitala centralbankspengar skulle kunna fungera, från både ett tekniskt och ett juridiskt perspektiv. Inom ramen för projektet skapades en teknisk lösning för att distribuera svenska kronor i elektronisk form till allmänheten (e-kronor) i en testmiljö. E-kronorna har likheter med kontanter, och den tekniska lösningen (e-kronanätverket) i vilken e-kronorna cirkulerar har likheter med hur Riksbanken

distribuerar sedlar och mynt till allmänheten i dag. Deltagare, exempelvis betaltjänstleverantörer, driver noder i nätverket och har rätt att beställa e-kronor av Riksbanken som då minskar behållningen på deras simulerade konton i Riksbankens avvecklingssystem RIX. Därefter ger Riksbanken ut e-kronor till samma belopp och dessa slussas vidare till deltagarnas noder. Allmänheten kan beställa e-kronor hos deltagarna och betala för dem med behållningen på sina vanliga bankkonton. E-kronorna sätts sedan in på elektroniska plånböcker som deltagarna tillhandahåller. Under projektets första etapp kunde användaren komma åt sin plånbok via tre olika typer av betalningsinstrument: mobilapp, smart klocka och kort. Även betalningar mellan innehavare av dessa betalningsinstrument har testats i projektet.

I april 2021 publicerade Riksbanken en rapport som redogjorde för lärdomarna från pilotens första etapp utifrån ett tekniskt och juridiskt perspektiv.

Den andra etappen av e-kronapiloten inleddes i februari 2021 och pågår fram till och med februari 2022. Här ingår sex aktiviteter:

- ansluta två betaltjänstleverantörer till e-kronanätverkets testmiljö för att öka kunskapen om deltagarnas roll och förutsättningar i nätverket
- införa stöd för betalningar med e-kronor i en betalterminal som används i handeln och som även stöder betalningar i kommersiella bankpengar
- utveckla en lösning som gör det möjligt att betala med e-kronor även när kommunikationsförbindelserna är brutna (offline)
- införa ett sätt att adressera betalningar till betalningsmottagaren med hjälp av en användarvänlig adress (alias)
- fortsätta testa e-kronanätverkets förmåga att hantera stora volymer av betalningar
- utvärdera e-kronanätverkets tekniska infrastruktur, dess säkerhet och dess kommunikationsförbindelser.

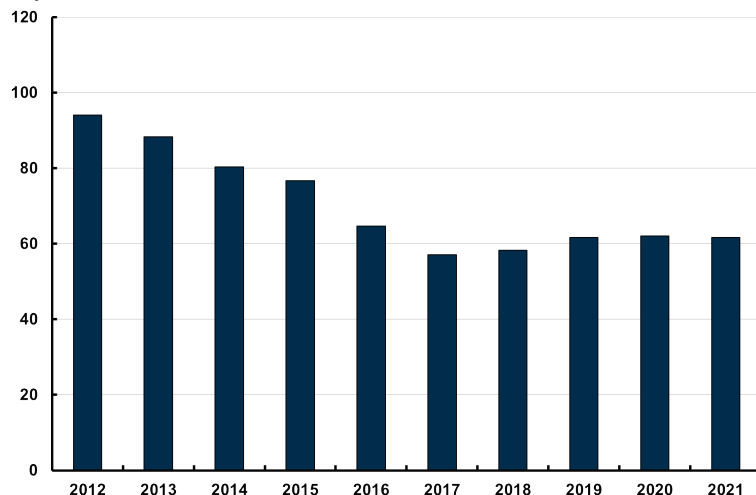
Under året utbytte enheten för e-kronapilot erfarenheter med aktörer på betalningsmarknaden, myndigheter, internationella organisationer och andra centralbanker.

Kontantförsörjning

Under 2021 tillhandahöll Riksbanken sedlar och mynt till bankerna och följde värdet av kontanterna i cirkulation.

Kontantmängden har tidigare minskat under många år men har ökat något sedan 2017. Ökningen planade ut under 2020, och under 2021 såg vi en minskning av alla valörer.

Värdet av kontanterna i cirkulation styrs av efterfrågan på sedlar och mynt, som varierar under året. Ett sätt att beskriva kontantmängden under året är att beräkna ett genomsnitt av värdet den sista dagen varje månad. Detta genomsnittliga värde uppgick till 62 miljarder kronor under 2021, varav värdet på sedlar uppgick till 59 miljarder kronor och värdet på mynt till 3 miljarder kronor (se diagram 17 och tabell 8).

Diagram 17 Genomsnittligt värde av sedlar och mynt i cirkulation*Miljarder kronor*

Anm.: Uppgifterna i diagrammet inkluderar inte värdet av minnesmynt.

Källa: Riksbanken.

Kontantmängden uppgick till 61 miljarder kronor vid utgången av 2021, varav värdet på sedlar uppgick till 58 miljarder kronor och värdet på mynt till 3 miljarder kronor (se tabell 8). Det är en minskning med 2 miljarder kronor jämfört med motsvarande tidpunkt 2020.

Tabell 8 Värdet av sedlar och mynt i cirkulation*Miljarder kronor*

	2017	2018	2019	2020	2021
Totalt värde den 31 december	58	62	63	63	61
Sedlar	55	59	60	60	58
Mynt	3	3	3	3	3
Totalt värde, genomsnitt under året	57	58	62	62	62
Sedlar	53	55	59	59	59
Mynt (exklusive minnesmynt)	4	3	3	3	3

Anm.: Uppgifterna i tabellen är avrundade.

Källa: Riksbanken.

Kontantanvändningen minskade under 2021. Den främsta orsaken var att många behövde stanna hemma på grund av restriktioner för att förhindra smittspridning, men somliga var också oroliga för att smitta kunde spridas via kontanter.

Jämfört med den kraftiga ökningen av falska sedlar under 2020 minskade nivån under 2021, men är fortfarande avsevärt högre än tidigare år. Förfalskningarna är inte särskilt avancerade, men eftersom människor inte är vana vid att titta på sedlar lyckas förfalskningarna ändå komma ut i samhället. Riksbanken har ökat sina kommunikationsinsatser om detta bland annat på sociala medier. Värdet av de falska sedlar som togs ur cirkulation under året uppgick till

2 257 440 kronor. Antalet falska sedlar uppgick till 4 655 stycken. Cirka 95 procent av dessa var 500-kronorssedlar.

Tabell 9 Antalet sedlar och mynt

	2017	2018	2019	2020	2021
Antal sedlar i cirkulation (miljoner stycken)	265	262	266	262	256
Antal mynt i cirkulation (miljoner stycken)	1 433	552	624	662	686
Antal förfalskade sedlar (stycken)	537	453	1 703	6 629	4 655

Anm.: Uppgifterna om antalet sedlar och mynt i cirkulation avser ett genomsnitt under året och är avrundade. I uppgiften om antalet mynt i cirkulation ingår inte minnesmynt.

Källa: Riksbanken och Polismyndigheten.

Betalningssystemet RIX

Riksbanken tillhandahåller betalningssystemet RIX som hanterar stora betalningar i svenska kronor mellan banker och andra aktörer. Betalningarna genomförs i form av överföringar mellan konton som de olika deltagarna har i RIX-systemet. För att RIX ska fungera på ett säkert och effektivt sätt krävs bland annat att deltagarna har tillräckligt med kreditutrymme, en väl fungerande hantering av säkerheter och väl fungerande tekniska system. Utöver tre störningar som påverkade RIX-systemets tillgänglighet, är Riksbankens bedömning att RIX fungerade bra under 2021. RIX-systemets mål om teknisk tillgänglighet och kostnadstäckning över en treårsperiod uppfylldes. Den tekniska tillgängligheten för året var 99,85 procent och kostnadstäckningen för 2019–2021 var 103 procent.

Antal deltagare, transaktioner och omsättning

Under 2021 tillkom en ny deltagare i RIX. Vid utgången av året hade RIX-systemet totalt 38 deltagare. Systemet hanterade i genomsnitt 25 607 transaktioner per dag. Detta är en ökning med 9,1 procent jämfört med föregående år. Den dagliga omsättningen var i genomsnitt cirka 523 miljarder kronor, vilket var en ökning med 2,91 procent jämfört med föregående år. Den genomsnittliga transaktionen uppgick till cirka 20,4 miljoner kronor, medan motsvarande siffra för 2020 var 21,7 miljoner kronor.

RIX-systemet finansieras av deltagarna. Den fasta månadsavgiften för samtliga RIX-deltagare höjdes den 1 mars 2021 från 65 000 kronor till 75 000 kronor. Även den månadsvisa totala tilläggsavgiften höjdes, från 1,2 miljoner kronor till 5 miljoner kronor. Den totala tilläggsavgiften fördelas mellan institut vars inhemska intäkter överstiger 1 miljard kronor. Att avgifterna höjdes beror på att kommande förändringar på betalningsmarknaden och höjda krav på säkerhet ökar kostnaderna.

Uppföljning

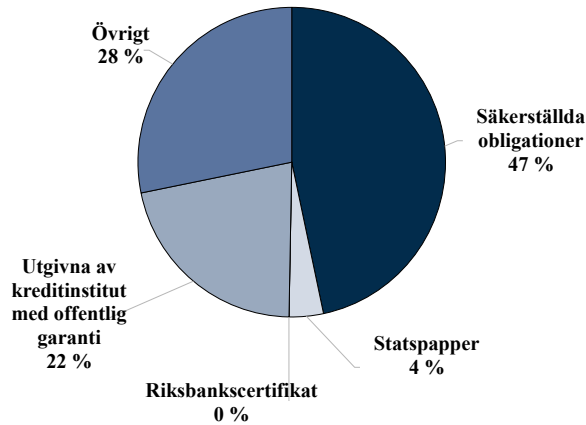
RIX-systemet utvärderas utifrån två operativa mål: teknisk tillgänglighet och kostnadstäckning. Målet för den tekniska tillgängligheten definieras som tiden då systemet fungerar och betalningar avvecklas. Målvärdet ligger på 99,85 procent. Utfallet för 2021 blev 99,85 procent. Tre störningar inträffade som innebär att RIX inte kunde genomföra betalningar under totalt 257 minuter.

Samtliga kostnader för att tillhandahålla tjänsterna i RIX ska finansieras genom avgifter från deltagarna. Kostnaderna uppgick under 2021 till 113 miljoner kronor och täcktes till 114 procent av avgifter. Sett över en treårsperiod (2019–2021) har kostnadstäckningen varit 103 procent. Kravet på full kostnadstäckning mäts över en treårsperiod, där intäkterna ska vara 100 procent av kostnaderna ± 10 procentenheter.

Hantering av säkerheter och kreditutrymme

För att undvika att överföringar i RIX misslyckas för att deltagare saknar likviditet kan Riksbanken under dagen ge kredit till deltagarna mot säkerhet. Det gör att överföringarna kan utföras snabbare och att betalningssystemet blir mer effektivt. De säkerheter som Riksbanken accepterar är huvudsakligen obligationer eller andra skuldförbindelser med hög kreditvärdighet.

Tillsammans hade deltagarna i RIX ett kreditutrymme på i genomsnitt 157,8 miljarder kronor per dag under 2021. I genomsnitt utnyttjades 18,8 procent av detta kreditutrymme. Vid utgången av 2021 stod säkerställda obligationer för 47 procent av värdet av samtliga säkerheter som hade pantsatts hos Riksbanken (se diagram 18).

Diagram 18 Säkerheter pantsatta för kredit per den 31 december 2021*Fördelning per värdepappersslag*

Källa: Riksbanken.

Krishantering i betalningssystemet

För att säkerställa att RIX kan fortsätta att fylla sin funktion även vid störningar och driftsavbrott krävs att det finns väl fungerande reservrutiner och att både Riksbanken och deltagarna kontinuerligt övar på att hantera kriser. Trots att pandemin fortsatte att påverka arbetsförhållandena under 2021 kunde det löpande arbetet och de viktigaste aktiviteterna utföras med mycket gott resultat. Under 2021 genomförde Riksbanken ett trettiotal övningar av olika omfattning, både självständigt och tillsammans med RIX-deltagarna. Exempelvis genomfördes två gemensamma övningar med samtliga RIX-deltagare där scenariot var ett totalstopp i RIX-systemet med påföljande övergång till manuella rutiner. Målet med övningarna är att få god förmåga att begränsa de negativa konsekvenserna, öva på att samverka med andra och att fatta rätt beslut vid en kris. Riksbanken bedömde att övningarna fungerade väl.

Under 2021 genomförde den finansiella sektorns privat-offentliga samverksgrupp (FSPOS) ingen sektorsövning. Övningar skedde i stället genom seminarier och utbildningar. Genom kunskapsspridning och övning strävar FSPOS efter att stärka den finansiella sektorns förmåga att möta hot och hantera kriser, och därigenom värna samhället. Riksbanken är ordförande i FSPOS.

Bankgemensamma områden

Riksbanken samarbetar med andra centralbanker, svenska myndigheter och internationella organisationer för att bedriva forskning, utveckla statistik och diskutera globala finansiella frågor. Under året genomförde Riksbanken flera insatser för att främja det internationella samarbetet och utveckla kommunikation i nya former; BIS Innovation Hub etablerades i Stockholm och vi arrangerade ett digitalt öppet hus för en intresserad allmänhet. Riksbankens arbete för att vara en nytänkande centralbank med stärkt beredskap fortsatte under året genom att bland annat en permanent krisledningsstab inrättades.

Forskningen ger underlag till policybesluten

Riksbankens forskning är framför allt inriktad på områden som har direkt betydelse för bankens verksamhet. Målet är att tillhandahålla bättre underlag för Riksbankens policybeslut. Resultaten av forskningen publiceras i Riksbankens working paper-serie, i internationella vetenskapliga tidskrifter men även i Riksbankens tidskrift Penning- och valutapolitik. Resultaten sprids också genom presentationer vid andra centralbanker, på universitet och på vetenskapliga konferenser. Forskning bedrivs huvudsakligen om finansiell stabilitet och penningpolitik. Dessutom bedrivs forskning om betalningar och finansiella marknader.

Forskningsenheten har också i uppdrag att vara en länk mellan Riksbanken och den akademiska världen. Forskare ger ofta seminarier vid universitet i Sverige och utomlands, de undervisar på kurser och handleder doktorander vid olika universitet och högskolor. Forskningsenheten har också ett formellt samarbete med Centrum för penningpolitik och finansiell stabilitet vid Stockholms universitet.

De forskare som är inriktade mot finansiell stabilitet studerar svenska hushåll och företag i syfte att förstå deras ekonomiska agerande. Bland annat använder de stora mängder data som gör det möjligt att undersöka risken för företagskonkurser och att se hur olika makrotillsynsåtgärder påverkar hushållens skuldsättning. De forskare som är inriktade mot penningpolitik och makroekonomi analyserar hur penningpolitiska åtgärder påverkar konjunkturen och inflationen, arbetsmarknadens sätt att fungera och samspelet mellan penningpolitiken och finanspolitiken. Även inom detta område har möjligheten att använda mikrodata ökat på senare år, eftersom Riksbanken både har skapat och köpt in databaser som innehåller information om finansiella variabler och företagens priser. Forskningsprojekt använder dessa data för att studera såväl hur penningpolitikens effekter skiljer sig åt mellan olika hushåll som vilka makroekonomiska slutsatser som kan dras av företagets prissättning.

Forskare vid Riksbanken har även skrivit artiklar, främst i Riksbankens egen publikation Penning- och valutapolitik, i syfte att sprida forskningsresultat till en bredare krets och därmed främja diskussion om policyrelevanta frågor. Ett exempel är en artikel som presenterar ett ramverk för att tänka kring för- och nackdelar med kortsiktig valutasäkring och applicerar detta på den svenska valutamarknaden.

En del arbeten på forskningsenheten är författade i samarbete med medarbetare från andra avdelningar på Riksbanken, bland annat i syfte att producera bättre beslutsunderlag. Bland annat har ett projekt arbetat med frågan om hur man kan modellera effekten på inflationen och realekonomin av centralbankens köp av tillgångar.

Forskningsenheten arrangerade under året en kurs i centralbanksverksamhet tillsammans med stabsavdelningen, där medarbetare på Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret både deltog och bidrog med föreläsningar. Medarbetare på forskningsenheten organiserade även en workshop om penningpolitik tillsammans med ECB.

Statistik och informationsförsörjning

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken löpande offentliggöra statistiska uppgifter om valuta- och kreditförhållanden. Statistik över finansmarknaden, värdepappersemissioner och betalningsbalansen produceras och publiceras på Riksbankens uppdrag av Statistikmyndigheten (SCB). Riksbanken ansvarar dock för statistikens kvalitet, innehåll och utveckling. I utvecklingen av statistiken arbetar Riksbanken tillsammans med flera internationella institutioner som Europeiska centralbankssystemet (ECBS), EU:s statistikmyndighet Eurostat och Bank for International Settlements (BIS). Riksbanken samlar in information om räntor och transaktionsvolymerna på penningmarknaden i SEK och publicerar dagliga noteringar för referensräntan Swestr. Riksbanken samlar också in och publicerar daglig omsättningsstatistik på ränte- och valutamarknaden. Därutöver publiceras dagligen räntor och valutakurser på Riksbankens webbplats.

Statistikverksamheten centraliseras och förstärks

När Bank for International Settlements (BIS) krävde att centralbankerna skulle utöka insamlingen av statistik fattade Riksbanken beslut om att centralisera sin statistikverksamhet. För att kunna leva upp till de nya kraven behövde Riksbanken förstärka och utveckla sin kapacitet att samla in, bearbeta, analysera och tillgängliggöra statistik. Detta skapar också möjligheter att utveckla en mer generell och flexibel infrastruktur där det går att samordna insamlingen av de uppgifter som Riksbanken behöver i dag eller väntas behöva i framtiden. Med en egen verksamhet kring datainsamling och datahantering höjs också Riksbankens kompetens som upphandlare av och kravställare på ny statistik och nya data.

Fördjupad analys av Riksbankens statistik

Under året publicerade statistikenheten en artikel baserad på fördjupad analys av den egna statistiken. Den handlade om det långsiktiga sambandet mellan växelkursen och de finansiella flöden som redovisas i statistiken över betalningsbalansen. Artikeln utgick från svenska data. Den första slutsatsen var att den reala kronförsvagning som skedde mellan 1993 och 2007 till stor del verkar bero på att staten, hushållen och företagen sparade alltmer. Många ville spara i utländska tillgångar, vilket fick till följd att efterfrågan på utländsk valuta ökade och att den svenska kronan därmed försvagades. Under perioden 2007–2019 fortsatte kronan att försvagas, men då fanns inte ett lika tydligt samband med ökat sparande. Sannolikt berodde det på flera olika finansiella flöden som sammantaget försvagade kronkursen.

Riksbankens företagsintervjuer ger en bild av konjunkturläget

Riksbanken publicerar regelbundet en rapport baserad på intervjuer med cirka 50 företag, som ger en snabb och aktuell bild av stora företag i näringslivet. Huvudsyftet är att få fördjupad information om hur företagen ser på konjunkturläget och andra faktorer som påverkar deras verksamhet. Under 2021 genomfördes tre intervjuomgångar. Ett genomgående tema i undersökningarna var bristen på halvledare och andra komponenter men även fraktstörningarna. Detta ledde till problem i produktionen för stora delar av tillverkningsindustrin och problem med varuleveranser för handeln. Samtidigt upplevde företagen en stark efterfrågan på framför allt varor, vilket innebar att den underliggande konjunkturen för främst industrin ansågs vara mycket god under hela året. Däremot var konjunkturläget för många tjänstebranscher som säljer till hushåll fortfarande svagt även om dessa branscher under hösten blev mer optimistiska om utvecklingen.

Rapporten i maj innehöll en fördjupning om pandemins effekter på företagens verksamhet under 2020 och inledningen av 2021. I årets sista undersökning pekade många företag på att kraftiga prisökningar på bland annat råvaror och energi tillsammans med dyrare transporter och brist på komponenter innebar ökade kostnader. Samtidigt konstaterades att lönsamheten fortfarande var god och att hög efterfrågan innebar att man såg goda möjligheter att höja försäljningspriserna.

Internationellt samarbete

Riksbankens internationella arbete påverkades även detta år i stor utsträckning av coronapandemin. Det krävdes många möten för att hantera pandemifrågorna men nästan alla möten hölls i digital form. Resorna blev således mycket få. Parallellt med hanteringen av pandemins konsekvenser fortskred arbetet med att utforma gemensamma finansiella standarder på internationell nivå. Eftersom de lagar som reglerar svenska banker och finansiella institut i stor ut-

sträckning bygger på dessa standarder är det en viktig del av Riksbankens arbete att i olika internationella forum påverka utformningen av finansiella standarder och finansiell tillsyn.

Under året deltog Riksbanken i diskussioner och beslut om utformningen av såväl standarder och regler som tillsynen på både global nivå och EU-nivå. I många av dessa frågor samarbetade Riksbanken med Finansinspektionen, Riksgälden och Finansdepartementet. Det internationella arbetet utfördes framför allt inom ramen för Baselkommittén, Kommittén för betalningar och finansiell infrastruktur (CPMI), Bank for International Settlements (BIS), Internationella valutafonden (IMF) och olika EU-organ som Europeiska centralbankssystemet (ECBS), Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska systemrisknämnden (ESRB) och Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK).

Globalt samarbete om banker

Baselkommittén för banktillsyn främjar global finansiell stabilitet genom att ta fram minimistandarder, riktlinjer och rekommendationer för reglering och tillsyn av internationellt aktiva banker. Under året deltog Riksbankens tjänstemän i flera arbetsgrupper.

I början av 2021 presenterade kommittén sitt arbetsprogram och prioriteringarna för perioden 2021–2022. Arbetsprogrammet inkluderar bland annat initiativ relaterade till pandemin, att utvärdera nytillkomna risker och trender på de finansiella marknaderna samt initiativ för att stärka tillsynen av banker.

Under året publicerade kommittén bland annat två analytiska rapporter om klimatrelaterade risker och mätmetoder samt en konsultationsrapport om hantering och tillsyn av sådana risker. Kommittén publicerade även nya principer för tillsyn av operativa risker samt en teknisk justering i reglerna för minsta värderingsavdrag vid finansiering av värdepapper. Under året färdigställde kommittén också standarderna för hur banker ska offentliggöra sina positioner i handelslagret och sina exponeringar mot offentlig verksamhet. Därutöver publicerade kommittén en rapport där man utvärderat effekten av Baselreformerna under pandemin. Kommittén fortsatte även övervaka medlemsländernas implementering av Basel III-överenskommelsen med målet att denna ska ske fullt ut, i tid och lika i alla länder.

Utöver detta arbetade kommittén med frågor om bland annat den pågående digitaliseringen av finanssektorn, cyberrisker, bankers exponeringar mot kryptotillgångar samt effekten på bankernas affärsmodeller av de låga räntorna.

Rådet för finansiell stabilitet (FSB) är inrättat för att samordna nationella myndigheter och internationella standardsättare och för att främja en effektiv lagstiftning inom den finansiella sektorn. Sverige är inte medlem i FSB men vice riksbankschef Martin Flodén representerade Riksbanken i FSB:s regionala konsultativa grupp för Europa (FSB RCG-E). Vice riksbankschef Henry Ohlsson är sedan juli 2019 medordförande i denna grupp.

Globalt samarbete om betalningar och finansiell infrastruktur

Riksbanken samarbetar med flera andra centralbanker och internationella organisationer för att undersöka förutsättningarna för att ge ut digitala centralbankspengar, förenkla utlandsbetalningar samt övervaka finansiella infrastrukturer.

En av de internationella arbetsgrupper som Riksbanken deltar i delar lärdomar och diskuterar vägen framåt för digitala centralbankspengar som är tillgängliga för allmänheten. I gruppen ingår den europeiska centralbanken (ECB) och centralbankerna i Japan, Kanada, Schweiz, Storbritannien samt USA. Gruppen samarbetar även med BIS Innovation Hub. I mars 2021 bildades en expertgrupp inom G7, där även Riksbanken, representerad av Cecilia Skingsley, och centralbanken i Schweiz blev ombedda att delta i arbetet, vars syfte är att ta fram gemensamma principer för hur digitala centralbankspengar bör utformas.

Riksbanken bidrar även till G20:s arbete med att finna lösningar på några av de problem som bidrar till att utlandsbetalningar fortfarande kan vara långsamma, dyra och omständliga. Arbetet har fördelats på ett flertal organisationer. BIS kommitté för betalningar och finansiell infrastruktur (Committee on Payments and Market Infrastructures, CPMI), som fastställer internationella standarder för finansiell infrastruktur, ansvarar exempelvis för flera arbetsområden som syftar till att förbättra existerande betalningssystem. Som medlem i CPMI fick förste vice riksbankschef Cecilia Skingsley ansvaret för att leda arbetsgruppen Future of Payments. Arbetsgruppen undersöker hur ny innovativ betalningsinfrastruktur, digitala centralbankspengar och den typ av kryptotillgång som kallas stablecoins kan användas för att förenkla utlandsbetalningar.

Vidare deltog Riksbanken i den internationella övervakningen av flera utländska finansiella infrastrukturer relevanta för den finansiella stabiliteten i Sverige. Riksbanken deltog också i övervakningen av Swift, som är en organisation som tillhandahåller säkra finansiella meddelandetjänster till bland annat centralbanker och banker över hela världen.

Bank for International Settlements

BIS skapades 1930 som den första internationella finansiella institutionen, med uppgift att bland annat fungera som samarbetsforum för centralbanker världen över. BIS fungerar till exempel som värd för Basiskommittén för banktillsyn (BCBS) och Kommittén för betalningar och finansiell infrastruktur (CPMI). Varannan månad träffas också ägarländernas centralbankschefer för möten i olika konstellationer. Som stöd för samarbetet har BIS en stab av ekonomer som bland annat bedriver forskning om centralbanksnära frågor. I november 2021 valdes Stefan Ingves till vice ordförande för BIS.

För närvarande är 63 centralbanker aktieägare i BIS. Riksbanken har varit med sedan starten och är den sjunde största aktieägaren. Med undantag för några korta perioder under 1930-talet har riksbankschefen alltid varit ledamot

av BIS styrelse. BIS balansomslutning uppgick vid slutet av räkenskapsåret 2020/21 till 356 miljarder SDR, motsvarande cirka 4 400 miljarder svenska kronor. Stefan Ingves är ordförande i BIS riskkommitté. Kommittén, som tillsätts av styrelsen, har till uppgift att övervaka bankens finansiella situation och finansiella risker. Normalt får Riksbanken en utdelning på cirka 50 miljoner kronor per år.

BIS Innovation Hub Nordic Centre etablerad i Stockholm

BIS har, i samarbete med Riksbanken och centralbankerna i Danmark, Island och Norge etablerat BIS Innovation Hub Nordic Centre i Stockholm. Riksbanken har under året arbetat med etableringen av det nordiska centret, som invigdes i juni. Centret kommer att fungera som ett nav för ett nätverk av experter inom innovation och för forskning om viktiga trender inom finansiell teknik av betydelse för centralbanker. Centret kommer också att främja internationellt samarbete i syfte att få det globala finansiella systemet att fungera bättre.

Internationella valutafonden

Riksbankens arbete med IMF innebär bland annat att tillsammans med Finansdepartementet utarbeta Sveriges position inför diskussioner och beslut i IMF:s exekutivstyrelse. Under 2021 handlade arbetet på IMF mycket om hur länder ska kunna stötta i den ekonomiska återhämtningen efter pandemin. IMF undersökte också i vilken utsträckning vaccinationerna är en förutsättning för den globala återhämtningen. IMF:s vår- och årsmöte, som normalt hålls i Washington D.C., hölls även under 2021 till största delen digitalt. Riksbanken representeras i IMF av Stefan Ingves medan Anna Breman representerar Riksbanken i IMF-samarbetet mellan Sverige, Nederländerna, Belgien och Schweiz (G4).

Sedan pandemins utbrott 2020 har efterfrågan på nödlån från IMF varit hög. Totalt sedan våren 2020 har IMF:s styrelse godkänt krislån till 90 länder till ett värde av drygt 170 miljarder amerikanska dollar. IMF förutser även framöver en hög efterfrågan på lån, särskilt från låginkomstländer. Dessa länder har inte på samma sätt som ekonomiskt starkare länder kunnat motverka pandemins ekonomiska effekter med finans- och penningpolitik och har därför haft en relativt sett sämre ekonomisk utveckling. För att den ekonomiska klyftan inte ska bli bestående bedömer IMF att finansiering till subventionerad ränta kommer att behövas under flera år framöver. IMF:s ekonomiskt starkare länder har därför ombetts att bidra med ytterligare finansiering till den delen av IMF:s verksamhet. Under året beslutade IMF:s styrelse även att tilldela medlemsländerna ytterligare så kallade särskilda dragningsrätter (SDR) till en summa motsvarande 650 miljarder amerikanska dollar. SDR är en internationell reservtillgång skapad av IMF. SDR innebär en potentiell fordran på medlemsländernas valutareserver, men är ingen valuta i sig själv, och kan endast användas av länder och internationella organisationer. IMF:s medlemsländer

fick nu en tilldelning motsvarande sin ägarandel i IMF, och för Riksbankens del motsvarar tilldelningen cirka 6 miljarder amerikanska dollar. Särskilt för ekonomiskt svagare länder innebär detta tillskott bättre möjligheter att hantera en ansträngd likviditetssituation, genom möjligheten att till exempel växla till sig amerikanska dollar.

Riksbanken bidrar till IMF:s finansiering via insatskapital, så kallade kvoter (där alla medlemsländer bidrar) och via frivilliga lånearrangemang där ett fyrtiotal länder bidrar. En eventuell ökning av kvoterna har diskuterats under en längre tid och medlemsländerna har nu åtagit sig att slutföra de diskussionerna senast i december 2023.

IMF genomförde i februari den årliga utvärderingen av den svenska ekonomin (så kallad artikel IV-konsultation). IMF konstaterade då att de finans- och penningpolitiska åtgärderna för att motverka pandemins ekonomiska effekter generellt hade varit välavvägda. Samtidigt menar IMF att flera strukturella utmaningar kvarstår för den svenska ekonomin, såsom hög arbetslöshet i vissa grupper och en överreglerad marknad för hyresbostäder.

IMF:s analys av den nordisk-baltiska regionens arbete mot penningtvätt och tillhörande risker fortgår som planerat och en slutrapport väntas bli färdig i mitten av 2022.

Europeiskt samarbete

Under 2021 deltog Riksbanken i Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK), som förbereder Ekofinrådets möten. Per Jansson är Riksbankens representant i EFK. Kommittén diskuterade bland annat frågor kopplade till finansiell stabilitet och det ekonomiska läget, finansieringen av EU:s stödpaket, Next Generation EU och de snabbt stigande energipriserna. Dessutom avhandlades frågor av gemensamt intresse inom ramen för IMF och G20, rådets handlingsplaner för att hantera bankernas problemkrediter (non-performing loans, NPL) och för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism samt kommissionens initiativ för att skapa en kapitalmarknadsunion.

Riksbanken deltog under året i ECBS arbetsgrupper. Där diskuterades frågor om cybersäkerhet i den finansiella infrastrukturen, och en speciell arbetsgrupp har tillsatts för att arbeta med strategifrågor. Arbetet har också rört införandet och främjandet av så kallade omedelbara betalningar i euro baserade på en gemensam standard. Riksbanken deltog även i analysen av digitaliseringen av betalningsmarknaden. Här ingick även att etablera en dialog mellan centralbanker och fintech-sektorn.

Riksbanken deltar i ESMA CCP Supervisory Committee, en kommitté vars syfte är att förbättra säkerheten och effektiviteten hos centrala motparter i EU och tredjeland. Riksbanken är observatör i kommittén och deltog i arbetet med att bedöma om tredjelands-CCP:er ska få tillstånd att erbjuda sina tjänster inom EU. Stort fokus låg under 2021 på de brittiska CCP:erna.

Europeiskt samarbete för makrotillsyn

Europeiska systemrisknämnden (ESRB) identifierar, analyserar och arbetar för att motverka finansiella systemrisker i EU. Sedan början av 2020 är Stefan Ingves förste vice ordförande i ESRB. I den egenskapen deltar Stefan Ingves i ESRB:s styrkommitté och styrelse samt representerar ESRB i andra sammanhang, som vid presentationer i EFK. Cecilia Skingsley representerar Riksbanken i ESRB:s styrelse och rådgivande tekniska kommitté. Riksbanken deltar också i ett flertal arbets- och expertgrupper. Under 2021 bidrog Riksbanken bland annat i ESRB:s löpande risk- och policybedömningar, i utformningen av de makroekonomiska scenarier som ligger till grund för stresstesterna av europeiska banker och försäkringsbolag samt i analysen av makrotillsynsfrågor som rör centrala motparter och clearing av värdepapperstransaktioner i EU. Riksbanken deltog också i arbetet med att analysera risker för det finansiella systemet i EU som kan uppstå under en längre period med låga räntor och möjliga åtgärder för att hantera dessa risker. Ytterligare områden där Riksbanken bidrog är ESRB:s arbete med klimatrelaterade risker och finansiell stabilitet samt frågor kopplade till att förebygga och, om nödvändigt, hantera omfattande konkurser inom EU:s företagssektor.

Nordisk-baltiskt samarbete

Under 2021 hölls två möten med det nordisk-baltiska makrotillsynsforumet (Nordic-Baltic Macroprudential Forum, NBMF), som är ett samarbetsforum för centralbanker och tillsynsmyndigheter. Riksbanken representeras av Stefan Ingves. Forumet fokuserar på finansiella stabilitetsrisker och gränsöverskridande bankverksamhet i regionen. Vid årets möten låg fokus på att diskutera de åtgärder som centralbanker och tillsynsmyndigheter i regionen har satt in för att mildra pandemins störningar i ekonomin och hur de åtgärderna kan dras tillbaka på ett välavvägt sätt. Andra frågor som diskuterades var bland annat hur risker som byggts upp, bland annat i fastighetssektorn, ska hanteras framöver.

Riksbanken fortsatte även arbetet i den nordisk-baltiska stabilitetsgruppen (Nordic-Baltic Stability Group, NBSG), ett forum för finansministerier, centralbanker och tillsyns- och resolutionsmyndigheter i de nordiska och baltiska länderna. Stabilitetsgruppen har till uppgift att stärka beredskapen och hantera gränsöverskridande finansiella stabilitetsfrågor i den nordisk-baltiska regionen. Under 2021 fortsatte arbetet med att kartlägga vad som behövs för att kunna säkerställa effektiv kommunikation i kris och vilka kommunikationsverktyg som eventuellt kan underlätta informationsutbytet i kris. Under 2021 var Island ordförande i NBSG.

Samarbete på klimatområdet

Klimatförändringarna och deras påverkan på det finansiella systemet på kort och lång sikt har i allt högre grad kommit upp på centralbankernas agendor

både nationellt och i det internationella samarbetet. Riksbanken deltar sedan 2018 i Network for Greening the Financial System (NGFS), ett globalt nätverk för centralbanker och tillsynsmyndigheter med fokus på klimataspekter i dessa myndigheters arbete. Anna Breman är Riksbankens representant i NGFS.

Under 2021 deltog Riksbanken i två av NGFS arbetsgrupper. En arbetsgrupp har tittat på hur hänsyn till klimatrisk kan tas i implementeringen av penningpolitiken. Den andra arbetsgruppen har arbetat fram riktlinjer för hur centralbanker kan redovisa hur de beaktar och integrerar hänsyn till klimatrisker i sin verksamhet, i linje med TCFD:s (Task Force for Climate-related Financial Disclosure) rekommendationer. Arbetsgruppernas arbete har resulterat i två publicerade rapporter från NGFS. Under året har NGFS också kommit med ett antal detaljerade scenarier för hur klimatförändringarna kan påverka ekonomin och det finansiella systemet. Dessa scenarier är avsedda att användas av myndigheter och privata aktörer i deras prognos- och analysarbete.

Riksbanken deltar i Baselkommitténs arbetsgrupp på området klimatrelaterade risker, där arbetet syftar till att stärka motståndskraften i banksystemet. Inom ramen för EU deltar Riksbanken i arbetsgrupper som analyserar klimatrelaterade risker som en källa till finansiella risker, tar fram metoder för att kvantifiera klimatrelaterade risker (exempelvis scenarioanalyser och stresstester) och undersöker möjliga policyåtgärder för att motverka sådana risker på europeisk nivå. Riksbanken deltar bland annat i den europeiska systemrisknämndens (ESRB) arbetsgrupp om klimatrisker och, som observatör, i den europeiska bankmyndighetens (EBA) nätverk för hållbara finansmarknader.

Riksbankens tekniska assistans

Riksbanken samarbetar med centralbanker i utvecklingsländer för att överföra kunskaper inom viktiga centralbanksrelaterade områden. Denna typ av experthjälp brukar kallas teknisk assistans. Under året samarbetade Riksbanken med centralbankerna i Ukraina och Rwanda samt med den palestinska monetära myndigheten. Riksbankens experter deltog i ett femtontal digitala workshops och seminarier och därtill ett stort antal bilaterala videokonferensmöten inom ramen för detta arbete. Verksamheten finansierades med medel från Sida. Anna Breman ansvarar för Riksbankens tekniska assistans.

Kommunikation

Pandemin präglade Riksbankens kommunikationsarbete också under 2021. Den penningpolitiska kommunikationen fokuserade på att förklara hur Riksbankens penningpolitiska åtgärder – i form av tillgångsköp och nollränta – gett stöd åt den ekonomiska återhämtningen och bidragit till att värna förtroendet för inflationsmålet. Kommunikationen om finansiell stabilitet tog fasta på att Riksbankens och andra myndigheters åtgärder bidrog till att Sverige kunde undvika en finanskris och till att det finansiella systemet fungerat väl, men

betonade också att riskerna för den finansiella stabiliteten var förhöjda. Riksbankens hållbarhetsarbete inom penningpolitik, finansiell stabilitet och kapitalförvaltning sammanfattades i en ny Klimatrapport. Kommunikationen lyfte också fram Riksbankens roll på betalningsmarknaden och utvecklingen där.

Riksbanken fortsatte under året att i olika former publicera bankens analyser. På webbplatsen riksbank.se presenteras Riksbankens samtliga publikationer i fulltext. Flertalet av dessa publiceras på både svenska och engelska. På webbplatsen publicerar Riksbanken också pressmeddelanden, tal och artiklar samt protokoll från direktionens och riksbanksfullmäktiges sammanträden.

Kommunikation i nya former är en av fem prioriteringar i Riksbankens strategiska plan. Strategin fokuserar på att utveckla möten och kommunikation med allmänheten, särskilt dialogen med unga vuxna. Riksbankens strategi att i högre utsträckning kommunicera i digitalt format resulterade i ett digitalt öppet hus kallat "Hemma hos Riksbanken" där allmänheten hade möjligheten att följa med in bakom kulisserna i Riksbankshuset. Under året introducerade Riksbanken också det nya formatet #FrågaRiksbanken, där allmänheten via Facebook kan ställa frågor till riksbankschefen. Riksbanken fortsatte även sitt samarbete med Nobel Calling för att öka kunskapen om ekonomipriset. Detta bidrog till ett fortsatt stort intresse för Riksbankens officiella konton på sociala medier som LinkedIn, Twitter och Facebook.

Fortsatt högt förtroende för Riksbanken

För att följa hur förtroendet för Riksbanken utvecklas hos olika målgrupper och hos allmänheten använder Riksbanken regelbundet externa undersökningar. Kantar Sifo mäter årligen anseendet för svenska myndigheter. Medieakademins Förtroendebarmeter, liksom SOM-institutet, mäter och jämför förtroendet för ett antal olika institutioner och organisationer i Sverige.

Under inledningen av 2021 visade mätningen från Medieakademien att allmänheten hade ett rekordhögt förtroende för Riksbanken. Knappt två av tre svarade att de hade ett högt eller mycket högt förtroende för Riksbanken när undersökningen genomfördes i slutet av februari. Kantar Sifos återkommande förtroendefråga till en webbpanel, representativ för allmänheten, visade också en förtroendeökning under årets första månader, som sedan sjönk tillbaka något under resten av året. Den genomsnittliga andelen av de tillfrågade som svarade att de hade ett mycket eller ganska stort förtroende för Riksbankens sätt att sköta sitt arbete var 57 procent, något högre än 2020. Kantar Sifos Anseendeindex som genomfördes i maj visade på en fortsatt hög notering för Riksbanken.

Mediernas rapportering om Riksbanken minskade något i omfattning under 2021 jämfört med föregående år. Genomslaget i medierna för budskapet i de penningpolitiska rapporterna nådde under året upp till den målsatta nivån.

Verksamhetsstöd och it

Den interna kundundersökningen för 2021 visade att Riksbankens medarbetare fortfarande är nöjda med stödet när det gäller områden som kontorsservice, fastighetsärenden, lokalvård och diarietjänst. När det gäller it-stödet har nöjdheten ökat markant jämfört med föregående år.

Riksbankens it-verksamhet är under ständig utveckling och Riksbanken beslutade därför om en ny it- och digitaliseringsstrategi och en ny it- och digitaliseringspolicy. I de nya dokumenten finns ett tydligare fokus på it-säkerhet och innovation. Beskrivningarna här blir ett stöd i arbetet att långsiktigt utveckla verksamheten i linje med Riksbankens övergripande mål.

It- och cybersäkerhet blir alltmer relevant till följd av digitaliseringen. Under året arbetade Riksbanken tillsammans med sina leverantörer med att ytterligare stärka skyddet mot it- och cybersäkerhetshot.

Till följd av pandemin vidareutvecklade Riksbanken också möjligheterna att arbeta på distans. Bland annat användes nya mötesformer i hybridformat vid direktion- och personalmöten.

Under året arbetade Riksbanken vidare med att kartlägga hur säkerhets- skyddade och samhällsviktiga verksamheter och system kan upprätthållas under gråzon och höjd beredskap. När det gäller fastighetsrelaterade frågor såg Riksbanken över de fysiska förutsättningarna för kontantdepåer. Olika anpassningar av och underhåll i lokalerna på Brunkebergstorg pågick också under året. Riksbanken iordningställde även lokaler åt BIS i samband med etableringen av BIS Innovation Hub Nordic Centre i Stockholm.

Riksbanken arbetade med att stärka avtalsförvaltningen på myndigheten genom riktade utbildningssatsningar till både avtalsansvariga och avtalsförvaltare.

Arbetsplatsen och medarbetarna

Under 2021 fick Riksbanken ett stort antal nya medarbetare. Vid utgången av 2021 sysselsatte Riksbanken 444 medarbetare (416 årsarbetskrafter) jämfört med 403 medarbetare (373 årsarbetskrafter) vid utgången av 2020. Medelåldern är 47 år och andelen kvinnor och män är 46 respektive 54 procent. På chefstjänsterna är andelen kvinnor och män 51 respektive 49 procent.

Riksbanken strävar efter att vara en attraktiv arbetsplats som kännetecknas av professionellt ledarskap och med en arbetsmiljö som främjar medarbetarnas utveckling, motivation, arbetsglädje och effektivitet. På grund av pandemin arbetade merparten av Riksbankens medarbetare mestadels hemifrån under 2021, vilket innebar att det behövdes digitala kommunikationskanaler gemensamma för chefer och medarbetare. Genom digitala chefsforum och ledarskapsprogram arbetade Riksbankens chefer med ledarskaps- och arbetsmiljöfrågor med särskilt fokus på att leda på distans med ett coachande förhållningssätt. För de nya medarbetarna blev stora delar av introduktionen digitaliserad och genomfördes i en introduktionsportal. För samtliga medarbetare

genomförde Riksbanken flera digitala inspirationsföreläsningar inom motivation, digitala och effektiva möten, det nya gränslösa arbetslivet, återhämtning och självledarskap.

Eftersom många arbetade hemma ägnade Riksbanken mycket tid åt att undersöka, åtgärda och förbättra arbetsmiljön för alla medarbetare. Riksbanken genomförde två så kallade pulsmätningar för att följa upp hur medarbetarna upplevde hemarbetet. Svaren användes för att stärka och förbättra både den fysiska och den psykosociala arbetsmiljön.

Under 2021 genomfördes också två medarbetarundersökningar, så kallade halvårsmätningar, inom ramen för Riksbankens strategiska prioritering Utvecklande arbetsplats. Mätningarna gav indikatorer på hur Riksbanken utvecklas när det gäller strategisk kompetensförsörjning, inkluderande arbetsmiljö och effektiva arbetsformer. Det övergripande resultatet för första halvåret visade en mindre nedgång jämfört med tidigare, där totalindex minskade från 73 till 71 (indexmålet ligger på 70). Det övergripande resultatet under andra halvåret 2021 visade en uppgång till 73.

Riksbanken införde en prövoperiod om tolv månader med distansarbete från och med den 1 december för att ta till vara på det flexibla och digitala arbetssätt som utvecklades under pandemin. Möjligheten att distansarbeta förväntas göra Riksbanken mer attraktiv som arbetsgivare och utgöra en konkurrensfördel såväl i rekryteringar som när det gäller att behålla medarbetare.

Projekt hållbara arbetsformer

I och med coronapandemin har mycket förändrats när det gäller vårt sätt att arbeta. I januari startade Riksbanken projektet hållbara arbetsformer med syftet att säkerställa att vi i en föränderlig framtid kan utföra våra arbetsuppgifter på ett sätt som är hållbart över tid. Det handlar om att få till välfungerande arbetsplatser, både på kort och på lång sikt, hitta nya arbetssätt, mötesformer och verktyg, ge möjlighet till en mix av kontors- och hemarbete (inom givna ramar) och att stärka vår kultur och sociala sammanhållning.

Under året genomfördes en medarbetarenkät om önskemål, behov och förväntningar på framtida arbetsformer. Chefs- och medarbetarintervjuer utfördes och workshops anordnades. Genom kontinuerlig omvärldsbevakning och dialog med organisationer i vår när- och omvärld drog vi nytta av lärdomar och teknik som finns hos andra. Även forskningen inom området framtidens arbetsplats följdes noga och föreläsningar för medarbetarna anordnades. Nya arbetsformer och ny teknik testades och utvärderades.

Projektet genomfördes i nära samarbete med den löpande verksamheten, framför allt inom HR, it och fastighet.

Under 2022 fortsätter arbetet med vårt framtida kontor och våra framtida arbetsformer. Bland annat behöver vi undersöka hur vi kan anpassa lokalytor och arbetsmiljö till våra framtida behov.

Den förändringsprocess Riksbanken är inne i ställer nya krav på ledar- och medarbetarskap inom organisationen. Chefer och medarbetare kommer därför

att utbildas i vad kommande förändringar innebär. Vi kommer också kontinuerligt att fortsätta att testa och utvärdera de nya arbetsformerna och den nya tekniken som vi inför.

Intern styrning och kontroll

Direktionen är ytterst ansvarig för intern styrning och kontroll (ISK) och fastställer övergripande policyer och vissa regler som styr verksamheten. Riskenheten ansvarar för att utvärdera den interna styrningen och kontrollen utifrån en förutbestämd bedömningsmodell. Denna består av fem komponenter med 20 underliggande faktorer som konkretiserar vad som behöver finnas på plats för att Riksbanken ska få en god intern styrning och kontroll. De fem komponenterna är styr- och kontrollmiljö, riskanalys, kontrollmekanismer, information och kommunikation samt uppföljning och utvärdering. Faktorerna utvärderas årligen utifrån uppbyggnad, dokumentation och implementation. Även internrevisionsavdelningen granskar utvalda delar av verksamheten och deras utvärderingar utgör underlag till riskenhets totala ISK-bedömning. I slutet av 2021 bedömde riskenheten fem faktorer som bristfälliga. För dessa finns det nu handlingsplaner.

I enlighet med bestämmelserna i riksbankslagen presenterar direktionen i årsredovisningen sin bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande. Se vidare sidan 126.

Hantering av risker

Hantering av risker ska säkerställa att verksamheten bedrivs enligt kraven på intern styrning och kontroll i riksbankslagen: effektivt och enligt gällande rätt. Verksamheten ska redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt och Riksbanken ska dessutom hushålla väl med statens medel.

Operativa risker

Operativa risker definieras som risken för förluster på grund av icke ändamålsenliga eller otillräckliga interna processer och rutiner, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser.

Hantering av operativa risker innefattar att identifiera, värdera, hantera och rapportera risker. Ansvarsfördelningen ska följa principen om tre ansvarslinjer som beskrivs i Policy för intern styrning och kontroll. Det innebär att riskenheten, som är andra ansvarslinjen, definierar ramar och metoder för riskhanteringen medan verksamheten i första ansvarslinjen äger riskerna och ansvarar för att löpande säkerställa att dessa hanteras ändamålsenligt. Den tredje ansvarslinjen består av en oberoende internrevisionsfunktion, direkt underställd direktionen, som bland annat ska utföra en regelbunden granskning av såväl ledning som Riksbankens interna kontroller, kontrollfunktionernas arbete och

Riksbankens riskhantering. Internrevisionens arbete syftar även till att bidra till bestående förbättringar i verksamheten.

Inom ramen för Riksbankens arbete med att hantera operativa risker på ett effektivt sätt arbetade Riksbanken under 2021 fram, samt beslutade om, en beredningsprocess. Denna ska säkerställa att alla operativa risker som är förknippade med en väsentlig verksamhetsförändring identifieras, bedöms och vid behov hanteras innan förändringen genomförs.

Finansiella risker

Riksbankens finansiella risk- och investeringspolicy beslutas årligen av direktionen och fastställer de yttre ramarna för hanteringen av de finansiella risker som uppstår i förvaltningen av Riksbankens tillgångar och skulder.

De finansiella riskerna utgörs av marknadsrisk, kreditrisk och likviditetsrisk. Uppföljningen av dessa risker sker främst inom avdelningen för marknader, som ansvarar för den dagliga riskkontrollen, medan riskenheten ansvarar för en övergripande och oberoende riskkontroll.

Riksbanken genomför regelbundet stresstester för att mäta hur känsliga Riksbankens finansiella tillgångar och skulder är för oväntade marknadshändelser. Stresstesterna visar hur mycket värdet kan förändras om ett visst hypotetiskt eller historiskt scenario inträffar.

Även om året inneburit en avmattning i coronakrisens intensitet, fortsatte Riksbanken bland annat att erbjuda lättnader i säkerhetskraven i RIX, likviditetsstöd i SEK och USD, lån till banker för vidareutlåning till företag och att köpa bostads-, kommun- och företagsobligationer och företagscertifikat. Syftet var att bibehålla styrkan i den svenska ekonomin under året. Åtgärderna innebar att det var nödvändigt med skärpt fokus på riskhanteringen.

De nytillkomna tillgångsslagen likväl som storleken på balansräkningen medförde att de finansiella riskerna ökade. Bedömningen är dock att Riksbankens motståndskraft mot oförutsedda förluster fortfarande är god.

Etiska regler

I samband med att Riksbanken under pandemin började köpa företagsobligationer i penningpolitiskt syfte inleddes ett arbete för att ta fram tydligare och mer ändamålsenliga etiska regler. Under den årliga översynen av interna styrdokument i oktober 2020 såg vi ett behov av att se över reglerna i deras helhet. Vi började därför en omfattande revidering med syftet att minska utrymmet för tolkningar som skulle kunna öka risken för regelöverträdelser. Under det inledande arbetet var målet främst att minska riskerna för missbruk av insiderinformation, men under hösten 2021 utökades revideringen till att även omfatta frågor om intressekonflikter och jäv. Arbetet med de nya etiska reglerna pågår och beräknas vara klart under första tertiet 2022.

Utöver detta genomförde Riksbanken under 2020/2021 en rad olika informations- och utbildningsinsatser för att öka förståelsen för reglerna och därigenom undvika överträdelser framöver. Utbildningsinsatserna kommer att fortgå under 2022.

Dataskydd

Riksbankens arbete med dataskyddsfrågor hade fokus på förebyggande insatser och utbildning, och därigenom ökade kunskapen och medvetenheten om dataskyddsfrågor i hela verksamheten. Dataskyddsombudets arbete med att övervaka regelefterlevnaden inom Riksbanken fortgick under 2021 men kommer att kunna prioriteras i större utsträckning under 2022. Arbetet med att etablera en grundläggande nivå av dataskydd i verksamheten kommer att fortgå under 2022.

Beredskapsplanering

Stärkt beredskap är en av Riksbankens fem strategiska prioriteringar. Inom Riksbanken omfattar begreppet beredskap både krisberedskap och totalförsvaret. Krisberedskap består av incident-, kontinuitets- och krishantering medan totalförsvaret består av civilt och militärt försvar. Riksbankens krisberedskap, tillsammans med ett väl fungerande säkerhetsskyddsarbete, utgör grunden för Riksbankens arbete med att säkerställa förmågan att hantera fredstida kriser, höjd beredskap och krig.

Krisberedskap och civilt försvar

Riksbanken fortsatte under 2021 arbetet med att stärka de interna förutsättningarna för att bedriva samhällsviktig verksamhet såväl under fredstida kriser (krisberedskap) som under höjd beredskap eller krig (civilt försvar). En viktig del i detta arbete är att ta vara på lärdomar och erfarenheter från coronapandemin.

Hanteringen av coronapandemin visade att vi behöver säkerställa snabba beslut och en effektivare samordning över avdelningsgränser. Likaså behöver vissa roller tydliggöras och renodlas såväl i normalläge som i krisläge. Därför tog direktionen under året beslut om vissa revideringar av Riksbankens instruktion. Dessa syftade till att

- förtydliga direktionens roll när det gäller beslut om inriktning, strategi och mål för krisberedskapen och att klargöra att det är direktionen som beslutar om principiellt viktiga ställningstaganden i Riksbankens krishantering
- stärka stabschefens roll när krisledningen är aktiverad genom att utöka beslutsmandatet
- inrätta en permanent krisledningsstab som stöttar stabschefen i samordningen av Riksbankens krisberedskap.

Därtill beslutade stabschefen under året att inrätta en beredskapskommitté för att stärka samordningen av beredskapsfrågor.

Under våren 2021 öppnade Riksbanken ett kontanthanteringskontor i Jönköping som kan användas för att lämna ut sedlar vid fredstida krisituationer.

Riksbanken fortsatte förberedelserna inför det föreslagna utökade ansvaret för allmänhetens möjligheter att göra betalningar även i fredstida krisituationer och vid höjd beredskap som är en del av den nya riksbankslagen.

Riksbanken är en del av Sveriges totalförsvaret och deltar därför aktivt i planeringen för det civila försvaret. Internt pågår arbetet med att analysera hur Riksbankens samhällsviktiga verksamhet ska bedrivas under höjd beredskap och myndigheten förbereder även för krigsplacering av personalen.

Riksbanken deltar i arbetet med den sammanhängande totalförsvarsplaneringen och arbetar där tillsammans med sju andra myndigheter inom det finansiella området.

BALANSRÄKNING OCH RESULTATRÄKNING

Sammanfattning

Balansräkning

Under 2021 ökade Riksbankens balansomslutning med 270 263 miljoner kronor. Ökningen förklaras främst av fortsatta köp av värdepapper i svenska kronor som gjorts i penningpolitiskt syfte. Dessa köp har finansierats genom ökad inlåning i form av inlåningsfacilitet och emitterade skuldcertifikat.

Valutareserven ökade med 19 726 miljoner kronor framförallt på grund av högre marknadsvärden till följd av svagare krona. Fordringarna på IMF ökade med 59 694 miljoner kronor främst till följd av att IMF gjorde en ny generell tilldelning av SDR vilket även påverkade skuldposten Motpost till särskilda dragningsrätter.

Skulden till Riksgälden har under 2021 minskat med 47 428 miljoner kronor till följd av att tre lån gått till förfall. Dessa lån förnyades inte enligt beslut om en egenfinansierad valutareserv. Under perioden minskade posten Eget kapital med 11 073 miljoner kronor på grund av vinstutdelning på 6 800 miljoner kronor och omföring av föregående års resultat i enlighet med beslutad vinstdisposition.

I tabellen nedan presenteras Riksbankens balansräkning och dess förändring jämfört med föregående år i sammandrag. För att undvika avvikelser vid jämförelse med de balansräkningsposter som presenteras under avsnittet Tillgångsförvaltning har upplupen ränta fördelats ut på respektive tillgångs- och skuldpost.

Riksbankens tillgångar och skulder

Miljoner kronor

	2021	2020	Förändring
Tillgångar			
Guld	66 680	62 897	3 783
Fordringar på IMF	102 804	43 110	59 694
Valutareserv ¹	394 301	374 575	19 726
Strukturella transaktioner (FFL och EOL) ²	19 000	167 500	-148 500
Utlåningsfacilitet	68	0	68
Penningpolitiska värdepapper i svenska kronor	980 098	644 593	335 505
Övriga tillgångar	1 298	1 311	-13
Summa tillgångar	1 564 249	1 293 986	270 263
Skulder			
Utelöpande sedlar och mynt	61 462	62 853	-1 391

	2021	2020	Förändring
Inlåningsfacilitet	588 068	494 574	93 494
Emitterade skuldcertifikat	535 007	380 002	155 005
Skuld till Riksgälden i utländsk valuta ³	127 408	174 836	-47 428
Motpost till särskilda dragningsrätter	82 288	26 597	55 691
Övriga skulder	9 422	2 326	7 096
Avsättningar	5 435	5 449	-14
Värderegleringskonto	88 707	74 061	14 646
Eget Kapital	66 488	77 561	-11 073
Redovisat resultat	-36	-4 273	4 237
Summa skulder	1 564 249	1 293 986	270 263

¹Posten Valutareserv består av "Banktillgodohavanden, lån och värdepapper" som i balansräkningen redovisas under rubriken "Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige".

²FFL = Funding for lending d.v.s. Lån till banker för vidareutlåning till företag.

EOL = Extraordinary operations lending d.v.s. månadsvisa marknadsoperationer på längre löptid i kronor.

³ Skulden till Riksgälden redovisas i balansräkningen under posten "Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige".

Resultaträkning

Riksbankens resultat uppgick enligt resultaträkningen för 2021 till -36 miljoner kronor vilket är 4 237 miljoner kronor bättre resultat jämfört med föregående år. Resultatförbättringen förklaras främst av att Riksbankens valutainnehav skrevs ned med 17 223 miljoner kronor föregående år till följd av kronförstärkningen det året, medan kronförsvagningen under 2021 bidrog till att det inte fanns något nedskrivningsbehov vid utgången av 2021.

Totalavkastningen avseende tillgångsförvaltningen uppgick till 15 367 miljoner kronor vilket är 21 851 miljoner kronor högre än motsvarande period för föregående år. Det förklaras främst av att Riksbankens valutatillgångar ökat i värde under 2021 till följd av att den svenska kronan försvagats se utförligare förklaring av tillgångsförvaltningens resultat i avsnittet Tillgångsförvaltning. Av tabellen nedan framgår vilka resultaträkningsposter som ingår i tillgångsförvaltningens resultat. Där framgår även att förändringen avseende realiserade vinster och förluster som redovisas på värderegleringskontot i balansräkningen behöver läggas till det redovisade resultatet för att det ska motsvara tillgångsförvaltningens resultat.

Förvaltningskostnaderna uppgick till -1 058 miljoner kronor vilket motsvarar 87 procent av årsbudgeten.

Riksbankens resultat*Miljoner kronor*

	2021	2020	Förändring
Ränteintäkter tillgångsförvaltningen	4 554	6 475	-1 921
Räntekostnader tillgångsförvaltningen	-1 645	-2 840	1 195
Nettoresultat av finansiella transaktioner	2 781	15 418	-12 637
Nedskrivning värdepapperspriser	-4 946	-237	-4 709
Nedskrivning valutor	-	-17 223	17 223
Avgifts- och provisionskostnader	-23	-19	-4
Nettointäkter tillgångsförvaltningen	721	1 574	-853
Förändring på värderegleringskonto i balansräkningen	14 646	-8 058	22 704
Totalavkastning tillgångsförvaltningen	15 367	-6 484	21 851
Riskavsättning	-	-5 000	5 000
Förvaltningsränteintäkter	3	3	0
Förvaltningsintäkter	298	152	146
Förvaltningskostnader	-1 058	-1 002	-56
Totalt resultat	14 610	-12 331	26 941
Återläggning förändring på värderegleringskonto i balansräkningen	-14 646	8 058	-22 704
Resultat enligt resultaträkning	-36	-4 273	4 237

Redovisningsprinciper

Riksbankens balansräkning och resultaträkning har upprättats enligt riksbankslagen med tillämpning av Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank som senast uppdaterades av direktionen den 7 oktober 2020 (dnr 2020-0691) och trädde i kraft samma dag.

Reglerna för löpande bokföring hänvisar till förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, och reglerna för årsredovisning hänvisar till Europeiska centralbankssystemets riktlinje för redovisning, (EU) 2016/2249 (ECB/2016/34) ändrad enligt (EU) 2019/2217 (ECB/2019/34) samt (EU) 2021/2041 (ECB/2021/51). Regeluppdateringen som gjordes 2021 avsåg endast några förtydliganden som inte innebar någon ändring av Riksbankens redovisning.

Riksbanken ska enligt 10 kap. 3 § riksbankslagen i de delar som nu är aktuella tillämpa Europeiska centralbankssystemets (ECBS) riktlinje för redovisning.

Det är ECB-rådet som beslutar om ECBS:s riktlinje för redovisning, och Kommittén för redovisning och monetär inkomst (AMICO) rapporterar till ECB-rådet vad gäller utveckling, tillämpning och genomförande av denna riktlinje. Vid tolkning av redovisningsriktlinjen ska hänsyn tas till riktlinjens förarbeten, generella redovisningsprinciper och god redovisningssed.

Riksbanken avviker från ECBS:s redovisningsriktlinje på följande punkter:

- I uppställningsformen för balansräkningen har begreppen ”euro” och ”euroområdet” ersatts med ”svenska kronor” respektive ”Sverige” eftersom Sverige inte har infört euro som betalningsmedel.
- Avskrivningstiden för byggnader uppgår till 50 år i stället för 25 år eftersom 50 år bedöms bättre spegla den faktiska livslängden för Riksbankens byggnader. Mindre avvikelser finns även för andra anläggningstillgångar.
- Riksbankens beloppsgräns för aktivering av anläggningstillgångar är ett halvt prisbasbelopp i stället för 10 000 euro, vilket motiveras av att en lägre aktiveringsgräns bedöms ge en bättre kontroll över Riksbankens anläggningstillgångar.
- Undervärden på diskonteringspapper med löptid över ett år vid förvärvstillfället amorteras linjärt i stället för enligt internräntemetoden. Avvikelsen motiveras av att den bedöms ge en mer transparent redovisning av amorteringarna, och dessutom medför den att amorteringar för samtliga värdepapper redovisas på samma sätt.

Avvikelserna från ECBS:s redovisningsriktlinje framgår av Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank.

Kassaflödesanalysen presenteras som en del av årsredovisningen, vilket inte är ett krav enligt ECBS:s redovisningsriktlinje. Analysen har tagits fram

med vägledning av den internationella redovisningsstandarden IAS 7. Avvikelsen motiveras av att kassaflödesanalysen tillför värdefull information om framför allt resultatet och förändringen i likvida medel.

Ändrade redovisningsprinciper

Inget byte av redovisningsprinciper har gjorts under 2021.

Grundläggande redovisningsprinciper

Följande grundläggande redovisningsprinciper har tillämpats:

- Redovisningen ska återspegla den ekonomiska verkligheten och präglas av öppenhet.
- Värderingen av tillgångar och skulder liksom resultatavräkningen ska präglas av försiktighet.
- Avvikelser från redovisningsprinciperna får endast förekomma om det är rimligt att betrakta sådana avvikelser som oväsentliga totalt sett mot bakgrund av Riksbankens bokslut.
- Kriterierna för värdering av balansräkningsposter och för resultatavräkning ska tillämpas konsekvent.
- Vid värderingen av tillgångar och skulder ska det förutsättas att verksamheten kommer att fortsätta.
- Inkomster och utgifter ska redovisas som intäkter och kostnader under den redovisningsperiod då de intjänas eller uppkommer oavsett tidpunkten för betalning.
- Tillgångar och skulder ska justeras så att hänsyn tas till händelser som inträffar mellan räkenskapsårets utgång och den dag då direktionen godkänner årsredovisningen, förutsatt att dessa händelser har påverkat värdet på tillgångarna eller skulderna per bokslutsdagen.

Redovisning av tillgångar och skulder

Tillgångar och skulder redovisas i balansräkningen endast om det är sannolikt att ett eventuellt framtida ekonomiskt resultat med anknytning till tillgången eller skulden kommer att utgöra ett flöde till eller från Riksbanken och om i princip alla risker och rättigheter med anknytning till tillgången eller skulden har överlåtits till eller från Riksbanken.

Affärsdagsredovisning

Valutatransaktioner och värdepapperstransaktioner bokförs i balansräkningen på likviddagen. Realiserade vinster och förluster från nettoförsäljningar bokförs på affärsdagen.

Avsättning för finansiella risker

Avsättning för marknads-, likviditets- och kreditrisk får göras med utgångspunkt i en motiverad skattning av riskexponering.

Värderingsregler för balansräkningen

Guld och värdepapper värderas till de marknadsvalutakurser och marknadspriser som råder på bokslutsdagen. Nedanstående valutakurser användes för omvärdering vid årets slut. I tabellen nedan har kurserna avrundats till fyra decimaler.

Valutakurser

	2021-12-31	2020-12-31
EUR/SEK	10,2857	10,0409
USD/SEK	9,0400	8,2091
GBP/SEK	12,2426	11,2165
AUD/SEK	6,5707	6,3274
CAD/SEK	7,1435	6,4371
SDR/SEK	12,6684	11,8242
NOK/SEK	1,0260	0,9570
JPY/SEK	0,0785	0,0796
DKK/SEK	1,3825	1,3494

Källa: Bloomberg.

Fordringar, tillgodohavanden och skulder värderas till det nominella värdet. Belopp i utländsk valuta omräknas till bokslutsdagens valutakurs med undantag för fordringar och skulder som redovisas under posterna Övriga tillgångar och Övriga skulder. Dessa värderas till affärsdagens valutakurs.

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärdet.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt plan. Avskrivningstiden för byggnader är 50 år och för övriga fastighetsanläggningar 5–25 år. Avskrivningstiden för maskiner och inventarier inklusive datorer är 3–7 år. Mark och konst skrivs inte av. För it-system som Riksbanken själv har utvecklat räknas lönekostnader för viss it-personal in i anskaffningsvärdet för tillgången.

Reverserade transaktioner

Repoavtal redovisas som lånetransaktioner i stället för att påverka värdepappers- eller guldinnehavet. Med repoavtal avses ett avtal om försäljning av tillgångar, som värdepapper och guld, där säljaren samtidigt förbinder sig att köpa tillbaka motsvarande tillgångar till ett överenskommet pris vid en framtida tidpunkt.

De tillgångar som Riksbanken lämnar som säkerhet vid inlåningsrepor redovisas även i fortsättningen i balansräkningen och värderas enligt de regler som gäller för Riksbankens övriga värdepappers- och guldinnehav. Belopp som motsvarar erhållen köpeskilling redovisas som skuld, och de överförda tillgångarna redovisas inom linjen.

Tillgångar som Riksbanken erhåller vid utlåningsrepor redovisas inte i balansräkningen eftersom de är att betrakta som säkerhet för lån. Belopp som motsvarar erlagd köpeskilling redovisas som en fordran. Skillnaden mellan repans båda likvidbelopp (avista och termin) periodiseras över repans löptid.

Transaktioner som genomförs inom ramen för avtal om automatiserade repor redovisas i balansräkningen endast om säkerheten ställts i form av konstanter som betalats in till ett konto hos Riksbanken.

Sedlar och mynt

Balansräkningsposten Utelöpande sedlar och mynt motsvaras av det nominella värdet och beräknas genom att värdet motsvarande de sedlar och mynt som Riksbanken har tagit emot från tillverkarna reduceras dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som ingår i Riksbankens lager, dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som Riksbanken har makulerat och avskrivit. Utelöpande sedlar och mynt som har upphört att vara lagliga betalningsmedel förs till resultaträkningen senast då dessa inte längre löses in av Riksbanken. De ska dock föras till resultaträkningen tidigare om endast ett mindre belopp förväntas återstå att lösa in och Riksbanken samtidigt gör en avsättning för detta belopp. Utelöpande minnesmynt och minnessedlar ska föras till resultaträkningen när utgåvan varit utelöpande i över tio år.

Resultatavräkning

Realiserade vinster och realiserade förluster förs till resultaträkningen.

Orealiserade vinster förs till ett värderegleringskonto i balansräkningen.

Orealiserade förluster förs till resultaträkningen om de överstiger orealiserade vinster som eventuellt sedan tidigare finns bokförda på det korresponderande värderegleringskontot. Orealiserade förluster som förs till resultaträkningen får inte återföras mot nya orealiserade vinster de påföljande åren. Orealiserade förluster i ett visst värdepapper, en viss valuta eller guld nettas inte mot orealiserade vinster i andra värdepapper, valutor eller guld.

Överkurser och underkurser på förvärvade värdepapper beräknas och redovisas som en del av ränteintäkterna och skrivs av under värdepapperens återstående löptid.

Värderingsjusteringar avseende IMF:s tillgodohavanden i svenska kronor avräknas mot de valutakursomvärderingar som är hänförliga till Riksbankens kvot i IMF. Kontoinnehavet i svenska kronor har IMF valutakursräskrat mot

SDR, vilket innebär att det uppstår valutakursomräkningar. Denna princip innebär att kronkontoinnehavet värderas som om det vore i SDR i stället för i svenska kronor.

Transaktionskostnader

För guld, instrument i utländsk valuta och värdepapper används genomsnittsmetoden dagligen för att fastställa anskaffningskostnaden för sålda poster när valutakurs- och priseffekter beräknas. Vid nettoförvärv av valutor och guld läggs den genomsnittliga anskaffningskostnaden för dagens förvärv av varje enskild valuta och guld till den föregående dagens innehav så att ett nytt vägt genomsnitt av valutakursen eller guldpriset erhålls. Vid nettoförsäljning beräknas det realiserade resultatet baserat på den genomsnittliga anskaffningskostnaden den föregående dagen för innehavet i fråga.

Derivatinstrument

Derivatinstrument värderas kontrakt för kontrakt inom varje grupp av derivatinstrument. Grupper med ett positivt värde redovisas som en tillgång och grupper med ett negativt värde som en skuld.

Valutaterminer bokförs till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. På affärsdagen bokförs såld valuta, multiplicerad med skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den genomsnittliga anskaffningskursen, som realiserat resultat.

Avistaledet i valutaswappar bokförs på likviddagen till affärsdagens valutakurs (avista). Terminsledet i valutaswappar bokförs på samma sätt som valutaterminer, det vill säga till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. Till skillnad från vid valutaterminer uppkommer inga realiserade valutakursresultat vid bokföring av valutaswappar.

Futurekontrakt bokförs dagligen som realiserat resultat till ett belopp som motsvarar det värde som beräknats vid den dagliga avräkningen.

Balansräkning

Miljoner kronor

Tillgångar		2021-12-31	2020-12-31
Guld	Not 1	66 680	62 897
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige			
Fordringar på IMF	Not 2	102 794	43 102
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	Not 3	392 994	373 084
		495 788	416 186
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner			
Strukturella transaktioner	Not 4	19 000	167 500
Utlåningsfacilitet	Not 5	68	–
		19 068	167 500
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige	Not 6	974 712	640 836
Övriga tillgångar			
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 7	576	596
Finansiella tillgångar	Not 8	554	552
Derivatinstrument	Not 9	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 10	6 725	5 271
Övriga tillgångar	Not 11	146	148
		8 001	6 567
Summa tillgångar		1 564 249	1 293 986

Skulder och eget kapital		2021-12-31	2020-12-31
Utelöpande sedlar och mynt			
Sedlar	Not 12	58 315	59 717
Mynt	Not 13	3 147	3 136
		61 462	62 853
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner			
Inlåningsfacilitet	Not 14	588 068	494 574
Finjusterande transaktioner	Not 15	–	–
		588 068	494 574
Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige			
	Not 16	108	194
Emitterade skuldcertifikat			
	Not 17	535 007	380 002
Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige			
	Not 18	806	349
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige			
	Not 19	8 363	1 648
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige			
	Not 20	126 651	173 791
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige			
	Not 21	–	–
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF			
	Not 22	82 280	26 592
Övriga skulder			
Derivatinstrument	Not 23	–	–
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 24	845	1 138
Övriga skulder	Not 25	65	47
		910	1 185
Avsättningar			
	Not 26	5 435	5 449
Värderegleringskonton			
	Not 27	88 707	74 061

Tabellen fortsätter på nästa sida.

Skulder och eget kapital		2021-12-31	2020-12-31
Eget kapital			
Grundfond	Not 28	1 000	1 000
Reserver	Not 29	65 488	76 561
		66 488	77 561
Årets resultat		-36	-4 273
Summa skulder och eget kapital		1 564 249	1 293 986

Resultaträkning

Miljoner kronor

		2021	2020
Ränteintäkter	Not 30	4 557	6 478
Räntekostnader	Not 31	-1 645	-2 840
Nettoreultat av finansiella transaktioner, nedskrivningar och riskavsättningar	Not 32	-2 165	-7 042
Avgifts- och provisionsintäkter	Not 33	129	104
Avgifts- och provisionskostnader	Not 34	-23	-19
Erhållna utdelningar	Not 35	110	-
Övriga intäkter	Not 36	59	48
Summa nettointäkter		1 022	-3 271
Personalkostnader	Not 37	-546	-497
Administrationskostnader	Not 38	-441	-431
Avskrivningar av materiella och immateriella an- läggningstillgångar	Not 39	-65	-71
Sedel- och myntkostnader	Not 40	-6	-3
Summa kostnader		-1 058	-1 002
Årets resultat		-36	-4 273

Kassaflödesanalys

Miljoner kronor

	2021-12-31	2020-12-31
LÖPANDE VERKSAMHET		
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens resultat</i>		
Erhållna räntor	3 184	6 049
Betalda räntor	-1 984	-3 148
Erhållet netto av finansiella transaktioner	2 781	15 417
Erhållna avgifter och provisioner	129	104
Betalda avgifter och provisioner	-23	-19
Övriga inbetalningar	42	48
Betalda förvaltningskostnader	-1 007	-943
	3 122	17 508
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens tillgångar</i>		
Fordringar på IMF	-51 902	-10 909
Värdepapper i utländsk valuta	3 722	58 428
Strukturella transaktioner	148 500	-167 500
Värdepapper i svenska kronor	-348 792	-275 248
Övriga tillgångsposter	-71	134
	-248 543	-395 095
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens skulder</i>		
Utelöpande sedlar och mynt	-1 374	-635
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner	93 494	376 908
Emitterade skuldcertifikat	155 005	65 058
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	6 715	-2 092
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	-57 160	578
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	-	-10 575
Övriga skuldposter	56 199	7 536
	252 879	436 778
Kassaflöde från den löpande verksamheten	7 458	59 191

Tabellen fortsätter på nästa sida

	2021-12-31	2020-12-31
INVESTERINGSVERKSAMHET		
Förvärv och avyttringar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-45	-35
Förvärv och avyttringar av finansiella tillgångar	-2	-20
Erhållen utdelning	110	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	63	-55
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Inleverans till statskassan	-6 800	-5 300
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-6 800	-5 300
Periodens kassaflöde	721	53 836
Likvida medel vid periodens början	87 673	42 151
Kassaflöde från den löpande verksamheten	7 458	59 191
Kassaflöde från investeringsverksamheten	63	-55
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-6 800	-5 300
Kursdifferens i likvida medel	8 084	-8 314
Likvida medel vid periodens slut	96 478	87 673
Specifikation av likvida medel		
Bankkonton, bankutlåning och utlåningsrepor i utländsk valuta, se not 3	96 410	87 673
Utlåningsfacilitet	68	-
Summa likvida medel	96 478	87 673

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar under perioden samt likvida medel vid periodens början och slut. Analysen delas in i betalningar från den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten.

Riksbanken kan i teorin skapa en obegränsad mängd likviditet i den nationella valutan. I praktiken begränsas Riksbankens kapacitet att skapa likviditet i den nationella valutan av mängden tillgångar Riksbanken accepterar som säkerheter i sin utlåning och mängden tillgångar Riksbanken kan köpa alternativt placera i.

Den löpande verksamheten

Kassaflöden som är hänförliga till den löpande verksamheten kommer från Riksbankens huvudsakliga verksamhet. Kassaflödet från den löpande verksamhetens resultat utgår från Riksbankens bokförda resultat. Justeringar görs för poster som inte påverkar kassaflödet eller inte hör till den löpande verksamheten. Därutöver ingår kassaflödespåverkande förändringar av sådana balansräkningsposter som ingår i den löpande verksamheten.

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten består av förvärv och försäljningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar samt de aktier och andelar som redovisas under posten Finansiella tillgångar. Därutöver ingår betald utdelning från aktie- och andelsinnehavet.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten består av förändringar i det egna kapitalet som normalt sker genom utdelning, även kallad inleverans till statskassan.

Noter

Miljoner kronor

Sifferuppgifter inom parentes avser 2020.

Not 1 Guld

	2021-12-31	2020-12-31
Kvantitet		
Uns (miljoner)	4,0421	4,0421
Pris		
Amerikanska dollar/uns	1 824,8460	1 895,5374
Kronor/amerikanska dollar	9,0400	8,2091
Bokfört värde	66 680	62 897

Per den 31 december 2021 innehar Riksbanken 4 miljoner uns (troy/oz) guld (4), vilket motsvarar 125,7 ton. Under 2021 avyttrades inget guld.

Not 2 Fordringar på IMF

	2021-12-31	2020-12-31
Särskilda dragningsrätter	84 762	27 301
Reservposition i IMF		
Insatskapital (kvot)	56 121	52 381
IMF kronkonto	–41 585	–40 360
	14 536	12 021
PRGT (Poverty Reduction and Growth Trust)	2 825	2 637
NAB (New Arrangements to Borrow)	671	1 143
Summa	102 794	43 102

Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) uppgår till 6 691 miljoner SDR (2 309). Ökningen beror på att IMF under 2021 tilldelat Riksbanken och övriga medlemmar fler SDR. Ett belopp motsvarande de SDR som sammanlagt har tilldelats av Internationella valutafonden (IMF) redovisas som skuld (se not 22). Vid utgången av 2021 var SDR-innehavet 196 miljoner högre än tilldelningen, vilket motsvarar 2 482 miljoner kronor.

Under posten Reservposition i IMF nettoredovisas Riksbankens insatskapital (kvoten) i IMF om 4 430 miljoner SDR, med IMF:s konto för svenska kronor. IMF:s konto i svenska kronor är ett skuldkonto som visar hur stor andel av insatskapitalet Riksbanken har betalat in till IMF genom att utnyttja kontokrediterna på detta konto. Nettoredovisningen av dessa poster medför att endast den del av insatskapitalet som IMF använder för utlåning till medlemsländer redovisas som fordran på IMF. Kontoinnehavet i svenska kronor har IMF valutakurssäkrat mot SDR, vilket innebär att det uppstår valutakursräkningar.

Vid utgången av 2021 uppgick Riksbankens PRGT-utlåning till 223 miljoner SDR (223) och NAB-utlåning till 53 miljoner SDR (97).

Vid utgången av 2021 hade Riksbanken dessutom en fordran på IMF om 11,2 miljoner SDR (11,2). Medlen har överförts till IMF genom att IMF löpande gjort avdrag från ränteutbetalningar som avser Riksbankens reservposition i IMF. Riksbanken har löpande bokfört dessa räntebetalningar efter avdrag i resultaträkningen. Därför finns de inte upptagna som fordran på IMF i Riksbankens balansräkning. Medlen var från början avsatta för att användas av IMF vid ränte- och kreditförluster till följd av dröjsmål men kontot hos IMF som Riksbanken har haft dessa medel på upphörde i juni 2021 och medlen flyttades då över till ett interimskonto i avvaktan på beslut om hur de ska användas framöver.

Not 3 Banktillgodohavanden, lån och värdepapper

	2021-12-31	2020-12-31
Bankkonton	15 961	14 876
Bankutlåning	80 449	72 797
Utlåningsrepor	–	–
Obligationer	296 584	285 411
Korta värdepapper	–	–
Summa	392 994	373 084

Banktillgodohavandena och värdepapperen är utgivna i euro, amerikanska dollar, brittiska pund, australiska dollar, kanadensiska dollar, norska kronor, danska kronor och japanska yen. Fördelningen framgår av tabellen nedan. Värdepapperen har värderats till noterade priser.

Valutfördelning över banktillgodohavanden, lån och värdepapper

	2021-12-31	2020-12-31
Euro	76 356	72 492
Amerikanska dollar	252 452	236 344
Brittiska pund	17 511	17 414
Australiska dollar	16 496	16 603
Kanadensiska dollar	16 991	16 985
Norska kronor	8 690	8 692
Danska kronor	4 498	4 554
Japanska yen	0	0
Summa	392 994	373 084

Fördelningen av banktillgodohavanden, lån och värdepapper enligt löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid för banktillgodohavanden, lån och värdepapper

Löptid	Banktillg. och lån	Värdepapper
Upp till 1 månad	78 335	1 625
Över 1 månad, upp till 3 månader	13 559	3 781
Över 3 månader, upp till 1 år	4 516	42 275
Över 1 år, upp till 5 år	–	156 063
Över 5 år	–	92 840
Summa	96 410	296 584

Under 2021 deltog Riksbanken inte i något automatiserat värdepapperslåneprogram.

Not 4 Strukturella transaktioner

Under denna post redovisas Riksbankens utlåning till banker till följd av coronapandemin. Av utlånat belopp avser 16 000 miljoner kronor utlåning till banker för vidareutlåning till företag och 3 000 miljoner kronor avser utlåning på längre löptid på tre respektive sex månader för att underlätta bankernas roll som kreditförsörjare till svenska företag. Räntan för vidareutlåning till företag motsvarar Riksbankens reporänta.

Not 5 Utlåningsfacilitet

Under denna post redovisas utlåning över natten till bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken. Utlåningen sker mot säkerhet, och utlåningsfacilitetsräntan motsvarar Riksbankens reporänta plus 0,10 procentenheter.

Not 6 Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige

Under 2012 började Riksbanken förvärva värdepapper i svenska kronor i syfte att med kort varsel kunna genomföra köp av svenska värdepapper, antingen för att säkerställa den finansiella stabiliteten eller för att bidra till en bättre fungerande transmissionsmekanism vid ett krisläge i det finansiella systemet.

Under året har Riksbanken fortsatt med en rad åtgärder för att mildra de ekonomiska effekterna av pandemin. En av åtgärderna var att fortsätta köpen av värdepapper upp till 700 miljarder kronor med syfte att underlätta kreditförsörjningen och mildra nedgången i ekonomin. Köp har därför gjorts av statsobligationer, statsskuldväxlar, säkerställda obligationer (bostadsobligationer), kommunobligationer och företagsobligationer.

Värdepapperen har värderats till noterade priser.

Fördelning av värdepapper i svenska kronor

	2021-12-31	2020-12-31
Statsskuldväxlar	19 972	–
Statsobligationer	422 368	374 207
Säkerställda obligationer (bostadsobligationer)	413 137	217 019
Kommunobligationer	106 955	46 266
Företagsobligationer	12 280	3 043
Företagscertifikat	–	300
Summa	974 712	640 836

Fördelningen av värdepapper i svenska kronor enligt återstående löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid för värdepapper i svenska kronor

Löptid	Värdepapper
Upp till 1 månad	1 060
Över 1 månad, upp till 3 månader	12 672
Över 3 månader, upp till 1 år	163 665
Över 1 år, upp till 5 år	593 997
Över 5 år	203 318
Summa	974 712

Not 7 Materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2021-12-31	2020-12-31
Byggnader och mark		
Anskaffningsvärde, årets början	616	615
Årets förvärv	2	1
Årets avyttringar	–	–
Anskaffningsvärde, årets slut	618	616
Ack. avskrivningar, årets början	–304	–284
Årets avskrivningar	–19	–20
Årets avyttringar	–	–
Ack. avskrivningar, årets slut	–323	–304
Bokfört värde	295	312
Maskiner och inventarier		
Anskaffningsvärde, årets början	736	725
Årets förvärv	42	34
Årets avyttringar	–5	–23
Anskaffningsvärde, årets slut	773	736
Ack. avskrivningar, årets början	–452	–423
Årets avskrivningar	–45	–52
Årets avyttringar	5	23
Årets nedskrivning	–	–
Ack. avskrivningar, årets slut	–492	–452
Bokfört värde	281	284
Summa bokfört värde	576	596
Taxeringsvärde		
Byggnader	–	–
Mark	–	–

Under posten Byggnader och mark redovisas två fastigheter, huvudkontoret i Stockholm och kontantförsörjningskontoret i Sigtuna kommun (Broby). Fastigheterna klassificeras som specialenheter och är därför inte skattepliktiga.

Årets förvärv 2021 avser bland annat it-applikationer till ett värde av 18 miljoner kronor (19).

I posten Bokfört värde maskiner och inventarier ingår immateriella anläggningstillgångar i form av applikationssystem värda 138 miljoner kronor (147).

Not 8 Finansiella tillgångar

	2021-12-31	2020-12-31
Aktier och andelar		
Bank for International Settlements 17 244 aktier à nominellt 5 000 SDR varav 25 % är inbetalt	441	441
Europeiska centralbanken Andelsvärde 12 092 886,02 euro	110	110
Swift 43 aktier (16)	3	1
Summa	554	552

Centralbanker inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) som inte ingår i eurosystemet är ålagda att betala in 3,75 procent av sin kapitalandel i ECB. Riksbankens kapitalandel uppgick per den 31 december 2021 till 2,9790 procent och ECB:s totala andelskapital till 10 825 007 069,61 euro. Kapitalandelen baseras på respektive lands BNP och antal invånare och beräknas vart femte år. Den inbetalda andelen ska täcka vissa administrationskostnader för deltagande i ECBS. Centralbanker inom ECBS som inte ingår i eurosystemet har ingen rätt att få vinstutdelning från ECB och har heller ingen skyldighet att täcka eventuella förluster hos ECB.

I maj 2021 erlade Riksbanken totalt 154 035 euro för ytterligare 27 stycken aktier i Swift. Swift omfördelar det totala aktieinnehavet mellan medlemmarna minst var tredje år baserat på medlemmarnas betalda swiftavgifter.

Not 9 Derivatinstrument

Under denna post redovisas derivatinstrumentgrupper med positivt värde.

Not 10 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2021-12-31	2020-12-31
Fordringar på IMF	10	8
Obligationer i utländsk valuta	1 307	1 491
Derivatinstrument	–	–
Statsobligationer i svenska kronor	3 240	2 861
Säkerställda obligationer i svenska kronor	1 725	732
Kommunobligationer i svenska kronor	394	156
Företagsobligationer i svenska kronor	27	8
Övrigt	22	15
Summa	6 725	5 271

Not 11 Övriga tillgångar

	2021-12-31	2020-12-31
Personallån	108	128
Kundfordringar	1	1
Momsfordran	7	6
Banktillgodohavanden	30	13
Övrigt	0	0
Summa	146	148

Not 12 Sedlar

	2021-12-31	2020-12-31
1 000 kronor	2 276	2 626
500 kronor	42 049	42 615
200 kronor	4 308	4 529
100 kronor	2 583	2 697
50 kronor	803	831
20 kronor	969	980
Ogiltiga sedlar	5 327	5 439
Summa	58 315	59 717

De utelöpande sedlarna fördelar sig på ovanstående valörer. Posten Ogiltiga sedlar innehåller utelöpande sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av 2013, juni 2016 och juni 2017. Sedlar som har varit ogiltiga i över tio år skrivs normalt av från den utelöpande sedelskulden. Samtidigt görs då en avsättning för det belopp som beräknas återstå att lösa in, och resterande del bokförs som intäkt. Riksbanken får lösa in ogiltiga sedlar om det finns särskilda skäl. Vid utgången av 2021 uppgick värdet på de sedlar som Riksbanken mottagit men ännu inte beslutat att lösa in till 22 miljoner kronor (31).

Not 13 Mynt

	2021-12-31	2020-12-31
10 kronor	2 071	2 085
5 kronor	502	491
2 kronor	370	347
1 krona	204	196
Minnesmynt	–	17
Summa	3 147	3 136

De utelöpande mynten fördelar sig på ovanstående valörer. Under 2021 skrevs posten Minnesmynt av med 17 miljoner kronor (–) avseende en utgåva av minnesmynt som blivit äldre än tio år. Efter denna avskrivning har samtliga utgåvor av minnesmynt skrivits av från myntskulden. Beloppet fördes till posten Övriga intäkter (se not 36).

Not 14 Inlåningsfacilitet

Under denna post redovisas inlåning över natten från Riksbankens penningpolitiska motparter på deras RIX-konton i Riksbanken. Räntan på inlåningsfaciliteten motsvarade under året Riksbankens reporänta minus 0,10 procentenheter. Saldot på dessa konton har under året ökat till följd av Riksbankens tillgångsköp i svenska kronor.

Not 15 Finjusterande transaktioner

Under denna post redovisades inlåning vars syfte var att finjustera likviditeten i banksystemet. De finjusterande transaktionerna upphörde den 9 oktober 2019.

Not 16 Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige

Under denna post redovisas inlåning över natten på RIX-konton från kreditinstitut med huvudkontor eller filial i Sverige men som inte är penningpolitiska motparter. Inlåningsräntan motsvarade under året Riksbankens reporänta minus 0,10 procentenheter.

Not 17 Emitterade skuldcertifikat

Under denna post redovisas Riksbankens emissioner av skuldcertifikat, gjorda med syfte att dra in likviditet från det finansiella systemet. Denna inlåning görs till reporäntan, med en löptid på i regel en vecka. Volymen av utestående Riksbankscertifikat styrs av bankernas efterfrågan upp till en övre gräns som Riksbanken fastställer i syfte att anpassa likviditeten i betalningssystemet till aktuella penningpolitiska beslut. Under större delen av 2020 valde Riksbanken att begränsa volymen av Riksbankscertifikat till 380 000 miljoner kronor, för att låta reserverna i betalningssystemet växa i takt med Riksbankens utlåning och värdepappersköp i kronor. Från och med 4 maj 2021 har emissionsvolymen begränsats till hälften av utestående likviditetsöverskott i RIX, för att se till att det ska finnas gott om extra daglig likviditet i RIX under pandemikrisen samtidigt som marknadens dagslåneräntor kan hållas nära Riksbankens styrränta.

Not 18 Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas inlåning över natten på RIX-konton från centrala motparter eller clearinginstitut med huvudkontor eller filial i Sverige men som inte är penningpolitiska motparter och kreditinstitut. Inlåningsräntan motsvarade under året Riksbankens reporänta minus 0,10 procentenheter.

Not 19 Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisas konton i svenska kronor som Riksbanken håller för andra centralbankers och internationella organisationers räkning. Dessutom redovisas RIX-kontosaldon om 0,1 (0,1) miljoner kronor för deltagare som har huvudkontor eller filial utanför Sverige och som inte är penningpolitiska motparter och kreditinstitut.

Not 20 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas från och med juni 2009 inlåning av utländsk valuta från Riksgälden. Inlåningen har gjorts i syfte att förstärka valutareserven. Riksbanken beslutade i januari 2021 att ersätta den inlånade delen av valutareserven med egenfinansiering genom ökning av skuldposterna inlåningsfacilitet samt emitterade skuldcertifikat. Omvandlingen görs successivt genom köp av valuta för 5 miljarder kronor per månad jämnt fördelat under perioden februari 2021 till och med 31 december 2023 samtidigt som inlåningen från Riksgälden inte förnyas vid förfall. Under året förföll två lån om totalt 5 000 miljoner USD (nominellt) och ett lån om 1 500 miljoner EUR (nominellt) som inte förnyades. Inlåningens valutafördelning framgår av tabellen nedan.

Inlåning av utländsk valuta

	2021-12-31	2020-12-31
Euro från Riksgälden	41 052	55 218
Amerikanska dollar från Riksgälden	85 599	118 573
Kontoinlåning från myndigheter	0	–
Summa	126 651	173 791

Not 21 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisades belopp motsvarande erhållen köpeskilling i utländsk valuta för inlåningsrepor.

Not 22 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Under denna post redovisas Riksbankens skuld motsvarande de särskilda dragningsrätter (SDR) som tilldelats av IMF. Den sammanlagda tilldelningen uppgår till 6 495 miljoner SDR (2 249). Under året tilldelades Riksbanken 4 246 miljoner SDR av IMF. Det aktuella innehavet av SDR uppgår till 6 691 miljoner SDR (2 309) och redovisas under posten Fordringar på IMF (se not 2). Vid utgången av 2021 var SDR-tilldelningen 196 miljoner lägre än innehavet, vilket motsvarar 2 482 miljoner kronor.

Not 23 Derivatinstrument

Under denna post redovisades derivatinstrument med negativt värde.

Not 24 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2021-12-31	2020-12-31
Inlåningsrepor	–	–
Derivatinstrument	–	–
Inlåning Riksgälden	757	1 045
Motpost till särskilda dragningsrätter	8	5
Övrigt	80	88
Summa	845	1 138

Not 25 Övriga skulder

	2021-12-31	2020-12-31
Leverantörsskuld	43	27
Övrigt	22	20
Summa	65	47

Not 26 Avsättningar

	2021-12-31	2020-12-31
Pensionsskuld	59	67
Avskrivna sedlar och minnesmynt	371	378
Trygghetsstiftelsen	5	4
Finansiell riskavsättning	5 000	5 000
Summa	5 435	5 449

Pensionsskulden har beräknats av Statens tjänstepensionsverk (SPV). Av pensionsskulden, inklusive särskild löneskatt, avser 58 miljoner kronor (67) PA-91-pensionärer med avgångsdag före 2003, och 1 miljoner kronor (0) avser personer som från och med 2003 har beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder. Riksbanken löste per den 31 december 2002 in sin pensionsskuld för de personer som vid denna tidpunkt hade en anställning eller rätt till livränta hos Riksbanken. Effekten av försäkringstekniska omvärderingar redovisas som en ökning av pensionsskulden. För 2021 finns det ingen effekt (5) eftersom de försäkringstekniska riktlinjerna var oförändrade mellan 2020 och 2021.

Posten Sedlar och minnesmynt avser den bedömda framtida kostnaden för skuldavskrivna sedlar och minnesmynt som Riksbanken fortfarande kan lösa in.

Posten Trygghetsstiftelsen avser avsättning för kompetensutveckling och kompetensväxling i enlighet med avtal med Trygghetsstiftelsen.

Posten Finansiell riskavsättning avser en riskbuffert för att stärka motståndskraften för framtida förluster.

Not 27 Värderingskonton

	2021-12-31	2020-12-31
Priseffekt	12 448	20 848
Valutakurseffekt	21 376	2 113
Guldvärdeeffekt	54 883	51 100
Summa	88 707	74 061

På särskilda värderingskonton redovisas från och med 2004 realiserade vinster och förluster som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärden och marknadsvärden. Vid övergången till 2004 beslutades att anskaffningsvärdena skulle motsvara marknadsvärdena per den 31 december 2003. Om de realiserade förlusterna överstiger de realiserade vinsterna vid årets slut redovisas

skillnaden i resultaträkningen. Denna beräkning görs värdepapper för värdepapper och valuta för valuta.

Priseffekten består främst av orealiserade värdepappersvinster. Vid beräkningen av Riksbankens vinstdisposition justeras det redovisade resultatet med skillnaden mellan det ingående och det utgående värdet i priseffekten.

Priseffekt

	2021-12-31	2020-12-31
Utländska värdepapper	3 357	9 553
Statsskuldväxlar i svenska kronor	3	–
Statsobligationer i svenska kronor	8 966	10 257
Säkerställda obligationer i svenska kronor	96	868
Kommunobligationer i svenska kronor	17	166
Företagsobligationer i svenska kronor	9	4
Summa	12 448	20 848

Valutakurseffekt

	2021-12-31	2020-12-31
Amerikanska dollar	13 080	–
Euro	553	–
Brittiska pund	1 447	–
Japanska yen	–	0
Australiska dollar	1 410	967
Kanadensiska dollar	1 643	–
Särskilda dragningsrätter	2 574	1 146
Norska kronor	561	–
Danska kronor	108	–
Summa	21 376	2 113

Not 28 Grundfond

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en grundfond som uppgår till 1 000 miljoner kronor.

Not 29 Reserver

	2021-12-31	2020-12-31
Reservfond	500	500
Dispositionsfond	40 345	53 682
Resultatutjämningsfond	24 643	22 379
Summa	65 488	76 561

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en reservfond som uppgår till 500 miljoner kronor och en dispositionsfond. Dispositionsfonden och resultatutjämningsfonden används sedan 1988 enligt riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition som fastställdes samma år. Därutöver har dispositionsfonden

använts till att bokföra uppskrivningsbelopp vid uppskrivning av tillgångar. Uppskrivningsbeloppen i tabellen nedan har justerats vid försäljningar och avskrivningar av de uppskrivna tillgångarna. Riksbankens guldinnehav skrevs upp till marknadsvärdet med 12 686 miljoner kronor den 31 december 1998. Anläggningstillgångarna aktiverades med 654 miljoner kronor i balansräkningen 1994, vilket motsvarade anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Under 2021 omfördes från delposten Uppskrivning av anläggningstillgångar till Övrigt 2 miljoner kronor (2) till följd av årets avskrivningar av de uppskrivna anläggningstillgångarna. Värdet på BIS-aktierna skrevs upp med 235 miljoner kronor 1996 för att motsvara marknadsvärdet på det guld som erlades som likvid för aktietilldelningen samma år.

Dispositioner och uppskrivningar

	2021-12-31	2020-12-31
<i>Vinstdisposition sedan 1988:</i>		
Valutakurseffekt	4 655	17 991
Guldvärdeeffekt	7 356	7 356
Övrig vinstdisposition	19 667	19 669
<i>Uppskrivning av tillgångar:</i>		
Guldinnehav	8 604	8 604
Anläggningstillgångar	43	46
BIS-aktier	235	235
<i>Övrigt</i>	-215	-219
Summa	40 345	53 682

Förändringen av posterna Grundfond, Reserver och Årets resultat förklaras av tabellen nedan.

Förändring av posterna Grundfond, Reserver och Årets resultat

	Grundfond	Reserver	Årets resultat
Saldo den 31 december 2019	1 000	56 210	25 651
Inleverans till statskassan	-	-	-5 300
<i>Överföring till/från:</i>			
Resultatutjämningsfond	-	16 184	-16 184
Dispositionsfond	-	4 167	-4 167
Årets resultat	-	-	-4 273
Saldo den 31 december 2020	1 000	76 561	-4 273
Inleverans till statskassan	-	-	-6 800
<i>Överföring till/från:</i>			
Resultatutjämningsfond	-	2 264	-2 264
Dispositionsfond	-	-13 337	13 337
Årets resultat	-	-	-36
Saldo den 31 december 2021	1 000	65 488	-36

Not 30 Ränteutäkter

	2021	2020
<i>Från utländska tillgångar:</i>		
SDR	25	60
Reservposition i IMF	7	18
PRGT (Poverty Reduction and Growth Trust)	2	1
NAB (New Arrangements to Borrow)	0	3
Bankkonton	–	–
Bankutlåning	53	352
Utlåningsrepor	–	36
Obligationer	2 346	4 254
Korta värdepapper	0	21
Derivatinstrument	0	–
	2 433	4 745
<i>Från inhemska tillgångar och skulder:</i>		
Strukturella transaktioner	57	13
Statsobligationer i svenska kronor	912	1 142
Säkerställda obligationer i svenska kronor	480	169
Kommunobligationer i svenska kronor	89	25
Företagsobligationer i svenska kronor	41	2
Företagscertifikat i svenska kronor	1	16
Negativ ränta inlåningsfacilitet	541	345
Negativ ränta emitterade skuldcertifikat	0	18
Personallån	1	2
Korrespondentkonton (Loro)	2	1
	2 124	1 733
Summa	4 557	6 478

Not 31 Räntekostnader

	2021	2020
<i>Från utländska skulder och tillgångar:</i>		
Inlåning Riksgälden	–1 525	–2 701
Inlåningsrepor	–	–33
Motpost till särskilda dragningsrätter	–25	–59
Derivatinstrument	–	–1
Bankkonton	–60	–44
Övrigt	–	–2
<i>Från inhemska tillgångar:</i>		
Statsskuldväxlar	–35	–
Summa	–1 645	–2 840

Not 32 Nettoresultat av finansiella transaktioner, nedskrivningar och riskav-sättningar

	2021	2020
<i>Priseffekt:</i>		
Realiserat resultat utländska värdepapper	1 488	11 543
Nedskrivning utländska värdepapperspriser	-2 049	-212
Realiserat resultat inhemska värdepapper	-	-11
Nedskrivning inhemska värdepapperspriser	-2 897	-25
	-3 458	11 295
<i>Valutakurseffekt:</i>		
Realiserade valutakurseffekter	1 293	3 886
Nedskrivning valutor	-	-17 223
	1 293	-13 337
<i>Guldvärdeeffekt:</i>		
Realiserade guldvärdeeffekter	-	-
Nedskrivning guld	-	-
	-	-
<i>Finansiell riskavsättning:</i>		
Finansiell riskavsättning	-	-5 000
	-	-5 000
Summa	-2 165	-7 042

Vid årets slut gjordes prisnedskrivning av de obligationsinnehav vars marknadspris vid årets utgång understeg anskaffningspriset. Vid årsskiftet fanns inget nedskrivningsbehov avseende Riksbankens guld- och valutainnehav.

Posten Finansiell riskavsättning avser kostnad för avsättning till Riksbankens finansiella riskbuffert. Denna riskbuffert avser att stärka motståndskraften för framtida förluster. För 2021 gjordes ingen avsättning eftersom Riksbanken inte redovisar någon vinst före avsättningen.

Vid beräkningen av Riksbankens vinstutdelning exkluderas valutakurseffekten från det redovisade resultatet. Valutakurseffekten uppdelad på valuta framgår av tabellen nedan.

Valutakurseffekt uppdelad på valuta

	2021-12-31	2020-12-31
<i>Realiserade valutakurseffekter:</i>		
Amerikanska dollar	816	300
Euro	34	4 731
Brittiska pund	83	293
Japanska yen	-	-
Australiska dollar	174	292
Kanadensiska dollar	103	256
Särskilda dragningsrätter	29	-1 984
Norska kronor	53	-8

	2021-12-31	2020-12-31
Danska kronor	1	6
	1 293	3 886
<i>Nedskrivning valutor:</i>		
Amerikanska dollar	–	15 453
Euro	–	512
Brittiska pund	–	39
Japanska yen	–	–
Australiska dollar	–	–
Kanadensiska dollar	–	716
Särskilda dragningsrätter	–	–
Norska kronor	–	320
Danska kronor	–	183
	–	–17 223
Summa	1 293	–13 337

Not 33 Avgifts- och provisionsintäkter

Posten innefattar års- och transaktionsavgifter för RIX-systemet med 129 miljoner kronor (104).

Not 34 Avgifts- och provisionskostnader

Posten innefattar främst depå- och transaktionskostnader för valutareservförvaltningen.

Not 35 Erhållna utdelningar

Under 2021 erhöll Riksbanken en utdelning från BIS på 110 miljoner kronor (0).

Not 36 Övriga intäkter

	2021	2020
Ersättning för inlösen av ogiltiga sedlar	4	4
Mottagna ej inlösta kontanter	34	32
Ersättning för infärgade sedlar m.m.	0	0
Skrotförsäljning	–	0
Skuldavskrivna minnesmynt	17	–
Sida	2	2
Ersättning vid avyttring av maskiner och inventarier	–	7
Övrigt	2	3
Summa	59	48

Intäkterna från Sida avser ersättning för expert hjälp till centralbanker i några utvecklingsländer (se rutan Internationella åtaganden). Under 2021 skrevs

posten utelöpande mynt av med 17 miljoner kronor (-). Avskrivningen gällde en utgåva av minnesmynt som blivit äldre än tio år.

Not 37 Personalkostnader

	2021	2020
Löner och andra ersättningar	-317	-286
Tillgångsförda löner	-	-
Sociala avgifter	-98	-89
	-415	-375
Pensionspremier	-94	-83
Pensionsutbetalningar	-6	-7
Förändring av pensionskulden	7	2
Särskild löneskatt	-25	-22
	-118	-110
Utbildning	-3	-2
Personalrepresentation	0	0
Övrigt	-10	-10
	-13	-12
Summa	-546	-497

Pensionspremier har utbetalats i enlighet med pensionsavtal för arbetstagare hos staten med flera, PA 16.

Posten Pensionsutbetalningar avser utbetalningar dels till pensionärer med avgångsdag före 2003, dels till personer som från och med 2003 har beviljats delpension eller pensionsersättning före 65 års ålder.

Löner och andra ersättningar till ledamöterna i direktionen uppgick under 2021 till 14,9 miljoner kronor (14,5), fördelat enligt följande:

Löner och ersättningar till ledamöterna i direktionen

	2021	2020
Stefan Ingves	2,2	2,0
Cecilia Skingsley	2,7	2,7
Martin Flodén	2,5	2,4
Per Jansson	2,5	2,5
Henry Ohlsson	2,5	2,5
Anna Breman	2,5	2,4
Summa	14,9	14,5

Därutöver fick riksbankschefen under 2020 ett styrelsearvode om 1,0 miljoner kronor (1,1) från Bank for International Settlements (BIS). I enlighet med fullmäktiges beslut görs avdrag från riksbankschefens bruttolön med ett belopp som motsvarar styrelsearvodet från BIS. Inget avdrag görs dock, enligt fullmäktiges beslut, för den pension som riksbankschefen erhåller från IMF.

Fullmäktige beslutade den 28 oktober 2011 att direktionsledamöter under den lagstiftade karensperioden efter att anställningen har upphört ska få full lön i högst sex månader, dock med avräkning för eventuella inkomster av annan tjänst under tiden.

Fullmäktige har beslutat att förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning ska tillämpas på samtliga nuvarande direktionsledamöter med undantag av Anna Breman. För Anna Breman har fullmäktige beslutat att den nya förordningen (2016:411) om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer ska tillämpas.

Stefan Ingves kan enligt rådande ordning komma att få en viss pension från BIS. Denna betalas ut till styrelseledamöter som har innehaft sitt uppdrag i BIS i minst fyra år, men först när de har uppnått 65 års ålder. Pensionen beräknas på basis av utbetalda styrelsearvoden och uppgår till 1,82 procent av dessa.

Not 38 Administrationskostnader

	2021	2020
Information, extern representation	-2	-2
Transport, resor	-2	-4
Konsultuppdrag	-100	-91
Övriga externa tjänster	-119	-120
It-drift	-141	-147
Ekonomipris	-19	-21
Kontors- och fastighetsdrift	-45	-34
Övrigt	-13	-12
Summa	-441	-431

I informationskostnaderna ingår kostnader för Riksbankens löpande publikationer, bland annat de penningpolitiska rapporterna, de finansiella stabilitetsrapporterna och årsredovisningen.

Kostnaderna för representation uppgick till 0,2 miljoner kronor (0,4).

I posten Transport, resor ingår förutom resekostnader även kostnader för Riksbankens transporter av sedlar och mynt.

Konsultkostnaderna uppgick till 100 miljoner kronor (91). I detta belopp ingår bland annat kostnaderna för it-konsulter inklusive E-kronan om 71 miljoner kronor (63).

Inom Övriga externa tjänster är kostnaden för statistikleveranser om 81 miljoner kronor (81) den enskilt största posten. Den avser främst ersättning till SCB som tagit fram bland annat betalningsbalans- och finansmarknadsstatistik. Dessutom ingår ett revisionsarvode till Riksrevisionen och fullmäktiges revisorer med 2 miljoner kronor (2).

I posten it-drift ingår bland annat licenskostnader om 62 miljoner kronor (54) och kostnader för it-tjänster om 75 miljoner kronor (87). Kostnaderna för it-tjänster har minskat 2021. Under 2019 och till viss del 2020 genomfördes

det extra satsningar på stärkt beredskap (informationssäkerhet och krisberedskap).

I posten Ekonomipris ingår prissumman om 10 miljoner kronor (10) och administrationskostnaderna för detta pris om 9 miljoner kronor (11).

De största posterna inom kostnadsgruppen Kontors- och fastighetsdrift består av ombyggnad och underhåll av Riksbankens lokaler om 14 miljoner kronor (11) och lokalhyror om 9 miljoner kronor (5).

Not 39 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

Under denna post redovisas planenliga avskrivningar av de materiella och immateriella anläggningstillgångarna.

Not 40 Sedel- och myntkostnader

De totala inköpen för sedlar och mynt 2021 uppgick till 6 miljoner kronor (3). Inga sedlar levererades under 2021 (-). Mynt köptes in för 6 miljoner kronor (3). Inga minnesmynt köptes in under 2021 och 2020.

Not 41 Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser m.m.

Ställda säkerheter

- Vid utgången av 2021 har inga värdepapper ställts som säkerhet i samband med utländska värdepappersrepor (-).

Ansvarsförbindelser

- Vid utgången av 2021 fanns inga utestående ersättningskrav (-).
- Riksbanken har ett åtagande mot Nobelstiftelsen att årligen ställa medel till förfogande för att dela ut ett pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne och att stå för administrationskostnaderna för detta pris. Åtagandet uppgick för 2021 till 19 miljoner kronor (21). Förutom den ursprungliga donationen ger Riksbanken sedan 2018 ett tilläggsbidrag för att täcka Nobelstiftelsens kostnader för priset, vilket för 2021 uppgick till 3 miljoner kronor.
- Riksbanken har förbundit sig att till KPA Pensionsförsäkring AB betala kompletteringsersättning om så krävs på grund av värdesäkring av de pensionsförmåner som den försäkrade har rätt till. Åtagandet avser personal som 1971 övergick från Riksbanken till AB Tumba Bruk (numera Crane AB).

Utlånings- och växlingsåtaganden mot IMF

- Vid utgången av 2021 uppgick Riksbankens återstående utlånings- och växlingsåtaganden till 310 374 miljoner kronor (215 053); se tabellen och beskrivningen nedan.

Återstående utlånings- och växlingsåtaganden mot IMF

	2021-12-31	2020-12-31
<i>Särskilda dragningsrätter</i>		
Avtalat åtagande (2*tilldelning)	164 560	53 184
SDR-tilldelning (se not 2)	82 280	26 592
SDR-innehav (se not 2)	-84 762	-27 301
Återstående	162 078	52 475
<i>Insatskapital (kvot)</i>		
Avtalat åtagande (Insatskapital se not 2)	56 121	52 381
Reservposition (se not 2)	-14 536	-12 021
Återstående	41 585	40 360
<i>PRGT-avtal</i>		
Avtalat åtagande	12 668	11 824
PRGT utlåning (se not 2)	-2 825	-2 637
Återstående	9 843	9 187
<i>NAB</i>		
Avtalat åtagande	57 151	26 675
NAB utlåning (se not 2)	-670	-1 143
Återstående	56 481	25 532
<i>Kreditavtal</i>	40 387	87 499
Totalt återstående åtagande	310 374	215 053

Särskilda dragningsrätter

Åtagandet som gäller särskilda dragningsrätter innebär att Riksbanken, enligt IMF-stadgarna, kan bli ålagd att köpa särskilda dragningsrätter (SDR) mot utländsk valuta till ett belopp som innebär att Riksbankens sammanlagda innehav av SDR uppgår till högst 300 procent av den ordinarie tilldelningen, det vill säga ett tilldelat belopp om 82 280 miljoner kronor (26 592) plus två gånger det tilldelade beloppet om 164 560 miljoner kronor (53 184). Inom detta åtagande ryms även Riksbankens stående arrangemang att, om IMF så begär, köpa respektive sälja SDR mot betalning i amerikanska dollar eller euro inom ett spann mellan 50 och 150 procent av Riksbankens sammanlagda nettotilldelning av SDR. Eftersom Riksbankens innehav av SDR uppgår till 84 762 miljoner kronor (27 301), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 162 078 miljoner kronor (52 475).

Insatskapitalet

Riksbankens maximala åtagande avseende insatskapitalet uppgår till det totala insatskapitalet 4 430 miljoner SDR (4 430), vilket motsvarar 56 121 miljoner

kronor (52 381). Eftersom den andel av det totala insatskapitalet som har betalats in i utländsk valuta, det vill säga reservpositionen, uppgick till 14 536 miljoner kronor (12 021) vid utgången av 2021 så uppgår det återstående åtagandet till 41 585 miljoner kronor (40 360), vilket motsvarar saldot på IMF:s kronkonto.

PRGT-avtal

Riksbanken slöt i november 2016 ett avtal om utlåning till IMF av högst 500 miljoner SDR och i juli 2020 om ytterligare 500 miljoner SDR, vilket motsvarar 12 668 miljoner kronor (11 824), under ett program benämnt Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT). Eftersom Riksbankens PRGT-utlåning vid årsskiftet uppgick till 2 825 miljoner kronor (2 637), se not 2, så uppgår det återstående åtagandet till 9 843 miljoner kronor (9 187). De medel som Riksbanken lånar ut i programmet kan utnyttjas av IMF för vidareutlåning till låginkomstländer.

NAB

Åtagandet avseende Riksbankens NAB-avtal (New Arrangements to Borrow) med IMF innebär att Riksbanken är skyldig att till IMF låna ut ett belopp som uppgår till högst 4 511 miljoner SDR (2 256), vilket motsvarar 57 151 miljoner kronor (26 675). Eftersom Riksbankens NAB-utlåning vid årsskiftet uppgick till 670 miljoner kronor (1 143), se not 2, så uppgår det återstående åtagandet till 56 481 miljoner kronor (25 532).

Detta avtal aktiveras endast under särskilda omständigheter och syftar till att tillfälligt förstärka IMF:s utlåningskapacitet utöver de medel som är tillgängliga under posten Insatskapitalet. Från och med den 1 januari 2021 förlängdes – med riksdagens medgivande – Riksbankens åtagande under NAB med ytterligare en femårsperiod.

Kreditavtal

I april 2017 slöt Riksbanken, efter riksdagens medgivande, ett avtal om att ge kredit till IMF med ett belopp om 7 400 miljoner SDR. För att IMF ska kunna nyttja det nya avtalet krävs det att IMF:s kvarvarande medel för utlåning understiger en nedre gräns om 100 000 miljoner SDR. Därutöver krävs även att långivarna, som tillsammans håller 85 procent av de utlovade låneresurserna, godkänner att avtalen aktiveras. Från och med den 1 januari 2021 gäller – med riksdagens medgivande – ett nytt bilateralt avtal med IMF. Det nya avtalet avser ett belopp om 3 188 miljoner SDR vilket motsvarar 40 387 miljoner kronor.

Utbetalningsavtal

- Riksbanken har åtagit sig att tre månader efter eventuell anfordran till BIS betala återstående 75 procent av det nominella värdet av Riksbankens aktieinnehav i BIS. Åtagandet uppgick vid utgången av 2021 till 65 miljoner SDR (65), vilket motsvarar 823 miljoner kronor (769).
- Riksbanken har under 2020 tecknat ett swapavtal med Norges Bank som innebär att Norges Bank efter särskild överenskommelse kan låna svenska kronor i utbyte mot norska kronor.

Eventualtillgångar

- Vid utgången av 2021 fanns det inga utestående ersättningsanspråk (-).

Inlåningsavtal

- BIS har utfärdat en kreditförklaring som inte är bindande enligt vilken BIS, på begäran av Riksbanken, efter särskild överenskommelse kan låna ut utländsk valuta till Riksbanken. Denna kreditförklaring förlängdes under 2021 och gäller till den 27 april 2022.
- Riksbanken har ett avtal med BIS som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan göra repotransaktioner med BIS i värdepapper denominerade i amerikanska dollar, euro och brittiska pund. Detta avtal förlängdes under 2021 och löper ut den 13 juli 2022.
- Riksbanken har ett swapavtal med ECB som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan låna euro i utbyte mot svenska kronor.
- Riksbanken har under 2020 tecknat ett swapavtal med Norges Bank som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan låna norska kronor i utbyte mot svenska kronor.

Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden

Av tabellen nedan framgår Riksbankens nettointäkter och kostnader fördelade på verksamhetsområden. Uppgifterna anges i miljoner kronor.

Verksamhets- område	2021			2020		
	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat
Penningpolitik	1	-178	-177	2	-184	-182
Finansiell stabilitet	112	-165	-53	3	-169	-166
Betalningar	184	-363	-179	148	-337	-189
Varav						
<i>Betalningssystem</i>	129	-112	17	104	-100	4
<i>Kontantförsörjning</i>	55	-146	-91	44	-150	-106
<i>Utv. och analys</i>	0	-105	-105	0	-87	-87
Tillgångsförvaltning	721	-203	518	1 574	-158	1 416
Statistik	0	-127	-127	0	-130	-130
Ekonomipris och fullmäktige m.m.	4	-22	-18	-4 998	-24	-5 022
Summa	1 022	-1 058	-36	-3 271	-1 002	-4 273

De fördelade andelarna ska så nära som möjligt spegla den verkliga förbrukningen av de resurser som tas i anspråk inom varje verksamhetsområde. Principen är att kostnaderna och intäkterna i så hög grad som möjligt direkt ska föras till respektive verksamhetsområde utan inblandning av någon fördelningsnyckel.

Betalningssystemets kostnader ska finansieras av avgifter från deltagarna. Tillgångsförvaltningen ska ge så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till uppdraget och den risk som tas. För övriga verksamhetsområden finns det inget krav på kostnadstäckning.

Fördelningsmodellen utgår från uppställningen i resultat- och balansräkningen, där Riksbankens resultat för 2021 uppgår till -36 miljoner kronor (-4 273) och Riksbankens tillgångar och skulder till 1 564 249 miljoner kronor (1 293 986) per 2021-12-31. Under 2021 gjordes inga riskavsättningar. Riskavsättningen som gjordes 2020 om -5 000 miljoner kronor har flyttats från Tillgångsförvaltningens resultat till Nettointäkter för Ekonomipris och fullmäktige m.m. Detta för att riskavsättningen inte är en del av den aktiva förvaltningen.

Fördelning av kostnader

Personalkostnader, exklusive it-personal

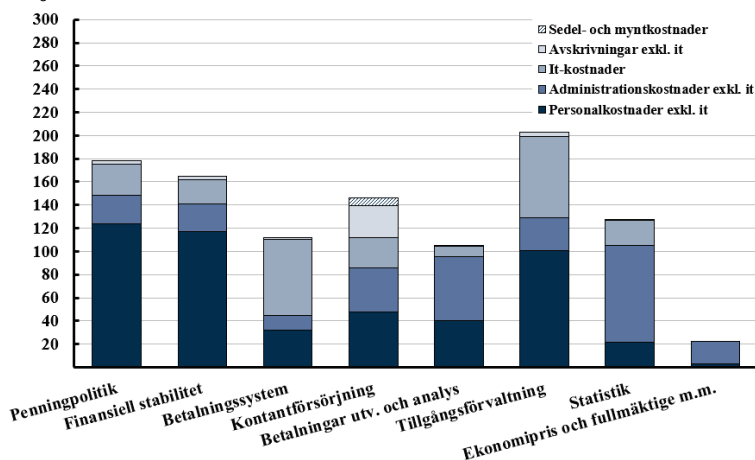
Personalkostnaderna för de medarbetare som är direkt involverade i ett verksamhetsområde har fördelats utifrån den faktiska lönekostnaden. Lönekostnaderna för de medarbetare som ingår i stödfunktionerna har fördelats med hjälp av en fördelningsnyckel. Den oftast använda nyckeln utgörs av antalet direkt involverade medarbetare i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Totalt är cirka 266 medarbetare, eller 64 procent av totalt 416, direkt involverade i något verksamhetsområde. De resterande 150 medarbetarna finns inom stödfunktionerna, främst it, kommunikation och internservice.

Administrationskostnader, exklusive it-kostnader

Riksbankens processredovisning innebär att administrationskostnaderna fördelas direkt per verksamhetsområde vid fakturaregistreringen.

En stor del av Riksbankens kostnader är dock gemensamma kostnader, till exempel kostnader för lokaler, fastighetskötsel, säkerhet och bevakning. Dessa kan inte direktfördelas utan har fördelats med hjälp av fördefinierade nycklar, som oftast består av antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden.

Fördelning av kostnadslag per verksamhetsområde 2021, miljoner kronor

Källa: Riksbanken.

Avskrivningar, exklusive it-relaterade investeringar

Avskrivningarna är direkt fördelade på det verksamhetsområde som respektive anläggning stöder eller fördelade med fördefinierade nycklar.

Sedel- och myntkostnader

Kostnaderna för inköp av sedlar och mynt uppgick 2021 till 6 miljoner kronor (3). Kostnaderna belastar i sin helhet verksamhetsområdet Kontantförsörjning.

It-kostnader

Med it-kostnader avses it-verksamhetens kostnader. Denna verksamhet är förlagd till avdelningen för verksamhetssupport. Modellen för fördelning av it-kostnaderna bygger i huvudsak på följande princip. Kostnaderna för arbetsplatser, datalagring och bassystem fördelas utifrån antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Kostnaderna för applikationsdrift av verksamhetssystemen samt övriga it-kostnader (personal, konsulter, licenser med mera) fördelas utifrån verksamhetssystemets fasta kostnader för applikationsdrift genom den totala fasta kostnaden för applikationsdrift för alla verksamhetssystem. Avskrivningar för verksamhetssystem som tillhör ett eller flera verksamhetsområden fördelas direkt till respektive system.

Fördelning av nettointäkter

Intäkterna har förts till det verksamhetsområde som ansvarar för dem. Hän-syn har därför till exempel inte tagits till att seignoraget har sitt ursprung i kontantförsörjningen, utan seignorageintäkterna har fördelats till tillgångsförvaltningen. Seignoraget för 2021 uppgick till 150 miljoner kronor (972).

Nettointäkterna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet utgörs främst av utdelningen från Riksbankens innehav av BIS-aktier.

De nettointäkter för tillgångsförvaltningen som redovisas i resultaträkningen uppgick till 721 miljoner kronor (1 574). Den totala avkastningen från Riksbankens tillgångsförvaltning för 2021 uppgick till 15 367 miljoner kronor (-6 484). 2020 års riskavsättning på 5 000 miljoner kronor redovisas under nettointäkter för Ekonomipris, fullmäktige m.m.

Fördelning av tillgångar och skulder

Av tabellen nedan framgår Riksbankens tillgångar och skulder fördelade på verksamhetsområden i miljoner kronor.

Verksamhetsområde	2021-12-31		2020-12-31	
	Tillgångar	Skulder	Tillgångar	Skulder
Finansiell stabilitet	441	–	441	–
Kontantförsörjning	–	61 833	–	63 231
Tillgångsförvaltning	1 562 951	1 332 771	1 292 675	1 076 010
Ofördelat	857	169 645	870	154 745
Summa	1 564 249	1 564 249	1 293 986	1 293 986

Tillgångarna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet består av aktieinnehavet i BIS.

Posten Ofördelade tillgångar innehåller främst posterna Materiella och immateriella anläggningstillgångar och Övriga tillgångar.

Posten Ofördelade skulder innehåller främst eget kapital, värderegleringskonton, riskavsättning och årets resultat. Riskavsättning redovisades föregående bokslut under Tillgångsförvaltning men har nu flyttats till Ofördelat då riskavsättningen inte är en del av den aktiva förvaltningen.

Femårsöversikt

I femårsöversikten presenteras balans- och resultaträkningarna omräknade enligt de nu gällande redovisningsprinciperna.

Balansräkning

<i>Miljoner kronor</i>	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR					
Guld	66 680	62 897	57 488	45 981	43 190
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige					
Fordringar på IMF	102 794	43 102	40 150	34 740	28 653
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	392 994	373 084	420 460	453 634	436 093
	495 788	416 186	460 610	488 374	464 746
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner					
Strukturella transaktioner	19 000	167 500	–	–	–
Utlåningsfacilitet	68	–	–	0	20
	19 068	167 500	–	0	20
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige					
	974 712	640 836	375 534	392 063	353 874
Övriga tillgångar					
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	576	596	633	653	677
Finansiella tillgångar	554	552	532	522	522
Derivatinstrument	–	–	42	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 725	5 271	4 968	6 730	6 391
Övriga tillgångar	146	148	158	191	217
	8 001	6 567	6 333	8 096	7 807
Summa tillgångar	1 564 249	1 293 986	899 965	934 514	869 637

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31	2018-12-31	2017-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Utelöpande sedlar och mynt					
Sedlar	58 315	59 717	60 383	59 147	55 215
Mynt	3 147	3 136	3 105	3 034	2 773
	61 462	62 853	63 488	62 181	57 988
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner					
Inlåningsfacilitet	588 068	494 574	117 666	6	81
Finjusterande transaktioner	–	–	–	104 099	27 055
	588 068	494 574	117 666	104 105	27 136
Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige					
	108	194	184	107	81
Emitterade skuldcertifikat					
	535 007	380 002	314 944	352 203	391 203
Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige					
	806	349	303	309	122
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige					
	8 363	1 648	3 740	112	6 589
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige					
	126 651	173 791	192 934	254 802	237 905
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige					
	–	–	10 575	2 220	3 481
Motpost till SDR som tilldelats av IMF					
	82 280	26 592	29 166	27 714	26 273
Övriga skulder					
Derivatinstrument	–	–	–	544	528
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	845	1 138	1 488	1 640	1 584
Övriga skulder	65	47	37	51	39
	910	1 185	1 525	2 235	2 151

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Avsättningar	5 435	5 449	460	477	498
Värderegleringskonton	88 707	74 061	82 119	67 040	56 423
Eget kapital					
Grundfond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Reserver	65 488	76 561	56 210	56 487	54 861
	66 488	77 561	57 210	57 487	55 861
Årets resultat	-36	-4 273	25 651	3 522	3 926
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	1 564 249	1 293 986	899 965	934 514	869 637

Resultaträkning

<i>Miljoner kronor</i>	2021	2020	2019	2018	2017
Ränteutäkter	4 557	6 478	11 369	8 147	6 015
Räntekostnader	-1 645	-2 840	-4 455	-4 622	-3 091
Nettoresultat av finansiella transaktioner, nedskrivningar och riskavsättningar	-2 165	-7 042	19 522	460	321
Avgifts- och provisions- intäkter	129	104	98	86	79
Avgifts- och provisions- kostnader	-23	-19	-18	-19	-24
Erhållna utdelningar	110	-	55	51	62
Övriga intäkter	59	48	56	275	1 427
Summa nettointäkter	1 022	-3 271	26 627	4 378	4 789
Personalkostnader	-546	-497	-442	-414	-414
Administrationskostnader	-441	-431	-431	-362	-385
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-65	-71	-78	-67	-61
Sedel- och myntkostnader	-6	-3	-25	-13	-14
Summa kostnader	-1 058	-1 002	-976	-856	-863
Årets resultat	-36	-4 273	25 651	3 522	3 926

BEDÖMNING AV INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Direktionen ansvarar för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt och att Riksbanken hushållar väl med statens medel. Detta regleras i 9 kap. 1 a § riksbankslagen. Direktionen ska se till att kraven uppfylls med rimlig säkerhet genom att säkerställa att det vid Riksbanken finns en process för intern styrning och kontroll där momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation ingår. Direktionen ska i årsredovisningen lämna sin bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser. Detta regleras i 10 kap. 3 § riksbankslagen.

Direktionens bedömning av Riksbankens interna styrning och kontroll

Direktionen har utvärderat om den interna styrningen och kontrollen under 2021 har uppfyllt de krav som ställs i riksbankslagen och gör bedömningen att den har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Stockholm den 14 februari 2022

Stefan Ingves
riksbankschef

Cecilia Skingsley
förste vice riksbankschef

Anna Breman
vice riksbankschef

Martin Flodén
vice riksbankschef

Per Jansson
vice riksbankschef

Henry Ohlsson
vice riksbankschef

BILAGA 1

Riksbankens avdelningar och deras uppgifter

Avdelningen för betalningar

Avdelningschef: Christina Wejshammar

Avdelningen för betalningar ansvarar för Riksbankens kontantförsörjningsverksamhet och betalningssystemet RIX för stora betalningar i svenska kronor. Avdelningen samordnar också krisberedskapen i det centrala betalningssystemet. Vidare har avdelningen till uppgift att följa upp utvecklingen på betalningsmarknaden och samordna analysen av betalningsfrågor.

Avdelningen för finansiell stabilitet

Avdelningschef: Olof Sandstedt

Avdelningen för finansiell stabilitet ansvarar för analysen av det finansiella systemets stabilitet och effektivitet. Den lämnar underlag för beslut som fattas för att klara uppdraget att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Avdelningen analyserar löpande risker och hot mot stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Vidare samordnar avdelningen Riksbankens internationella arbete.

Avdelningen för marknader

Avdelningschef: Heidi Elmér

Avdelningen för marknader förvaltar Riksbankens tillgångar i guld och utländsk valuta. Den administrerar och avvecklar transaktioner i förvaltningen av Riksbankens finansiella tillgångar samt utvärderar och mäter löpande resultat och risker inom denna förvaltning. Avdelningen genomför penning- och valutapolitiska transaktioner i enlighet med de penningpolitiska besluten. Dessutom ansvarar avdelningen för den löpande marknadsbevakningen.

Avdelningen för penningpolitik

Avdelningschef: Jesper Hansson

Avdelningen för penningpolitik ansvarar för den ekonomiska analys som ger underlag för de beslut som fattas för att uppfylla målet om ett fast penningvärde. Avdelningen följer och analyserar konjunktur- och prisutvecklingen samt ansvarar för statistik över finansmarknaden och betalningsbalansen. Inom avdelningen finns även Riksbankens forskningsenhet.

Avdelningen för verksamhetssupport

Avdelningschef: Marianne Olsson till och med den 1 september 2021. Henrik Jönsson tillförordnad avdelningschef sedan den 13 september 2021.

Avdelningen för verksamhetssupport ansvarar för Riksbankens arbete med it-stöd, personalutveckling och kompetensförsörjning, upphandlingsstöd, arkiv och registratur, kontors- och fastighetsservice, transporter, säkerhet, underlag för budget och bokslut samt löneadministration.

Stabsavdelningen

Avdelningschef: Anders Vredin

Stabsavdelningen samordnar den löpande verksamheten och stöder direktions styrning och kontroll samt den strategiska utvecklingen av bankens verksamhet. Den är också kansli åt fullmäktige, direktionen och ledningsgruppen. Stabsavdelningen samordnar Riksbankens kommunikationsarbete, arbetet med operativa och finansiella risker samt vissa avdelningsöverskridande projekt, till exempel utvecklingen av en e-kronapilot och stödet till centralbanker i utvecklingsländer genom så kallad teknisk assistans. Inom avdelningen finns också funktioner för juridiskt stöd, dataskydd, regeluppföljning, informations-säkerhet och kontinuitetssamordning.

Internrevisionsavdelningen

Avdelningschef: Simon Rörborn

Internrevisionsavdelningen granskar av direktionen utvalda delar av den interna styrningen och kontrollen samt stöder den övriga verksamheten i dessa frågor.

BILAGA 2

Riksbankens remissarbete

Riksbanken besvarar årligen ett stort antal remisser. Alla remissyttranden från Riksbanken finns publicerade på Riksbankens webbplats riksbank.se. Avdelningscheferna ansvarar för att hantera remisserna inom respektive avdelningsansvarsområde. I avdelningschefens ansvar ingår att lämna underlag för bedömningen av om ett remissyttrande ska beslutas av direktionen eller avdelningschefen. Om yttrandet ska beslutas av direktionen ska avdelningschefen lägga fram ett förslag till yttrande till direktionen. Ansvaret för övergripande samordning och administration kring remissarbetet ligger på stabsavdelningen.

Under 2021 lämnade Riksbanken 41 remissyttranden. De rörde bland annat tillsyn på det finansiella området och förslag till åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. De flesta remisserna besvarades av de berörda avdelningscheferna.

Direktionens remissyttranden

Direktionen besvarade under året fem remisser av särskild vikt och i ett fall lämnade även fullmäktige ett eget yttrande. Nedan listas dessa remisser:

- betänkandet 2019 års riksdagsöversyn (2020/21:URF1)
- Jämlikhetskommissionens betänkande En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46)
- promemorian Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om återhämtning och resolution av centrala motparter (Ds 2020:30)
- Utredningen om civilt försvars slutbetänkande Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)
- betänkandet Kompletteringar till regelverket om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter (2020/21:URF3).

Under året lämnade Riksbanken också på eget initiativ ett kompletterande remissyttrande över Riksbankskommitténs betänkande En ny riksbankslag (SOU 2019:46). Det kompletterande yttrandet hade rubriken Rättsutredning om förslaget till en ny riksbankslag och dess förenlighet med svensk grundlag och EU-rätten.

För innehållet i yttrandena hänvisas till Riksbankens webbplats riksbank.se.

BILAGA 3

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2021

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2021 tilldelades David Card för hans empiriska bidrag till arbetsmarknadsekonomi samt Joshua D. Angrist och Guido W. Imbens för deras metodologiska bidrag till analysen av kausala samband.

David Card föddes 1956 i Guelph, Kanada och är i dag professor vid University of California, USA. Joshua D. Angrist föddes 1960 i Columbus, USA och är professor vid Massachusetts Institute of Technology, USA. Guido W. Imbens föddes 1963 i Nederländerna och är professor vid Stanford University, USA.

För att uppmärksamma årets ekonomipris stod Riksbanken den 11 oktober värd för Nobel Calling, ett digitalt seminarium för allmänheten i samarbete med Nobel Prize Museum. Deltagarna fick lyssna till samtal om Nobelpriset betydelse och höra mer om årets ekonomipristagare. Från Riksbanken deltog vice riksbankschef Per Jansson. Den 14 december hölls dessutom ett digitalt seminarium med pristagarna för Riksbankens medarbetare.

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap instiftades i samband med Riksbankens 300-årsjubileum 1968. Genom en donation förband sig Riksbanken att för all framtid varje år ge Nobelstiftelsen såväl prissumman som ett belopp om 65 procent av prissumman för att täcka stiftelsens kostnader för förvaltning och prisutdelning. Riksdagen beslutade 2018 att Riksbanken får lämna ett årligt tilläggsbidrag till Nobelstiftelsen eftersom kostnaderna för hanteringen av ekonomipriset har ökat. Regeringen har fastställt stadgarna för priset.

Varje år delas priset i ekonomisk vetenskap ut till en eller flera personer som har utfört ett arbete av framstående betydelse inom ekonomisk vetenskap. Kungliga Vetenskapsakademien utser ekonomipristagaren enligt samma principer som gäller för Nobelpriset. Prissumman är också densamma. År 2021 uppgick prissumman till 10 miljoner svenska kronor. Pengarna betalas ut av Riksbanken.

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne har delats ut varje år sedan 1969. Alla tidigare pristagare finns publicerade på Riksbankens webbplats riksbank.se.

BILAGA 4

Ordlista

Aktivering av anläggningstillgång

Bokföring av utgifter för en **anläggningstillgång** som en tillgång i balansräkningen, i stället för som en kostnad i resultaträkningen. Anläggningstillgången skrivs sedan av över sin ekonomiska livslängd. (Se även **avskrivning**.) Alla anläggningstillgångar vars värde är större än ett halvt prisbasbelopp aktiveras.

Anläggningstillgång

Tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Exempel på sådana tillgångar är byggnader och inventarier. Motsatsen är omsättningstillgång.

Avskrivning

Fördelning av anskaffningskostnaden för en tillgång över det antal år som tillgången beräknas vara i bruk. Tillgångens värde i balansräkningen minskas med motsvarande summa per år.

Avsättning

Belopp som reserveras i bokföringen för framtida kostnader.

Avveckling

Slutlig reglering av skulder och fordringar mellan två banker, när pengar eller värdepapper överförs mellan dem. Avveckling görs dagligen.

Basel III

Internationellt regelverk för banker som huvudsakligen reglerar deras kapitaltäckning, det vill säga hur mycket kapital en bank måste hålla i förhållande till den risk den tar, och deras sätt att hantera **likviditet**. Basel III har tagits fram av **Baselkommittén**.

Baselkommittén

Kommitté inom **Bank for International Settlements (BIS)** som har ett internationellt samarbete kring frågor om banktillsyn och finansiell stabilitet. Baselkommittén består av tillsynsmyndigheter och centralbanker från 28 olika länder. Den formulerar standarder och riktlinjer och utfärdar rekommendationer.

Betalningsbalans

Sammanställning av ett lands ekonomiska transaktioner med utlandet.

Betalningsrådet

Forum för dialog med syftet att främja funktionen hos den svenska marknaden för betaltjänster. I Betalningsrådet deltar 14 myndigheter och privata aktörer som har en viktig roll på betalningsmarknaden.

BIS, Bank for International Settlements

Samarbetsorgan för centralbanker med säte i Basel.

BNP, bruttonationalprodukt

Värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal. BNP kan beräknas på flera olika sätt. Ett vanligt sätt är att summera värdet av allt som konsumeras, investeras och exporteras och sedan dra av värdet av det som importerats.

BNP per capita

BNP dividerat med antalet invånare i landet.

CCP, central motpart

Finansiellt företag som agerar mellanhand mellan köpare och säljare i en värdepapperstransaktion. På så vis får parterna ingen risk mot varandra, utan i stället mot den centrala motparten.

CPMI, Committee on Payments and Market Infrastructures

Kommitté inom **Bank for International Settlements (BIS)** som ska främja säker och effektiv betalning, clearing och **avveckling**. Hette tidigare Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS).

Derivatinstrument

Finansiellt instrument som är kopplat till en underliggande tillgång, till exempel aktier eller valuta, och som innebär en överenskommelse mellan två parter om ett köp eller byte vid en specifik tidpunkt eller tidsperiod i framtiden. Derivatinstrumentets värde beror på värdeutvecklingen hos den underliggande tillgången. Att handla med derivatinstrument innebär att man spekulerar i hur värdet på den underliggande tillgången kommer att förändras under den tid som överenskommit. Derivatinstrument används ofta för att sprida och minimera risker. De vanligaste derivatinstrumenten är optioner, terminer och swappar (**swapavtal**).

Digitala centralbankspengar (även Central bank digital currencies, CBDC)

Digitala pengar skapade av centralbanker. ”Retail-CBDC” är avsedda för allmänheten medan ”wholesale-CBDC” är avsedda för finansiella institut.

Diskonterat värde

Värdet i dag av en framtida betalning, med hänsyn tagen till räntan under perioden fram till betalningen. Beroende på syftet med beräkningen av det diskonterade värdet kan man välja att även ta hänsyn till **inflationen**.

EBA, Europeiska bankmyndigheten

Myndighet som upprättar gemensamma reglerings- och tillsynsstandarder inom EU och utför **stresstester** på europeiska banker.

ECB, Europeiska centralbanken

Gemensam centralbank för de medlemsländer i EU som har infört euron som valuta. Säte i Frankfurt. Bankens uppgifter anges i en stadga som är en del av EU-fördraget.

ECB:s allmänna råd

Samrådsorgan inom **ECBS** där centralbankschefer från alla EU-länder (även de som inte infört euron) samt **ECB:s** ordförande och vice ordförande ingår.

ECBS, Europeiska centralbankssystemet

Forum för samarbete mellan **ECB** och de nationella centralbankerna i alla EU:s medlemsstater, både de som har infört euron och de som inte har det. Se även **Eurosystemet**.

EFK, EU:s ekonomiska och finansiella kommitté

Rådgivande organ till **Ekofinrådet** och Europeiska kommissionen, som följer den ekonomiska och finansiella utvecklingen i EU och euroområdet. EFK består av högre tjänstemän från nationella myndigheter och centralbanker samt från **Europeiska centralbanken** och EU-kommissionen.

Ekofinrådet

Konstellation inom Europeiska unionens råd (Ministerrådet) som består av EU-ländernas ekonomi- och finansministrar. Ekofinrådet ansvarar för ekonomisk politik, skattefrågor, finansmarknader, kapitalrörelser och ekonomiska förbindelser med länder utanför EU.

E-krona

Digitala centralbankspengar som kan komma att ges ut av Riksbanken som skulle vara tillgängliga för allmänheten (så kallad "retail CBDC"). Riksbanken har inte fattat något beslut om att ge ut e-kronor. Se även **digitala centralbankspengar**.

ESRB, Europeiska systemrisknämnden

Oberoende EU-organ som ansvarar för makrotillsynen av det finansiella systemet inom unionen.

Euroclear Sweden

Svensk värdepapperscentral som utför clearing och **avveckling** av transaktioner med svenska aktier och räntebärande värdepapper samt för register över vem som äger dem.

Eurosystemet

Samarbetsorganisation som sköter **penningpolitiken** i euroområdet. Består av **Europeiska centralbanken** och de nationella centralbankerna i euroländerna.

Eventualtillgång

Tillgång som kanske kommer att tillfalla Riksbanken, beroende på framtida möjliga händelser som är utanför Riksbankens kontroll. På grund av osäkerheten ska tillgången inte tas upp i balansräkningen, men ska nämnas i årsredovisningen.

Finansiella marknader

Marknader där finansiella tillgångar köps och säljs. De fyra viktigaste marknaderna är valutamarknaden, räntemarknaden, aktiemarknaden och derivatmarknaden.

Finansiella stabilitetsrådet

Diskussionsforum för frågor om finansiell stabilitet. I rådet deltar företrädare för regeringen, **Finansinspektionen**, Riksgälden och Riksbanken.

Finansinspektionen

Statlig myndighet med uppgift att övervaka verksamheten hos banker, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondkommissionärer, fondbolag, börser, auktoriserade marknadsplatser, clearingorganisationer, försäkringsbolag och försäkringsförmedlare.

Finansutskottet

Riksdagsutskott som bereder ärenden i ekonomiska frågor, bland annat om Riksbankens verksamhet och om statsbudgeten.

FSB, Rådet för finansiell stabilitet

Internationell nämnd som samordnar det arbete som nationella myndigheter och internationella regleringsorgan utför inom området finansiell stabilitet. Sverige är inte medlem, men representanter för Riksbanken medverkar ibland i olika arbetsgrupper.

IMF, Internationella valutafonden

Internationell organisation som verkar för att det globala finansiella systemet ska vara stabilt och att det inte ska uppstå internationella finansiella kriser. IMF övervakar och analyserar utvecklingen i de 190 länder som är medlemmar. Organisationen ger också teknisk assistans och lånar ut pengar till länder som genomför ekonomiska anpassningsprogram. IMF:s styrelse består av representanter för IMF:s 24 valkretsar, där varje valkrets innefattar ett land eller en grupp av länder.

IMFC, International Monetary and Financial Committee

Kommitté inom **IMF** som i praktiken (men inte formellt) bestämmer den huvudsakliga inriktningen för IMF:s arbete på kort och medellång sikt. Kommittén består, precis som IMF:s styrelse, av en representant från varje valkrets, totalt 24 stycken. IMFC sammanträder två gånger per år.

Inflation

Ökning av den allmänna prisnivån, vilket samtidigt innebär att pengarnas värde minskar. Inflationen mäts oftast som förändringen av **KPI** eller **KPIF**.

Inlåningsfacilitet

Konto där de penningpolitiska motparterna deponerar pengar hos Riksbanken över natten. Se även **Stående faciliteter**.

Instruktionsförbud

Förbud för en ledamot av direktionen att söka eller ta emot instruktioner när ledamoten fullgör sina penningpolitiska uppgifter. Direktionsledamöternas oberoende i penningpolitiska ställningstaganden grundar sig på regeringsformen och riksbankslagen.

Kontanthanteringsrådet

Forum där man diskuterar frågor kring kontanthantering i samhället. Kontanthanteringsrådet etablerades av Riksbanken 2006 och består av representanter för Riksbanken, banker, kontantdepåbolag, värdetransportbolag, detaljhandel och berörda myndigheter.

KPI, konsumentprisindex

Statistiskt mått på prisnivån. Beräknas av **Statistiska centralbyrån (SCB)** varje månad.

KPIF, konsumentprisindex med fast bostadsränta

Statistiskt mått på prisnivån som är Riksbankens målvariabel för inflationsmålet. Till skillnad från **KPI** påverkas inte KPIF direkt av förändringar i räntorna på hushållens bostadslån. KPIF beräknas av **Statistiska centralbyrån (SCB)** varje månad.

Kryptovaluta/kryptotillgång

Digitala valutor skapade i den privata sektorn som inte backas upp av en stat eller centralbank. Centralbanker kallar i allmänhet kryptovalutor för kryptotillgångar eftersom de oftast inte uppfyller de grundläggande funktionerna för pengar.

Likvida medel

Tillgångar som snabbt kan användas för betalningar, till exempel kontanter eller kontotillgodohavanden.

Likviditet

Betalningsförmåga på kort sikt, det vill säga förmåga att snabbt få fram **likvida medel**. Ordet kan användas om enskilda företag och organisationer eller om det finansiella systemet som helhet. Det kan också användas som synonym till likvida medel. Slutligen kan man även tala om värdepappers likviditet. Då syftar ordet på möjligheten att snabbt och till låg transaktionskostnad kunna omsätta värdepapper i pengar.

Medieakademin

Ideell förening grundad av Göteborgs-Posten, Göteborgs universitet, Forsman & Bodenfors och NFO Infratest (numera Kantar Sifo) som bland annat publicerar Förtroendebaren, en undersökning av förtroendet för samhällsinstitutioner, enskilda företag och massmedier.

Modifierad duration

Mått på hur känsligt värdet på ett räntebärande värdepapper är för förändringar i räntenivån. Anges som procentuell förändring av priset på värdepapperet om räntan faller eller stiger med 1 procentenhet.

NBMF, Nordic-Baltic Macroprudential Forum

Informell grupp bestående av centralbankschefer och chefer för tillsynsmyndigheter i Norden och Baltikum. NBMF träffas två gånger per år för att diskutera eventuella risker som hotar den finansiella stabiliteten och makrotillsynsåtgärder för att hantera dessa.

NBSG, Nordic-Baltic Stability Group

Nordiskt-baltiskt samarbete som gäller finansiell stabilitet, med fokus på krishanteringsfrågor. I samarbetet deltar finansdepartementen, centralbankerna samt tillsyns- och resolutionsmyndigheterna i de nordiska och baltiska länderna. NBSG träffas en gång per år. Man genomför också regelbundna krisövningar.

Nominellt belopp

Belopp som ett värdepapper är utställt på. För ett räntebärande värdepapper är det den summa som innehavaren får tillbaka på förfallodagen. För sedlar och mynt är det beloppet som står på sedeln eller myntet.

NPL, non-performing loan

Lån där låntagaren har slutat betala avtalad ränta eller amorteringar. Kallas på svenska ibland för nödlidande lån. I de flesta länder klassas ett lån som NPL efter 90 dagar utan betalningar från låntagaren. Se även **problemkrediter**.

Obligation

Värdepapper som kan ges ut av staten, kommuner eller företag och som fungerar som ett slags lån. Den som köper en obligation lånar i praktiken ut en summa pengar till utgivaren och får ränta på dem. En obligation har normalt en fast löptid på ett år eller längre. När löptiden har gått ut betalar utgivaren tillbaka obligationens **nominella belopp**. Det finns också så kallade nollkuponobligationer där ingen periodvis ränta betalas ut. De säljs i stället till ett **diskonterat värde**.

Penningpolitik

Åtgärder från en centralbank för att upprätthålla **prisstabilitet** (ett fast penningvärde). Riksbankens huvudsakliga verktyg för detta är **reporäntan**. Penningpolitiken ska också stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken, som är att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning.

Penningpolitiska transaktioner

Riksbanken genomför olika penningpolitiska transaktioner för att implementera penningpolitiken i praktiken. Detta gör Riksbanken framför allt med hjälp av marknadsoperationer och stående in- och utlåningsfaciliteter. Utöver det kan Riksbanken vid behov ta till andra åtgärder.

Per capsulam

Beslut som fattas utan att direktionen är samlad. När ett beslut fattas per capsulam lägger riksbankschefen fram ett beslutsförslag muntligt eller skriftligt till de enskilda direktionsledamöterna, varefter ledamöternas ståndpunkter samlas in och protokollförs.

Post trade

Aktiviteter som sker efter order och avslut i ett värdepapper och bland annat omfattar avveckling av värdepapperstransaktionen.

Prisstabilitet

Tillstånd där priserna på varor och tjänster ökar endast måttligt eller inte alls. Målet om prisstabilitet, eller ett fast penningvärde som det kallas i riksbankslagen, definieras av Riksbanken som att **inflationen**, mätt som ökningen i **KPIF**, ska vara 2 procent.

Problemkredit

Lån där sannolikheten för kreditförluster är förhöjd. Kallas även problemlån. Vad som ingår i begreppet är inte exakt definierat. Ofta används ordet synonymt med **NPL (non-performing loans)**, men det kan också användas mer allmänt för lån som inte har klassats som NPL.

Referensränta

Gemensamt riktmärke vid prissättning av finansiella kontrakt som ska spegla den allmänna ränteutvecklingen. Används till exempel för räntebärande värdepapper med rörlig kupong, derivatinstrument eller lån till rörlig ränta. En referensränta ska inte kontrolleras av någon av kontraktsparterna.

Reporänta

Riksbankens **styrränta**.

Reporäntebana

Riksbankens prognos för **reporäntan**.

Resolution

Rekonstruktion eller avveckling av en krisande bank under ordnade former. Resolution används av staten som ett alternativ till konkurs för banker som bedöms vara systemviktiga (**Too-Big-To-Fail**). Syftet är att undvika en finansiell kris och se till att skattebetalarna inte behöver bära kostnaderna för bankens kollaps. Enligt EU:s krishanteringsdirektiv ska varje EU-land utse en speciell resolutionsmyndighet som ansvarar för att hantera krisande banker. Sveriges resolutionsmyndighet är Riksgälden.

Riksbankscertifikat

Värdepapper med i regel en veckas löptid som Riksbanken ger ut och som kan köpas av Riksbankens penningpolitiska motparter. Riksbankscertifikaten fungerar som en typ av inlåning. Räntan som motparterna får när de placerar pengar i riksbankscertifikat är **reporäntan**. I balansräkningen redovisas riksbankscertifikaten under Emitterade skuldcertifikat.

RIX

Riksbankens betalningssystem för stora betalningar i realtid. Deltagare i RIX är banker, clearingorganisationer, Riksgälden och Riksbanken.

Räntenetto

Ränteintäkter från utlåning minus räntekostnader för upp- och inlåning.

Ränteswap

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att byta ränte-flöden med varandra, till exempel fast mot rörlig ränta och tvärtom.

SCB, Statistikmyndigheten

Central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statistik som produceras av myndigheter i Sverige.

SOM-institutet

Oberoende undersökningsorganisation vid Göteborgs universitet som mäter svenskarnas vanor och attityder. SOM står för samhälle, opinion och massmedier.

Stablecoin

En form av kryptotillgång vars värde vanligtvis är knutet till värdet på andra tillgångar, som en eller flera nationella valutor eller andra finansiella tillgångar. Stablecoins har i huvudsak använts som en brygga mellan nationella valutor och investeringar i andra kryptovalutor.

Stibor

Traditionell budbaserad referensränta (interbankränta) i svenska kronor. Finns på ett flertal löptider från tomorrow-next till sex månader. Förkortningen står för Stockholm Interbank Offered Rate.

Stresstest

Analys av olika scenarier för att bedöma vilken motståndskraft exempelvis banker har mot oväntade och negativa händelser.

Styrränta

Ränta som en centralbank sätter i penningpolitiskt syfte. Riksbankens styrränta är **reporäntan**.

Stående faciliteter

Konton för in- och utlåning över natten som kan användas av Riksbankens penningpolitiska motparter. De stående faciliteterna ger motparterna möjlighet att hantera sin **likviditet** och fungerar samtidigt som ett penningpolitiskt styrmedel. Genom att inlåningsräntan sätts strax under **reporäntan**, och utlåningsräntan strax över den, får bankerna ett incitament att sätta sina egna dagslåneräntor däremellan. På så vis kan Riksbanken styra dagslåneräntorna och i förlängningen även andra korta marknadsräntor mot reporäntan. (De senaste åren, när banksystemet har haft ett överskott på likviditet, har utlåningsräntan blivit

mindre viktig. Inlåningsräntan fungerar dock fortfarande som en undre gräns för dagslåneräntorna.)

Swapavtal

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att under en viss period byta ränteströmmar (se **ränteswap**) eller valutor (se **valutaswap**) med varandra.

Swestr

En transaktionsbaserad referensränta med löptid en dag (over-night) som tillhandahålls av Riksbanken. Förkortningen står för Swedish krona Short Term Rate.

Swift, Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication

Belgiskt medlemsägt företag som tillhandahåller ett globalt nätverk för säker överföring av finansiella meddelanden, som betalningsinstruktioner, mellan finansiella aktörer världen över. Företaget verkar också för standardisering av finansiella meddelanden. Swift har över 11 000 deltagare i över 200 länder.

Säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd handlar om att skydda den information och de verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och vissa andra hot.

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter

I ett säkerhetsskydd ingår också att skydda uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen, eller som skulle ha omfattats av den lagen om den varit tillämplig. Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter delas in i fyra säkerhetsskyddsklasser, utifrån vilken skada för Sveriges säkerhet som kan uppstå om de röjs.

Säkerställd obligation

Obligation där innehavaren har en högre säkerhet ifall utgivaren skulle gå i konkurs. Säkerheten består i att utgivaren håller vissa tillgångar (främst bostadslån) åtskilda från sina övriga tillgångar så att de kan användas vid en eventuell konkurs för att betala tillbaka pengar till innehavaren av den säkerställda obligationen.

Särskilda dragningsrätter (SDR)

En internationell reservtillgång skapad av IMF. SDR innebär en potentiell fordran på medlemsländernas valutareserver, men är ingen valuta i sig själv, och kan endast användas av länder och internationella organisationer.

TIBER-SE

Den svenska anpassningen av Europeiska centralbankens ramverk TIBER-EU. Ramverket gör det möjligt att på ett standardiserat sätt testa motståndskraften mot cyberrisker hos kritiska aktörer i det finansiella systemet.

Too-Big-To-Fail (TBTF)

För stor för att tillåtas gå omkull. Kallas även systemviktig. Uttrycket används om banker som anses vara så stora och komplext sammanlänkade med resten av det finansiella systemet att de inte kan gå omkull utan att det får mycket allvarliga konsekvenser för samhällsekonomin. När det gäller sådana banker kan marknaden förvänta sig att staten ska gå in och rädda banken om den får problem. Detta är problematiskt eftersom det kan leda till att banken blir mer benägen att ta risker och till att bankens risk inte prissätts korrekt.

Transmissionsmekanism

Den process genom vilken **penningpolitiken** påverkar **inflationen** och ekonomin i övrigt. Det sker både genom att marknadsräntorna och bankernas benägenhet att ge lån påverkas och genom att kronan stärks eller försvagas.

Undervärde

Skillnaden mellan betalt belopp och **nominellt belopp** för ett finansiellt instrument om det nominella beloppet är större.

Utelöpande sedlar och mynt

Sedlar och mynt som är i omlopp i samhället utanför Riksbanken. Om beloppet i posten Utelöpande sedlar och mynt i balansräkningen minskar innebär det att bankerna har lämnat in sedlar och mynt till Riksbanken och fått betalt för detta genom insättningar på sina konton i Riksbankens betalningssystem **RIX**. Skuldposten sedlar och mynt minskar därmed samtidigt som skulden i svenska kronor till Riksbankens motparter ökar i motsvarande mån.

Utlåningsfacilitet

Konto där de penningpolitiska motparterna kan låna pengar av Riksbanken över natten. Se även **Stående faciliteter**.

Valutaswap

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att köpa respektive sälja en valuta till dagens kurs och sedan sälja respektive köpa tillbaka den vid en tidpunkt i framtiden till en i förväg bestämd kurs. Valutaswappar används ofta för att skaffa **likviditet** i en annan valuta, men det kan också finnas andra anledningar. Centralbanker kan till exempel använda valutaswappar för att tillfälligt skapa ett större överskott eller underskott av den egna valutan i banksystemet.

Värdedag

Avseende den transaktionsbaserade referensräntan **Swestr**, den dag som de underliggande transaktionerna genomfördes. Swestr reflekterar ränteläget på penningmarknaden denna dag.